

ปัญหากฎหมายวิธีสบัญญัติและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

การบังคับใช้กฎหมายจะมีประสิทธิภาพเพียงพหรือไม่นั้น นอกจากกฎหมายสารบัญญัติแล้ว ยังต้องคำนึงถึงตัวบทกฎหมายวิธีสบัญญัติรวมทั้งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบกันไปด้วย ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งยังไม่สามารถขจัดปัญหาหรือยังคงเป็นอุปสรรคขัดขวางอยู่ การบังคับใช้กฎหมายก็จะขาดประสิทธิภาพไป

3.1 ปัญหากฎหมายวิธีสบัญญัติ

การดำเนินคดีอาญาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยเฉพาะในแง่ของการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น การดำเนินคดีอาญาจะต้องเริ่มขึ้นพร้อมกันในทันทีนับตั้งแต่การสืบสวน จับกุม สอบสวน ฟ้องร้อง และดำเนินคดีในศาลเพื่อพิจารณาพิพากษาลงโทษ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้องกับการบริหารงานยุติธรรมของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคด้วย มิฉะนั้นย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอาญานั้น ๆ ลักษณะวิธีพิจารณาความอาญาในความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้ามีดังนี้

3.1.1 ผู้เสียหาย การร้องทุกข์ และผู้มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ได้ให้คำนิยามคำว่า "ผู้เสียหาย" ว่าหมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 4, 5, 6

ผู้เสียหาย มีสิทธิและอำนาจสำคัญคือ

1. ตามมาตรา 28 (2) ฟ้องคดีอาญาคด้วยตนเอง หรือการเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ (มาตรา 30)

2. การร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานเพื่อให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิด (มาตรา 2 (7))

ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคล 2 ประเภทคือ

1. ผู้ที่ได้รับความเสียหายแท้จริง
2. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้ที่ได้รับความเสียหายแท้จริง

ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายแท้จริง มีหลักเกณฑ์คือ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น บุคคลนั้นได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดนั้น และต้องเป็นการเสียหายโดยนิตินัย กล่าวคือ บุคคลที่ได้รับความเสียหายจะต้องเป็นบุคคลประเภทที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง การฝ่าฝืนบทบัญญัตินั้นเป็นการกระทำความผิดต่อบุคคลนั้น และผู้เสียหายนั้นจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดนั้นด้วย หรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดกระทำต่อตน หรือการกระทำผิดนั้นจะต้องมิได้มีมูลจากการที่ตนเองมีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่แท้จริง หมายถึงผู้มีอำนาจจัดการแทนตามมาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 6 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้นว่า สามีมียสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนภริยาได้เมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภริยา ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการีและผู้สืบสันดาน สามีหรือภรรยา ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล ในกรณีผู้เยาว์ซึ่งไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้วิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถไม่มีผู้อนุบาล ญาติหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีได้

ผู้เสียหายในความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้ามีทั้งประเภทความผิดที่ยอมความกันได้ (มาตรา 272) และความผิดที่ยอมความไม่ได้ซึ่งถือเป็นอาญาแผ่นดิน ได้แก่มาตรา 273, 274, 275 ตามประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา 45 ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า

ในความคิดที่ยอมความกันได้ ผู้เสียหายคือ เจ้าของเครื่องหมายการค้า
 ในความคิดที่ยอมความไม่ได้ ผู้เสียหาย ได้แก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้าและรัฐ

ดังนั้นในกรณีที่ประชาชนเป็นฝ่ายได้รับผลกระทบเนื่องจากการกระทำความผิดใน
 มาตรา 272 (1) ซึ่งเป็นความคิดที่ยอมความกันได้ ประชาชนไม่ใช่ผู้เสียหายโดยตรง
 จะฟ้องผู้กระทำผิดไม่ได้ตามมาตรา 271 แต่สามารถฟ้องผู้กระทำผิดได้ตามมาตรา 271
 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่ง
 กำเนิด . . ."

ส่วนในกรณีที่ประชาชนได้รับผลจากการกระทำผิดตามมาตรา 273, 274, 275
 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ประชาชน
 จะฟ้องผู้กระทำผิดโดยตรงไม่ได้ แต่สามารถกล่าวโทษให้เจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการฟ้อง
 ร้องผู้กระทำผิด เพราะเมื่อเป็นความผิดต่อแผ่นดิน รัฐคือผู้เสียหาย ดังนั้นเมื่อประชาชน
 พบเห็นการกระทำผิดเกิดขึ้นก็สามารถแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุมดำเนินคดีต่อผู้
 กระทำผิดได้ โดยไม่ต้องให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าเข้าแจ้งความร้องทุกข์ก่อนแต่อย่างใด

การร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิด

การร้องทุกข์ ตามมาตรา 2 (7) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 บัญญัติไว้ว่า "หมายความถึงการที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวล
 กฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความ
 เสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษ"

กล่าวกล่าวโทษ ตามมาตรา 2 (8) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 ได้บัญญัติว่า "หมายความถึงการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ ว่ามี
 บุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ตามได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น"

ในความผิดที่ย่อมความกันได้ ตามมาตรา 96 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า "ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

ดังนั้น ในความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า มาตรา 272 (1) ซึ่งเป็นความผิดที่ย่อมความกันได้ ผู้เสียหาย คือตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเอง (ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคล) จะต้องร้องทุกข์ภายในกำหนด 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นจะขาดอายุความฟ้องร้อง หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานเพื่อให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด เจ้าพนักงานตำรวจจะจับกุมดำเนินการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดเองไม่ได้เพราะไม่ใช่ความผิดต่อแผ่นดิน รัฐไม่ใช่ผู้เสียหาย

ส่วนความผิดตามมาตรา 273, 274 และ 275 เป็นความผิดต่อแผ่นดิน แม้เจ้าของเครื่องหมายการค้าเองจะไม่ฟ้องคดี แต่หากเจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นการกระทำความผิดหรือประชาชนกล่าวโทษ ตำรวจก็เข้าจับกุมดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้เลย

ปัญหาที่เกิดขึ้น แม้จะเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ในมาตรา 273, 274 และ 275 แต่ความผิดสำหรับคดีเหล่านี้ มักจะมีผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้แจ้งความ ฟ้องร้องนำจับเอง ประชาชนทั่วไปไม่สนใจที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องในการกล่าวโทษแจ้งจับผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง และเจ้าพนักงานของรัฐก็มักจะเข้ามาดำเนินคดีก็ต่อเมื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าแจ้งความร้องทุกข์ หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ร้องทุกข์แล้ว ตำรวจจะไม่ดำเนินคดีเองโดยลำพัง ซึ่งสาเหตุจะไต่กล่าวถึงต่อไปในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับตำรวจ

ปัญหา อีกประการหนึ่งคือ กรณีการมอบอำนาจให้ฟ้อง คดีแทนผู้เสียหายที่แท้จริง เมื่อผู้เสียหายเป็นนิติบุคคลโดยเฉพาะเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่อยู่ต่างประเทศ ซึ่งต้องระมัดระวังให้มากในการมอบอำนาจให้ตัวแทนในประเทศไทยฟ้องร้องคดีแทน เช่น บางบริษัทให้

เลขานุการบริษัท (Company Secretary) เป็นผู้ลงนามมอบอำนาจ เพราะตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งระดับสูงของกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท แต่ในประเทศไทยตำแหน่งเลขานุการบริษัทที่มีความหมายที่แตกต่างกัน ศาลมักไม่ยอมรับ โดยถือว่าไม่มีอำนาจแทนบริษัทต้องหาหลักฐานประกอบยืนยันเพิ่มเติม มีขั้นตอนยุ่งยากขึ้น เช่น ต้องมีการลงลายมือชื่อต่อหน้าเจ้าหน้าที่สถานทูตไทยประจำประเทศนั้น ต้องมีหนังสือรับรองจากโรตารีคลับลิก เป็นต้น

3.1.2 การจับกุมและการสอบสวนความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

การจับ การจับตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 5 การจับเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของผู้ถูกจับในลักษณะที่ทำให้เสรีภาพในการเคลื่อนที่สิ้นสุดลง ผู้มีอำนาจจับในกรณีนี้คือ พนักงานสอบสวน และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามปกติการจับต้องมีหมายจับผู้ต้องหาซึ่งออกโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ แต่กฎหมายก็ให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้น้อยจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับในบางกรณี เช่น เมื่อบุคคลนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือเมื่อบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิดหรือพบ โดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถจะใช้ในการกระทำความผิดได้หรือเมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งความว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและแจ้งด้วยว่าใคร่องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว

ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับเรื่องการจับผู้กระทำความผิดได้บัญญัติไว้พอเพียงแล้ว แต่ปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติ กล่าวคือ

1. แม้ความผิดในเรื่องการปลอมแปลงเครื่องหมายการค้าจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ที่ไม่จำกัดว่าผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเท่านั้นจึงจะแจ้งจับได้ แต่เป็นความผิดต่อรัฐ ประชาชนแจ้งจับก็ได้ หรือตำรวจก็จับได้เมื่อพบเห็นการกระทำความผิด แต่เนื่องจากความผิดเรื่องนี้เป็นความผิดที่ไม่อาจสรุปเป็นข้อยุติให้เห็นได้ว่าความผิดนั้นเกิดขึ้นแล้วในทันทีที่พบเห็น เช่น

ความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน เมื่อตำรวจพบเห็น เล่นไพ่หรือไฮโลก็จับได้ทันที เพราะสามารถสรุปข้อพิสูจน์ได้ในทันทีที่พบเห็นว่าเป็นการผิดอยู่แล้ว แต่ในเรื่องเครื่องหมายการค้า แม้ตำรวจจะพบเห็นการวางจำหน่ายอยู่ก็ไม่อาจสรุปข้อยุติได้ทันทีว่ามีความผิดเกิดขึ้น ลักษณะการกระทำที่วางจำหน่ายอยู่ก็เป็นปกติวิสัยของการค้าขาย ไม่ใช่การปล้นชิงวิ่งราว หรือแม้จะเห็นว่ามีการผลิตสลากอยู่ในแหล่งใดก็ตาม เมื่อพบเห็นก็ไม่สามารถระบุว่าการผลิตนั้นผิดกฎหมายอาจเป็นการกระทำของเจ้าของ เครื่องหมายการค้าเองหรือเจ้าของเครื่องหมายการค้าว่าจ้างให้กระทำก็ได้ ต้องมีการพิสูจน์อีกหลายด้านว่าความผิดเกิดขึ้นจริงจึงจะจับกุมได้ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่พบเห็นแหล่งผลิตเงินปลอม เห็นบุคคลกลุ่มหนึ่งกำลังผลิตอยู่ในขณะนั้นในสถานที่แห่งหนึ่ง ตำรวจจับได้ทันที และรู้ได้ทันทีว่าความผิดเกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นผิดกฎหมายเพราะชาวบ้านธรรมดาไม่มีสิทธิมันั่งผลิตเงินตราเองได้ ตำรวจจับกุมได้ทันที แต่ถ้าเห็นชาวบ้านผลิตเครื่องหมายการค้าอยู่ตำรวจไม่สามารถจับกุมได้ทันที เพราะยังไม่มีข้อพิสูจน์เป็นที่ยุติว่าเกิดความผิดขึ้นแล้ว การผลิตนั้นแม้เจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นก็สรุปไม่ได้ชี้ชัดว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย จึงมีปัญหาว่าจับไม่ได้แม้พบเห็น หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองไม่เป็นผู้แจ้งจับว่า การกระทำนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับตนเป็นการลักลอบปลอมแปลง เครื่องหมายการค้าของตน

2. การจับโดยทั่วไปในความผิดเรื่องนี้มักจะจับได้แต่ตัวผู้รับจ้างกระทำหรือลูกจ้างเล็ก ๆ ในโรงงาน หรือคนเฝ้าแต่ไม่สามารถจับได้ถึงตัวการใหญ่ หรือนายทุนผู้ให้การสนับสนุน แต่อย่างไรก็ดี ซึ่งลูกจ้างเหล่านี้มักจะปฏิเสธว่าไม่มีเจตนาเพราะไม่รู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดกฎหมายไม่รู้วาล้อม นายจ้างจ้างมาทำก็ทำตามหน้าที่ เป็นต้น เมื่อหลักฐานไม่พอก็ต้องปล่อย

ดังนั้นในการกระทำการจับผู้กระทำผิดในความผิดเหล่านี้จึงมักเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองนำจับ โดยเป็นผู้สืบแหล่งกระทำผิด หาพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเอง เพราะถ้าเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่เข้ามามีส่วนร่วมแล้วตำรวจ

ก็ไม่จับ เพราะลำบากในการสอบสวน หาพยานหลักฐานไม่ได้ แมแต่เจ้าหน้าที่นายทะเบียน เครื่องหมายการค้าเองหรือผู้ชำนาญก็บอกไม่ได้ ไม่สามารถเป็นพยานยืนยันได้ นอกจากตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองเท่านั้น

การสอบสวน คดีความผิดอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เนื่องจากอยู่ในอำนาจศาลแขวง เมื่อจับกุมแล้วต้องเร่งสอบสวนและส่งฟ้องศาลภายใน 72 ชั่วโมง มิฉะนั้นต้องขอฝากขังและ ผัดฟ้องพร้อมกันไปโดยขอได้ไม่เกิน 5 คราว ๆ ละไม่เกิน 6 วัน รวมแล้วไม่เกิน 30 วัน ซึ่งเป็นระยะที่สั้นว่าความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งควบคุมได้ถึง 7 วัน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87) นับเป็นระยะเวลาที่น้อยมากในการจะสอบสวนหาพยานหลักฐานการกระทำผิดนี้ หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ได้ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นความผิดเหล่านี้โดยทั่วไปที่เกิดขึ้นจริงจึงเป็นเรื่องของเจ้าของ เครื่องหมายการค้าเองเป็นผู้แจ้งจับ สืบหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ด้วยตนเอง แล้วจึงแจ้งให้ พนักงานสอบสวนทราบ เช่น การสืบหาคนตอ หาแหล่งกระทำผิด ฯลฯ แล้วนำเจ้าพนักงานสอบสวนไปดำเนินการอีกทีหนึ่ง โดยทั่วไปประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขหรือแบบพิธีอันเกี่ยวกับการสืบสวนไว้แต่อย่างใด เพราะเป็นเรื่องของการ ดำเนินการของเจ้าพนักงานของรัฐแต่ฝ่ายเดียว บางกรณีการสืบสวนต้องทำเป็นความลับเพื่อ ผลในทางจับกุมหรือปราบปราม บางกรณีก็สืบสวนเป็นเรื่องทางวิชาการโดยเฉพาะ กฎหมาย จึงมิได้วางกฎเกณฑ์ไว้ตายตัว ส่วนในเรื่องการสอบสวนนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 2 (11) กำหนดหน้าที่พนักงานสอบสวนไว้ คือ

1. การรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งอาจเป็นพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุ และจัดการให้ได้อาซึ่งพยานเหล่านั้น
2. การดำเนินการอื่น ๆ เช่น ควบคุมผู้ต้องหา การนำตัวผู้ต้องหาไปฝากขัง ต่อศาล การทำบันทึกในกรณีผู้ต้องหาไม่ยอมให้การ เป็นต้น

ดังนี้เพื่อวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อทราบข้อเท็จจริงแห่งพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เช่น เป็นการปลอมเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วจริงหรือไม่
2. เพื่อพิสูจน์ความผิด เช่น พิจารณาจากพยานหลักฐานว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่
3. เพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ

แต่คงได้กล่าวไว้แล้วว่า ในเรื่องของความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้านี้ ในการสอบสวนจากคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วส่วนมากมักเป็นหน้าที่ของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเอง เป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานสืบหาแหล่งการกระทำผิด และผู้กระทำผิดเอง แล้วจึงแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายอีกทีหนึ่ง

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การสารภาพให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องโดยมิต้องทำการสอบสวน เมื่อมีการกล่าวอ้างว่ามีผู้กระทำผิดและจับกุมได้แล้ว คดีอยู่ในอำนาจของศาลแขวง ดังนั้นถ้าผู้ต้องหารับสารภาพตลอดข้อหาพนักงานสอบสวนก็มิต้องทำการสอบสวนอีกต่อไป เพียงแต่นำผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาล (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง ฯ มาตรา 20) ซึ่งแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บังคับว่า ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้ทำการสอบสวนความผิดนั้นก่อน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120) เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมักพบว่าผู้ต้องหาซึ่งที่ถูกจับได้มักอยู่ในระดับปลาย ๆ แลว จะชิงรับสารภาพเสียก่อน ทำให้ต้องยุติการสอบสวนไม่สามารถสืบสาวต่อไปถึงระดับหัวแถวได้

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ มีกฎหมายให้อำนาจแก่โจทก์ในการที่จะทำคำร้องฝ่ายเดียว เรียกว่า Anton Piller Order ¹ ขอให้ศาลสั่งยึดหรือตรวจค้น

¹ Roland Rowell, Counterfeiting and Forgery a Practical Guide to the Law, (London : Butterworths, 1986), p. 101 - 102.

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด เครื่องจักร หรือวัตถุที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดได้โดยไม่ต้องแจ้งให้จำเลยรูล่วงหน้าในกรณีโจทก์เชื่อว่าหากไม่ป้องกันไว้ก่อน จำเลยจะทำลายหรือเคลื่อนย้ายหลักฐานเหล่านี้เสีย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลร้ายเสียหายต่อ ผู้เป็นโจทก์ เช่นเดียวกันใน Trademark Counterfeiting Act of 1984 ก็มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการยื่นคำร้องฝ่ายเดียวไว้ในตัวบทกฎหมายของเรื่องนี้โดยตรง คือ Ex part seizures คือศาลอนุญาตตามคำร้องฝ่ายเดียวในสินค้าและเครื่องหมาย การค้าปลอม รวมทั้งเอกสารการบันทึกถึงการผลิต การขาย การรับส่งของที่เกี่ยวข้อง กับความผิดนี้โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องสงสัยรูล่วงหน้า²

สำหรับในประเทศไทยไม่มีบัญญัติวิธีการไว้โดยตรงในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า แต่ในวิธีพิจารณาความมีหลักเช่นเดียวกัน ทั้งในด้านการตรวจค้นยึดเอกสารและวัตถุ ที่ใช้ในการกระทำผิดรวมถึงการส่งระงับชั่วคราวเหล่านี้เป็นต้น

3.1.3 เขตอำนาจศาล - อำนาจศาลในการดำเนินคดี

3.1.3.1 อำนาจศาล

เนื่องจากความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า มีกำหนดโทษสูงสุดตามกฎหมายบัญญัติ คือ จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ฉบับที่ 7 ลงวันที่ 21 เมษายน 2522 กำหนดให้ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลแขวงเห็นควรลงโทษจำคุกเกินหกเดือนหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท

² "Trademark Counterfeiting Act of 1984 and Explanatory Statemant" BNA 's Patent Trademark & Copyright Journal, (Washington D.C. : Bureau of National affairs inc, 1985), p. 730.

หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้ว ก็ให้มีอำนาจพิพากษาได้แต่ต้องให้ผู้พิพากษาอีกอย่างน้อยหนึ่งนายตรวจสำนวนและลงลายมือชื่อในคำพิพากษาเป็นองค์คณะด้วย

ดังนั้น การกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ไม่ว่าจะเป็นการปลอม เลียนแบบ นำมาใช้ จำหน่าย นำเข้าราชอาณาจักร ฯลฯ ต้องอยู่ในอำนาจศาลแขวงทั้งสิ้น ศาลแขวง 1 นาย มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีนี้ได้ไม่เกินการลงโทษจำคุก 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6,000 บาท (ตามกฎหมายกำหนด) หรือทั้งจำทั้งปรับแต่ถ้าศาลต้องการลงโทษจำเลยปรับไม่เกิน 6,000 บาทแล้ว ยังลงโทษจำคุกจำเลยอีก 1 ปีเช่นนี้ต้องมีผู้พิพากษาอีก 1 นาย อย่างน้อยตรวจสำนวนและลงลายมือชื่อในคำพิพากษาเป็นองค์คณะด้วย

อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวง อาจแยกโดยจำแนกเกี่ยวกับคดีอาญา คือ

1. ออกหมายเรียก ออกหมายอาญา ออกหมายสั่งให้ส่งคนมาจากหรือไปยังจังหวัดอื่น (พระธรรมนูญศาล มาตรา 15, 21 (1))
2. ออกคำสั่งซึ่งมิใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี (พระธรรมนูญ มาตรา 15, 21 (2))
3. ทำการไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งในคดีอาญา (มาตรา 15, 22 (2))
4. พิจารณาพิพากษาคดีอาญา ตามที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น (มาตรา 15, 22 (5))

การนำคดีมาสู่ศาลแขวง ต้องคำนึงถึงอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงให้ถี่มิฉะนั้น จะมีปัญหาว่าศาลแขวงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา เช่น เรื่องการเรียงกระถางลงโทษ อาจทำให้ต้องมีคำพิพากษาจำคุกเกิน 3 ปี ซึ่งพ้นอำนาจศาลแขวงแม้จะใช้ผู้พิพากษา 2 นายก็ตาม

ศาลแขวง ในกรุงเทพมหานคร

1. ศาลแขวงพระนครใต้
2. ศาลแขวงพระนครเหนือ
3. ศาลแขวงธนบุรี

นอกจากนี้ก็ยังมีศาลแขวงตั้งอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ อีกด้วย ในกรณีที่ เป็นท้องที่ ที่มีได้มีศาลแขวง เปิดทำการ ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาบังคับใช้ในศาลจังหวัด สำหรับคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในเขตศาลแขวงและศาลจังหวัดได้รับผลปฏิบัติในทางคดีเท่าเทียมกัน และเพื่อให้การสอบสวนและพิจารณาคดีเป็นไปได้อย่างรวดเร็วสำหรับความผิดที่มีระวาง โทษ เช่นเดียวกับที่ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษา

นอกจากนี้กรณีที่เขตศาลจังหวัดคลุมเขตศาลแขวงหรือเขตศาลอาญาหรืออาญาธนบุรี ครอบคลุมเขตศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครใต้ หรือศาลแขวงธนบุรี หากศาลดังกล่าวใช้ดุลพินิจจะไม่รับหรือรับพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวก็ได้ แต่จำเป็นต้องนำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับเช่นเดียวกัน

3.1.3.2 เขตอำนาจศาล

1. เมื่อความผิดเกิดขึ้นอ้างหรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้นหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้วจะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22)
2. เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ให้ชำระคดีที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นได้ด้วย (มาตรา 22 (2))

ในเรื่องความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้านี้ จึงต้องระวังหากหลงลืมจะเป็นเหตุให้ค่าเนิ่นคดีผิดพลาดได้ในเรื่องของอำนาจศาลและเขตอำนาจศาล

วิธีพิจารณาความอาญา ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลแขวงนี้ มีหลักการและเหตุผลว่า เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จไปโดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมุ่งที่จะดำเนินคดีตั้งแต่จับกุมจนถึงศาลพิจารณาพิพากษาเป็นไปโดยเร็ว ถูกต้อง บริสุทธิ์ และยุติธรรม จึงได้ลดขั้นตอนต่าง ๆ ออกจากวิธีพิจารณาธรรมดา ทำให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น

1. การคัดกรอง เมื่อมีการจับผู้ต้องหาแล้ว พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบต้องส่งผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้ยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนด 72 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ
2. การควบคุมผู้ต้องหา จะควบคุมเกินกว่า 72 ชั่วโมงไม่ได้
3. การฝากขัง ต้องขอฝากขังพร้อมขอคัดฟ้องโดยขอได้ไม่เกิน 5 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 6 วัน รวมแล้วไม่เกิน 30 วัน และศาลมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามเดิมก็ได้
4. ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ต้องนำส่งพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องโดยมิต้องทำการสอบสวนซึ่งต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บังคับว่า ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลใดโดยมิได้มีการสอบสวนความผิดก่อน ซึ่งถ้าคดีมิได้อยู่ในอำนาจศาลแขวงแล้ว แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ก็ต้องมีการสอบสวนก่อนจึงจะดำเนินการฟ้องร้องได้
5. การทำคำฟ้องหรือบรรยายฟ้อง มีรายละเอียดน้อยกว่าเพื่อความสะดวกรวดเร็ว
6. การฟ้อง จะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้
7. การให้การ จำเลยจะให้การด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ ถ้าให้การด้วยวาจาศาลเพียงแต่บันทึกใจความสำคัญเป็นหลักฐานโดยให้จำเลยลงชื่อไว้
8. การบันทึกคำเบิกความของพยาน บันทึกได้โดยย่อ
9. การพิจารณา ต้องดำเนินการโดยเร็ว (ซึ่งเน้นให้เห็นชัดเจนขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 21)
10. การทำตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง จะพิพากษาหรือสั่งด้วยวาจาก็ได้

การดำเนินคดีในศาลแขวงจึงต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ เป็นหลัก หากไม่มีบัญญัติเรื่องใดไว้เป็นพิเศษจึงจะนำหลักทั่วไปมาใช้ เช่น เรื่องผู้เสียหาย การจับ การสอบสวน ก็พิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ปัญหา เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าอันที่จะเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งได้แก่ การปลอมลอกเลียนแบบ นำมาใช้ จำหน่าย นำเข้า มีบทกำหนดโทษสูงสุดตามกฎหมายอยู่ในอำนาจศาลแขวง ซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์จะให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วรวบรัด แต่โดยความจริงแล้วความผิดในเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องเล็ก แต่มักจะเป็นการกระทำที่มีเบื้องหน้าเบื้องหลังซับซ้อน มีกลุ่มอิทธิพลชักใยอยู่เบื้องหลัง การดำเนินการสอบสวนไม่ใช่เรื่องง่ายในการจะสืบสาวไปถึงต้นตอหรือหาหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดได้ง่าย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการดำเนินคดีโดยเจ้าพนักงานของรัฐฝ่ายเดียวโดยเจ้าของเครื่องหมายการค้ามิได้เข้ามาให้ความร่วมมือด้วย การเปิดช่องว่างของกฎหมายให้โอกาสดำเนินคดีอย่างรวดเร็วได้ ให้ความจำกัดในการสอบสวนแล้วจับกุม การรับสารภาพแล้วไม่ต้องสอบสวนอีกเช่นนี้ ทำให้เกิดการจ้วงจวนผู้รับสารภาพแทนบาง ฯลฯ จึงมักจะเป็นการลงโทษได้เฉพาะตัวการปลายแถว ไม่สามารถเอื้อมไปได้ถึงตัวการใหญ่ต้นตอแห่งการกระทำผิดที่อยู่เบื้องหลังเป็นกระบวนการกลุ่มอิทธิพลนั้นได้ เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำผิดโดยมากก็จะเป็นการจับกุมผู้จำหน่ายหรือเสนอจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนแบบ มากกว่าจับกุมผู้ปลอมหรือเลียน เพราะการจับกุมตัวผู้จำหน่ายนั้นเห็นได้ชัดกว่า มักจะวางขายอยู่ตามท้องถนนทั่วไปไม่แอบซ่อน เมื่อถูกจับก็มักจะรับสารภาพหรือปฏิเสธว่าไม่รู้ว่าเป็นปลอมอ้างไม่มีเจตนา ผู้ถูกจับกุมมักจะไม่ขัดทอกไปถึงผู้ปลอมซึ่งเป็นแหล่งตัวการต้นตอเมื่อรับสารภาพก็ได้รับการลดโทษโดยมากศาลจะลดโทษปรับและรอลงอาญาโทษจำคุก ซึ่งจำนวนเงินค่าปรับก็เป็นจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อเทียบกับค่าของเงินในปัจจุบัน เพราะเป็นกฎหมายที่บัญญัติมาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 คือ 30 ปีมาแล้ว

3.1.4 การใช้ดุลพินิจของศาลและหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีประเภทนี้

ดุลพินิจ ความหมายตามความเข้าใจทั่วไปหมายถึง การวินิจฉัยเห็นสมควรมีลักษณะเป็นคำนาม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Discretion สำหรับความหมายในทางกฎหมาย หมายความว่า เป็นอำนาจหรือสิทธิพิเศษ (Privilege) ของศาลที่จะ

พิจารณาตามหลักความยุติธรรม ซึ่งสิทธิพิเศษหรืออำนาจนี้พิจารณาไปตามภาวะแวดล้อมแห่ง
 พฤติการณ์ (Circumstances) และรวมถึงการใช้วิจารณญาณในการตัดสินคดีของตัวผู้
 พิพากษานั้นเอง โดยไม่ขึ้นกับวิจารณญาณหรือการตัดสินของบุคคลอื่นใด (Uncontrolled
 by the judgment or conscience of others) ³ การใช้ดุลพินิจนี้รวมไปถึง
 กระบวนการพิจารณาความ วิธีการ รูปการ ความหนักเบาของข้อหา และองค์ประกอบ
 อื่น ๆ อีกมาก เช่น นอกเหนือจากการชั่งน้ำหนักพยานแล้ว ยังต้องคาดคะเนเกี่ยวกับข้อ
 เท็จจริงบางอย่างที่ไม่ชัดเจนและทำคำพิพากษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เคลือบคลุมอยู่อีก อย่างไรก็ตาม
 ก็ตาม พอสรุปความหมายของดุลพินิจออกเป็น 3 ประการ ⁴ คือ

1. ค้นหาข้อเท็จจริง (find facts)
2. ปรับข้อเท็จจริงกับหลักกฎหมาย (applies law)
3. พิจารณาเกี่ยวกับพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายหลังจากที่ทราบข้อเท็จจริง
 และข้อกฎหมายแล้ว (decides what is desirable in the circumstances
 after the facts and the law are known)

สาเหตุที่ฝ่ายนิติบัญญัติต้องให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจแก่ศาลนั้นเนื่องจากปัญหาบาง
 อย่างซับซ้อนไม่สามารถจะรอให้ฝ่ายนิติบัญญัติแก้ปัญหาได้ทันทางที่ อันเป็นเพราะกฎหมายยังมี
 มิได้มีหรือมีอาจจะบัญญัติหลักเกณฑ์รายละเอียดให้ครอบคลุมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทุกกรณี จึง
 จำเป็นต้องใช้ดุลพินิจตัดสินเป็นรายเฉพาะกรณี และโดยฉับพลันทั้งนี้โดยมีพื้นฐานสำคัญคือ
 ต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ไม่เป็นการทำลายความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจอธิปไตยทั้งสาม

³ นพพร โปธิรังสิยากร, "การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ" (วิทยานิพนธ์
 ปริณิพนธ์บัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 5-6.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

และไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิขั้นมูลฐานของประชาชน⁵ ในแง่การพิจารณาใช้กฎหมายอาญา ขอบเขตของดุลพินิจจะกำหนดไว้ค่อนข้างแคบ ทั้งนี้สืบเนื่องจากหลักที่ว่ากฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด

ในเรื่องความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในส่วนของการปลอมและเลียนแบบ เนื่องจากเป็นความผิดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายอาญาหลัก มิได้บัญญัติเฉพาะไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า จึงเป็นการบัญญัติหลักใหญ่ ๆ ไว้อย่างกว้าง ๆ มิได้ให้คำนิยามหรือวางหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนแน่นอน จึงต้องอาศัยดุลพินิจของศาลในการพิจารณาตีความ เช่น อย่างเป็นปลอมเครื่องหมายการค้า แค่นั้นเป็นความผิดฐานเลียนเครื่องหมายการค้า การพิจารณาว่าเพื่อไปประชาชนหลงเชื่อ . . . ตามมาตรา 274 นั้น มีหลักเกณฑ์อะไรในการพิจารณาการดูเฉพาะตัวเครื่องหมายอย่างเดียวกันคล้ายหรือไม่คล้ายเพียงพอแล้วหรือไม่ จึงเห็นได้ว่าคดีอาญาในส่วนของการเครื่องหมายการค้าจะมีแนวคำพิพากษาออกมาหลายแนว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้พิพากษาในแต่ละคดีไป เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 591 - 592/2477 และคำพิพากษาฎีกาที่ 612/2504 วินิจฉัยว่า "รูปลักษณะเครื่องหมายการค้าของโจทก์และจำเลยคล้ายคลึงกันอันแสดงว่าจำเลยเลียนของโจทก์หรือไม่ เป็นข้อที่ศาลพึงรู้ได้เอง เช่น บุคคลทั่วไปควรจะรู้กันโดยอาศัยวัตถุพยานอย่างเดียวกันโดยไม่ต้องพินิจบุคคลก็ได้" แสดงว่าศาลพิจารณว่าเป็นความผิดฐานเลียนแบบหรือไม่ โดยศาลดูที่ตัวเครื่องหมายการค้าโดยตรงว่าคล้ายกันหรือไม่ และวัดจากความรู้สึกของตัวศาลเอง ซึ่งศาลจัดว่าอยู่ในระดับปัญญาชน การนำความรู้สึกของศาลเองมาเป็นเครื่องวัดศาลอาจเห็นว่าไม่คล้ายกัน แต่วัดจากระดับผู้บริโภคโลกสินค้านั้น ๆ ในท้องตลาด อาจเห็นว่าคล้ายกันก็ได้ เช่น สินค้า ปู่ สำหรับชานชาชาวไร่ ใช้ภาษาอังกฤษ ศาลมองดูเห็นว่าไม่คล้าย แต่ชาวไร่ชานาไม่รู้อาษาอังกฤษ อาจเห็นว่าคล้ายกันก็ได้ นอกจากนี้ศาลพิจารณาเฉพาะตัวเครื่องหมายซึ่งไม่เป็นการเพียงพอ

⁵ อารีย์ รุ่งพรทวีวัฒน์, การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย, หน้า 286.

บางครั้งเครื่องหมายคำพิจารณาแยกเฉพาะก็ไม่คล้ายกัน แต่คำพิจารณารวมทั้งสลาก
จึงจะเห็นว่าคล้ายคลึงกันมาก เช่น ลูกอม Halls กับ Saints
เห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 987/2477 และ 1227/2504 ซึ่งวางแนว
ว่า "ศาลชั้นต้นควรรับฟังพยานเพื่อแสดงว่าในท้องตลาดได้เรียกสินค้าหรือเครื่องหมาย
การค้าจำเลยว่าอย่างไร และเพื่อแสดงว่ามหาชนที่เคยซื้อสินค้าทั้งสองฝ่ายมีความรู้
การศึกษาอย่างไร" และ "ศาลจะพิเคราะห์แต่ตัวเครื่องหมายการค้าอย่างเดียวไม่พอ
ต้องพิจารณาตัวสินค้าด้วย เพราะโดยปกติผู้ซื้อย่อมพิจารณาสินค้าก่อนเครื่องหมาย"

ดังนั้นในการใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยในเรื่องการเลียนเครื่องหมายการค้านั้น
ศาลควรพิจารณาสิ่งเกี่ยวข้องทั้งหมดทั้งเครื่องหมายการค้าและสินค้าที่ใช้ พิเคราะห์ถึงรูป
ลักษณะ ตลอดจนสีส่น และการวางรูปของเครื่องหมายทั้งหมด ซึ่งพอจะสรุปหลักเกณฑ์
การใช้ดุลพินิจของศาลในเรื่องเครื่องหมายการค้าดังนี้

พิจารณาแค่นั้นว่าเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อ (ตามมาตรา 272 (2) และมาตรา 274)

1. ทุที่ความคล้ายคลึงของตัวเครื่องหมายการค้าเอง จากการปรากฏด้วยตา
ความคล้ายกันในการออกเสียงเรียกขาน และความคล้ายคลึงกันของความหมาย
2. ความใกล้เคียงกันของสินค้า คือพิจารณาถึงตัวสินค้า ลักษณะที่บ่งชี้ที่บรรจุ
ประกอบด้วย
3. ความแพร่หลายของเกียรติคุณของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว
4. ตลาดและราคาสินค้า
5. ความรู้และความสามารถรวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ของผู้บริโภค
6. ประเภทของสินค้า เช่น ยารักษาโรค หรือไม้จิ้มฟัน โดยคำนึงถึงสุขภาพ
และความปลอดภัยของผู้บริโภคประกอบด้วย

นอกจากในเรื่องความเหมือนคล้ายของเครื่องหมายซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์กำหนดไว้ใน
 ด้วบทกฎหมายแน่นอนตายตัว ต้องอาศัยดุลพินิจของศาลเองแล้ว ยังมีอีกหลายเรื่อง เช่น
 การพิจารณาว่า การกระทำความผิดตามมาตรา 273 และ 274 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
 นั้นการพิสูจน์เจตนาต้องกระทำแค่ไหน เจตนาทำโดยรู้ว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นเท่านั้น
 แต่ไม่รู้ว่า เป็นเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วถือเป็นความผิดหรือไม่ หรือต้องรู้ทั้ง 2 อย่าง
 ในกรณีศาลฎีกาได้เคยใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่า "ถ้าผู้ปลอมไม่ทราบว่าเครื่องหมายการค้าที่ตนทำ
 ขึ้นนั้นเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ผู้ทำปลอมเครื่องหมายการค้าขึ้นนั้นไม่มีความผิดเพราะขาด
 เจตนาส่วนเรื่องจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายในหรือนอกราชอาณาจักรหรือไม่ ผู้ทำปลอม
 ไม่จำเป็นต้องรู้ว่าจดทะเบียนไว้หรือไม่ก็เป็นความผิดตามมาตรา" (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 517/2505)
 แต่ตัวผู้เขียนเองไม่เห็นด้วยกับฎีกานี้โดยถือว่าเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของความ
 ผิดที่ผู้กระทำต้องรู้ด้วยว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว เพียงแต่เห็นว่าการจะรู้หรือ
 ไม่พิสูจน์ยาก แต่ถ้าเป็นการจดทะเบียนภายในราชอาณาจักรถือว่าเป็นเรื่องที่ควรรู้ เพราะเป็น
 เรื่องที่จะขอตรวจสอบดูได้จากกรมทะเบียนการค้า เมื่อคิดจะทำธุรกิจการค้าก็ควรตรวจสอบ
 ให้แน่ชัดก่อนจะอ้างไม่รู้ไม่ได้ ส่วนเรื่องที่จดทะเบียนนอกราชอาณาจักร อาจเป็นเรื่องที่รู้ยาก
 ต้องพิจารณาจากความแพร่หลายของสินค้าในราชอาณาจักร ฯลฯ ประกอบด้วย

เรื่องนี้ถือเป็นดุลพินิจของศาลที่จะตีความปรับข้อเท็จจริงให้เข้ากับข้อกฎหมายตาม
 สภาพการณ์ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าหากบังคับใช้กฎหมายใดโดยตรงประการเดียว สิ่งนั้นเป็น
 ความอยุติธรรม เพราะไม่อาจตอบสนองความยุติธรรมเฉพาะรายได้ Cohen เห็นว่า
 เมื่อมีกฎหมายต้องมีดุลพินิจเคียงคู่ เรียกว่าเป็น "ชีวิตและความยืดหยุ่น"⁶ อย่างไรก็ดีตาม
 สิ่งที่ทำให้กฎหมายไม่เป็นธรรมส่วนใหญ่ก็มาจากดุลพินิจอีกเช่นเดียวกัน

⁶ นพทร โปธิรังสิยากร, การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ, หน้า 16.

การใช้ดุลพินิจสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษซึ่งศาล จะต้องใช้ดุลพินิจสำคัญ 2 ประการ⁷ คือ

1. พิจารณาลงโทษให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์แวดล้อมคือ การใช้ดุลพินิจในข้อนี้เองถือว่าเป็นการให้ความยุติธรรมเฉพาะกรณีมากที่สุด เพราะจะเป็นการช่วยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดคดีนี้เสียได้รับโทษต่างกับผู้กระทำผิดอันควรปรานี

2. พิจารณาลงโทษให้เหมาะสมกับเหตุชี้ทางอาชญาวิทยาและการลงโทษ เป็นหน้าที่ของศาลที่จะใช้ดุลพินิจกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์แห่งการลงโทษนั้น ๆ เช่น

- ก) ทำให้ไม่อาจกระทำผิดได้อีก
- ข) เพื่อให้กลับใจแก้ไขเสียใหม่
- ค) เพื่อข่มขู่ให้กลัวเกรง

ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดพิจารณาลงโทษจำเลยในคดีนี้ คือ ศาลมักลงโทษสถานเบา เช่น มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ก็ลงแต่โทษปรับ หรือลงโทษจำคุกก็ให้รอลงอาญาไว้ เพราะศาลมักมองไม่เห็นความสำคัญของเครื่องหมายการค้าว่าเป็นหัวใจของธุรกิจการค้าเหมือนเช่นพ่อค้าทั่วไป เมื่อเห็นว่าจะไม่ใช้ความผิดร้ายแรงกระทบกระเทือนต่อชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินแต่อย่างใด เป็นความผิดธรรมดาทางเศรษฐกิจเท่านั้น ผู้กระทำผิดไม่ควรรับโทษถึงจำคุก เพราะไม่ใช่อาชญากรโดยสันดานเป็นการฉวยโอกาสเอาเปรียบทางการค้าเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำผิดไม่กลัวเกรง

3.1.5 ของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

เรื่องของกลางก็เป็นไปตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2480 ซึ่งกำหนดไว้ในลักษณะ 1 ว่าด้วยของกลาง ข้อ 4 ว่า "ของกลางคือวัตถุใด ๆ

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

หรือทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงานโดยอำนาจแห่งกฎหมายหรือโดยหน้าที่ในทางราชการและยึดถือไว้เป็นของกลางเพื่อพิสูจน์ในทางคดีหรือเพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ" ข้อ 5 "ของกลางในคดีอาญา คือของเกี่ยวข้องกับต้องจัดการทางคดีอาญา เช่น ของที่บุคคลมีไว้หรือใช้เพื่อความผิด หรือของที่ใช้พิสูจน์ความผิด"

ปัญหา จึงอยู่ที่ว่า เฉพาะตัวเครื่องหมายการค้าปลอมเท่านั้นเป็นของกลางที่รับได้หรือรวมถึงตัวสินค้าที่ปิดเครื่องหมายการค้าปลอมด้วย ในเรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 1124/2520 วางแนวไว้ว่า จำเลยทำผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 272, 273 ของกลางคือกางเกงติดเครื่องหมายการค้าปลอม 113 ตัว ที่รอติดเครื่องหมายการค้าอีก 404 ตัว แผ่นเครื่องหมายการค้าปลอมเป็นของมีไว้ใช้เพื่อกระทำผิดจึงรับได้ ศาลฎีกาวินิจฉัยปัญหาว่าควรรับกางเกงชายาว 404 ตัวหรือไม่ เห็นว่าแม่กางเกงชายาวจะยังไม่ติดเครื่องหมายการค้าปลอม แต่เป็นของที่เจ้าหน้าที่ยึดไว้ได้พร้อมกางเกงชายาวที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอมแล้ว เมื่อเป็นกางเกงที่เตรียมรอติดจึงเป็นของที่มีไว้เพื่อเจตนาใช้ในการกระทำผิด ให้รับเสียได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) จากคำพิพากษาฎีกานี้จึงเป็นการวางแนวเด่นชัดว่า ของกลางมีได้หมายถึงเฉพาะเครื่องหมายการค้าเท่านั้น แต่รวมถึงตัวสินค้าด้วย ชัดกับฎีกาเดิม 481/2507 รับผิดชอบต่อของที่ปลอมรูปรอยประดิษฐ์ที่ผู้อื่นใช้ปิดบนกระดาดห่อสุราแม่โขงในการค้าของเขาไม่รับตัวสินค้า คือ สุราแม่โขงจริงอันไม่เป็นของปลอม

โดยทั่วไปผู้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในการรักษาของกลาง สถานที่รักษาของกลาง วิธีปฏิบัติการเกี่ยวแก่ของกลาง ฯลฯ จะดำเนินไปตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2480 แต่มักเกิดปัญหาในทางปฏิบัติคือ ที่เก็บรักษาของกลางไม่พอ เจ้าหน้าที่มักจะใช้วิธีปฏิบัติคือ

1. เก็บเอามาเพียงส่วนหนึ่ง ส่วนที่เหลืออายัดไว้ แล้วทำบันทึกว่าเก็บไว้ในที่ตรวจคน
2. เอามาทั้งหมดให้ผู้เสียหายรักษาให้ ซึ่งโดยมากผู้เสียหายก็ไม่เต็มใจจะดูแล เพราะต้องรับภาระรับผิดชอบ

ดังนั้นเมื่อไม่สามารถเก็บของกลางรักษาไว้ได้ทั้งหมด ในสถานที่รักษาของกลางตามข้อบังคับที่กำหนดไว้ จึงมักเกิดปัญหาตามมาคือ ทำให้ของที่เหลือถูกยกย้ายถ่ายเทหรือจำหน่ายต่อไปอีก เพราะเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจนับ ดูแลควบคุมได้อย่างเต็มที่ บางคดีอาจพบของกลางนับหมื่นนับแสนชิ้น เป็นต้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการควบคุมปราบปรามการกระทำความผิดในเรื่องนี้อย่างมาก

3.1.6 ปัญหาหน้าที้นำสืบและภาระการพิสูจน์ในคดีความผิดนี้

หน้าที้นำสืบนี้ในทางกฎหมายมีความหมาย 2 นัยคือ

1. ภาระการพิสูจน์
2. หน้าที้นำสืบก่อน

ภาระการพิสูจน์ หมายถึงหน้าที่กฎหมายบังคับในการที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความแท้จริงของสิ่งซึ่งอ้างขึ้นเป็นประเด็นในคดีนั้น ในมาตรา 84 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติว่า "ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด ๆ เพื่อสนับสนุนคำฟ้องหรือคำให้การของตนให้หน้าที้นำสืบข้อเท็จจริงนั้นตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง . . ." หลักทั่วไปสำหรับคดีอาญามีว่า ทุกคนได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย มาตรา 227 วรรค 2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นภาระการพิสูจน์จึงตกแก่ฝ่ายโจทก์เสมอ⁸ แต่มีข้อยกเว้นว่าในบางกรณีจำเลยก็มีภาระการพิสูจน์เหมือนกันคือ

1. กรณีจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงตามที่ถูกกล่าวหาแต่อาจเหตุเหล่านี้ขึ้นต่อผู้คดี คือ
 - ก. เหตุยกเว้นโทษ
 - ข. เหตุลดหย่อนผ่อนโทษ
 - ค. เหตุบรรเทาโทษ

2. ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายอาญามีไว้อย่างไร ภาระที่พิสูจน์ต้องเป็นไปตามนั้น เป็นข้อสันนิษฐานในทางอาญาบัญญัติไว้ในกฎหมายแล้วถึงภาระการพิสูจน์นั้น หมายความว่า ได้มีข้อสันนิษฐานทางอาญาบัญญัติไว้ในกฎหมายแล้วเรื่องภาระการพิสูจน์ ก็ต้องเป็นไปตาม

⁸ วิรัช ชินวินิจกุล, กฎหมายลักษณะพยาน, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522), หน้า 52.

บทบัญญัติของกฎหมายนั้นด้วย เช่น มาตรา 211 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า "ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอสังหาริมทรัพย์หรือห้องโถง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือห้องโถง เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมอสังหาริมทรัพย์หรือห้องโถง" ดังนั้น เมื่อจำเลยถูกฟ้อง จำเลยให้การปฏิเสธว่าไม่รู้ว่าเป็นที่ประชุมอสังหาริมทรัพย์หรือห้องโถง ภาระพิสูจน์ตกอยู่แก่จำเลยที่ต้องนำพยานหลักฐานมาแก้ตัวให้พ้นจากข้อสันนิษฐานนั้น

หน้าที่นำสืบก่อนในคดีอาญา กฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 174 บัญญัติไว้ว่า "ก่อนนำพยานเข้าสืบ โจทก์มีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีโจทก์ คือแถลงถึงลักษณะของฟ้อง อีกทั้งพยานหลักฐานที่จะนำเพื่อพิสูจน์ความผิดจำเลยเสร็จแล้วให้ โจทก์นำพยานเข้าสืบ" จึงถือเป็นหลักได้ว่าหน้าที่นำสืบพยานในคดีอาญานั้น โจทก์ต้องนำสืบก่อนเสมอ คือการนำพยานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยก่อน

ภาระการพิสูจน์และหน้าที่นำสืบของความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า นั้นไม่มีอะไรแตกต่างไปจากความผิดอาญาทั่วไป ในส่วนของตัวบทกฎหมายแล้วจึงไม่เป็นปัญหา ปัญหาสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติเป็นการยากที่จะนำสืบได้ในคดีเช่นนี้หากปราศจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าเข้ามาเป็นส่วนรวม ดังนั้นหากรัฐเป็นฝ่ายดำเนินคดีเอง โดยไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าแล้ว ก็ยากที่จะนำสืบพิสูจน์ความผิดได้ เช่น ฟ้องจำเลยว่าปลอมเครื่องหมายการค้า เมื่อจำเลยปฏิเสธก็ยากที่อัยการจะนำหลักฐานพยานมาพิสูจน์ว่าเครื่องหมายการค้านั้นปลอมจริงหรือไม่

นอกจากนี้ในภาวะที่เทคโนโลยีเจริญรุดหน้าและเข้ามามีบทบาทในโลกธุรกิจการค้า ปัจจุบัน การปลอมแปลงยิ่งแนบเนียนมากยิ่งขึ้น จนแม้แต่ตัวเจ้าของเครื่องหมายเองก็ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้เฉพาะจากตัวเครื่องหมายเท่านั้น ต้องก้าวลึกเข้าไปถึงการพิสูจน์ตรวจสอบตัวสินค้าด้วย ซึ่งก็มีหลายกรณีที่ใกล้เคียงกันจนแยกไม่ออกเมื่อดูแต่ภายนอก ต้องอาศัยการรอพิสูจน์คุณภาพอย่างละเอียดของตัวสินค้าอีกทีหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้อื่นประกอบ ซึ่งแต่ละผลจะออกมาแตกต่างกัน แต่ก็ยากจะตัดสินลงไปได้ว่าความแตกต่างของคุณภาพของสินค้าทั้ง 2 ประเภทนี้เกิดจากความแตกต่างของเจ้าของผู้ผลิต เพราะสินค้าไม่น้อยที่คุณภาพไม่ได้มาตรฐานเท่าเทียมกันมีความแตกต่างกันไป แม้จะเป็นสินค้าจากเจ้าของเดียวกันก็ตามจึงเป็นภาระที่ยากแก่การพิสูจน์ โดยเฉพาะการปลอมประเภทปิด คือการปลอมประเภทที่ผู้ซื้ออาจจะรู้ได้ว่าใช้เครื่องหมายการค้าปลอมและได้ซื้อเพราะเข้าใจผิดในแหล่งที่มา

ต่างจากการปลอมประเภทเปิดเผย คือผู้ซื้อรู้ได้ว่าสินค้านั้นใช้เครื่องหมายการค้าปลอม เห็นได้จากลักษณะสถานที่การวางจำหน่าย ราคา และคุณภาพแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ผู้ซื้อซึ่งทั้งที่รู้ มิได้หลงผิดในแหล่งที่มา แต่ซื้อเพราะพอใจจะประทับสินค้าราคาถูก แต่คิดเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ยากแก่การพิสูจน์จะวางขายในสถานที่ระดับเดียวกับของจริงปะปนกัน คุณภาพใกล้เคียง ราคาใกล้เคียงกัน เป็นต้น โดยเฉพาะสินค้าประเภทของเหลว เช่น น้ำหอม เป็นต้น

หน่วยงานพิเศษ

ในบางประเทศได้จัดใหม่หน่วยงานเฉพาะโดยตรงเกี่ยวกับการตรวจสอบควบคุมการกระทำผิดในเรื่องนี้ เช่น ประเทศอังกฤษ มี Trade Standards Officers of The Country Councils ตั้งขึ้นเพื่อมีอำนาจภายใต้มาตรา 28 แห่ง Trade Description Act 1968 ซึ่งเป็นกฎหมายทางอาญาใช้ควบคุมการกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงทางการค้าและสินค้า หน่วยงานนี้มีอำนาจในการเข้าค้นหาหลักฐานและตรวจตราสินค้า เมื่อ Trade Standards Officers มีเหตุผลอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำผิดในเรื่องนี้เกิดขึ้น มีอำนาจที่จะจับหรือกักตัวทนายเหนี่ยวผู้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าใด ๆ ที่หน่วยงานนี้ เห็นว่ามีสาเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นความผิดต่อกฎหมายเพื่อสืบรู้ให้แน่ชัด โดยการทดสอบหรือโดยวิธีอื่นใดในความผิดนั้น นอกจากนี้ยังมีอำนาจยึดสินค้าเอกสารหรือกักตัวทนายเหนี่ยวผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานนี้มีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าสามารถใช้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี ในกรณีที่ร้ายแรงและสถานการณ์บังคับ หน่วยงานนี้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขออนุญาตเข้าตรวจค้นหลักฐานได้โดยใช้กำลังบังคับ หากจำเป็นได้

สำหรับประเทศไทย ไม่มีหน่วยงานที่มีอำนาจเช่นนี้สำหรับความผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเฉพาะ คงเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือโดยโจทก์ร้องขอต่อศาลตามวิธีพิจารณาซึ่งบัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไปในการดำเนินคดีทุกประเภทความผิด และแม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจในการควบคุมปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินขึ้นก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งขึ้นตรงกับกรมตำรวจ ตั้งขึ้นเพื่อสามารถป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในความผิดหลายประเภทที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงิน ไม่ใช่เฉพาะเรื่องการค้าเท่านั้น แต่รวมทั้งด้านตลาดหลักทรัพย์ การธนาคาร ฯลฯ

3.2 ปัญหาองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

3.2.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายต่อเครื่องหมายการค้าในแง่นโยบายของรัฐ

3.2.1.1 นโยบายการบังคับใช้กฎหมายอาญา

ความคิดอาญาเป็นการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งสังคมจะต้องเข้ามาดำเนินการควบคุมความคิดนั้น การกระทำความคิดที่ว่าเป็นอาจจะเป็นได้เป็น

1. กฎหมายอาญาทั่วไป เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในตัวเอง (Mala in Se) เป็นความผิดทางธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์โดยธรรมชาติมักจะมุ่งแสวงหาประโยชน์ใส่ตนให้ได้มากที่สุด เมื่อต้องอยู่ร่วมกันในสังคมก็มักจะเกิดความไม่สงบสุขขึ้นอันเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีคตินิยมในทางสนับสนุนกฎหมายประเภทนี้เพราะเป็นความผิดในตัวเองมองเห็นได้เด่นชัด เห็นผลแห่งความชั่วร้ายในการกระทำได้อย่างแน่นอน เช่น ฆ่าคนตาย ลักทรัพย์ วางเพลิงเผาทรัพย์ ช่มชู้นกระทำชำเรา เป็นต้น เมื่อความผิดประเภทนี้เกิดขึ้น รัฐจึงใช้กฎหมายอาญามาควบคุมความประพฤติของประชาชน เพื่อความปลอดภัยและสงบเรียบร้อยของสังคมโดยส่วนรวม

2. กฎหมายอาญาที่เป็นกฎหมายเทคนิค ตราขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ เป็นความผิดที่เห็นไม่ได้ชัดในตัว แต่เป็นเพราะกฎหมายห้าม เช่น กฎหมายป้องกันการผูกขาด กฎหมายภาษีอากร (เรียกความผิดเพราะกฎหมายห้ามนี้ว่า Mala Prohibita) ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีคตินิยมในทางที่จะสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายประเภทนี้ เพราะเป็นการบัญญัติกฎหมายออกมาเพื่อควบคุมและวางระเบียบความประพฤติ นอกเหนือไปจากความคิดทางธรรมชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีระเบียบ

อย่างไรก็ตาม การบัญญัติกฎหมายไม่ว่าจะเป็นความผิดในตัว (Mala in Se) หรือความผิดที่กฎหมายบัญญัติห้าม (Mala Prohibita) นั้น ต้องคำนึงถึงความยุติธรรมเป็นหลัก เป็นเรื่องของคุณธรรมทางกฎหมายอันเป็นคุณธรรมที่มนุษย์มุ่งประสงค์และทุกสังคมปรารถนาเพื่อความสงบสุขและความเจริญของสังคม กฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยยึดความต้องการหรือความยุติธรรมของสาธารณชน และเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความเหมาะสม และปฏิกิริยาต่อต้านกฎหมายนั้นก็จะมีลดน้อยลง กฎหมายจะมีทางบังคับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การควบคุมการกระทำความผิดอาญา จะต้องเป็นที่ยอมรับและกระทำได้โดยอำนาจเด็ดขาดคืออำนาจของรัฐในการที่จะอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนของตน ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความรู้สึกนึกคิด ความเห็นชอบของหมู่คณะหรือกลุ่มชน สมาชิกในสังคมนั้น ๆ รวมทั้งความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเข้ามากำหนด อันเป็นนโยบายทางอาญา (Criminal Policy) สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องกำหนดกฎหมายอาญา ความผิดอาญาสำหรับการกระทำอาชญากรรมทั่วไป ศาสตราจารย์ Herbert L. Packer ได้วางหลักไว้ 6 ประการคือ⁹

1. เห็นชัดได้ในหมูชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมูชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำนั้น
2. จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ
3. การปราบปรามการกระทำเช่นนั้นจะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้ลดน้อยลง
4. จะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
5. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการอื่นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ
6. ไม่มีทางเลือกอย่างอื่นนอกจากกฎหมายอาญาที่จะใช้กับกรณีนี้ได้

⁹ อารี รุ่งพรทวีวัฒน์, การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย, หน้า 96.

ความผิดที่ร้ายแรงต่าง ๆ ซึ่งเป็นความผิดเห็นได้ชัดในตัว เช่น มาคนตาย ปล้นทรัพย์ จะประกอบด้วยหลัก 6 ประการนี้เป็นพื้นฐาน แต่ความผิดอาญาที่บัญญัติขึ้นใน ลักษณะ Mala Prohibita ซึ่งเป็นกฎหมายเทคนิค เช่น กฎหมายควบคุมราคา สินค้า อันไม่ใช่ความผิดตามธรรมชาติเช่นนี้จะต้องพิจารณาว่าหลักทั้ง 6 ประการข้างต้นนี้สามารถปรับใช้ได้หรือไม่ เพราะกฎหมายอาญาในปัจจุบันถูกปรับปรุงแก้ไขและขยายขอบเขตออกไปกว้างขวางมากเพื่อให้ครอบคลุมถึงความผิดในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน เมื่อกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่รัฐใช้ในการควบคุมความประพฤติของประชาชน มุ่งรักษาระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ชักความขัดแย้งวุ่นวาย สืบสานในสังคมนั้นรวมทั้งแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้ลดน้อยลง ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายไม่ว่าผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด หรือสังคม ก็ตาม การร่างกฎหมายจึงขึ้นอยู่กับนโยบายทางอาญา นิตินโยบายและความรู้สึกรับรู้กฎหมายของประชาชนเป็นสำคัญโดยเฉพาะกฎหมายอาญาที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการบังคับใช้ได้

การที่สภาพสังคมปัจจุบันเจริญขึ้นมาก ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติกฎหมายเทคนิคอันเป็นกฎหมายใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การควบคุมสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีผลในทางบังคับ หรือกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของบุคคลในรัฐได้ กฎหมายนี้จึงต้องมีความชัดเจนแน่นอน ในคำมั่นเนื้อหาอันเป็นองค์ประกอบความผิดอาญาแต่ละฐานให้มากที่สุดและชอบด้วยความยุติธรรม เป็นหลักประกันแก่บุคคลในรัฐทางคำจำกัดขอบเขตของการใช้อำนาจของรัฐ เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐจึงต้องจัดตั้งสถาบันของรัฐขึ้นมารับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายอาญา เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมานั้นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันทางกฎหมายดังกล่าวนี้คือ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา นโยบายการบังคับใช้กฎหมายอาญาและการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงต้องมีลักษณะที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกัน แม้ว่ากฎหมายใดจะได้รับการบัญญัติอย่างสมบูรณ์เพียงกรรมแล้วก็ตาม หากกลไกของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายนั้นมิได้มีมาตรฐานสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายและเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายนั้น ปัญหาความไม่เป็นธรรม ความไม่ชอบธรรมของกฎหมาย และความไม่เสมอภาคกันก็จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน

3.2.1.2 นโยบายการบังคับใช้กฎหมายอาญาต่อความผิดทางเศรษฐกิจ

ความผิดอาญาทางธุรกิจเป็นความผิดที่มีลักษณะแตกต่างจากความผิดอาญาทั่วไป ความผิดทางอาญาทั่วไป เป็นความผิดที่เห็นชัดในตัว มองเห็นได้ว่ามีคดีอาญาเกิดขึ้นแล้ว เช่น พบคนฆ่าคนตายโดยฝ่ายหนึ่งใช้อาวุธคือ มีคดียี่สิบเอ็ดคดีฝ่ายหนึ่ง ตำรวจพบเห็นสามารถวินิจฉัยได้ทันทีว่าความผิดอาญาได้เกิดขึ้นแล้ว จะจับอย่างไร จะสอบสวนอย่างไร จะต้องดำเนินการอย่างไรเป็นลำดับก่อน - หลัง แต่คดีอาญาที่เป็นอาชญากรรมทางธุรกิจนั้นไม่มีลักษณะที่เห็นได้เด่นชัด เช่น พบการขายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมติดอยู่ที่ตัวสินค้าอะไรเป็นเครื่องวินิจฉัยได้ว่าเครื่องหมายที่ติดอยู่กับตัวสินค้าที่วางขายนั้นเป็นเครื่องหมายการค้าปลอม เพราะตำรวจไม่ใช่ผู้รอบรู้ชำนาญด้านเครื่องหมายการค้าพอที่จะทราบได้ว่าเครื่องหมายการค้าอันเป็นเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนแบบผู้อื่นหรือไม่และเครื่องหมายการค้าซึ่งเข้าใจว่าถูกเลียนแบบหรือปลอมนั้นได้จดทะเบียนไว้ถูกต้องหรือเปล่าและอยู่ในสินค้าจำพวกเดียวกันตามที่กฎหมายพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าจำแนกไว้หรือไม่ การจดทะเบียนที่ว่านั้นครอบคลุมไปถึงสินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนแบบอยู่หรือเปล่า จะจับได้หรือไม่ และจะดำเนินขั้นตอนในการสอบสวนต่อไปอย่างไร จะอาศัยอะไรเป็นเครื่องพิสูจน์ความผิดนั้น ซึ่งถือว่าแต่เจ้าพนักงานตำรวจธรรมดาซึ่งมีหน้าที่ต้องปราบปรามโจรผู้ร้ายอยู่แล้วมากมายเลย แม้แต่นายทะเบียนเครื่องหมายการค้าเองยังยากที่จะระบุได้ว่าเครื่องหมายใดปลอมหรือเลียน โดยเฉพาะในกรณีที่ถูกเสียหายมิได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในการประชุม International Symposium ในเรื่อง Commercial Crime 1985 ที่มหาวิทยาลัย Cambridge ประเทศอังกฤษ เป็นการประชุมของนานาประเทศซึ่งมองเห็นความสำคัญของอาชญากรรมประเภทนี้โดยกำหนดว่าอะไรคืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีลักษณะและผลกระทบต่างกันไปจากอาชญากรรมธรรมดา อาจเรียกอชญากรรมประเภทนี้ว่า Economic Crime หรือ Commercial Crime หรือ White Collar Crime ซึ่งเป็นความหมายเดียวกับที่นักนิติศาสตร์ของไทยใช้คำว่า Business Crime โดยได้ประชุมจัดหมวดหมู่อาชญากรรมประเภทนี้ขึ้น แนวความคิดของ Commonwealth ได้จัดการกระทำความผิดประเภทนี้ไว้

เป็น 26 จำพวก อาทิเช่น อาชญากรรมทางธนาคาร การฉ้อโกงโดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ การปลอมเครื่องคิดการคิด ความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร รวมทั้งความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ เป็นต้น¹⁰ แม้แต่การแบ่งขององค์การตำรวจสากล (Interpol) ก็จัดแบ่งประเภทของอาชญากรรมทางธุรกิจไว้ได้อย่างใกล้เคียงกัน สำหรับประเทศไทยแนวความคิดของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีแนวความคิดรวบรวมอาชญากรรมทางธุรกิจไว้เป็นหมวดหมู่เช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้รวมเรื่องภาษีอากรไว้เพราะเรามีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะอยู่แล้ว

ลักษณะพิเศษของความผิดอาญาทางเศรษฐกิจกับความผิดอาญาโดยทั่วไป

การกระทำความผิดในคดีอาญาทั่วไป ปัจจุบันในการกระทำความผิดมักขึ้นอยู่กับ

1. โอกาสในการกระทำผิด เช่น คนร้ายเดินผ่านบ้านที่เปิดประตูทิ้งไว้ และตนเองมีความจำเป็นต้องใช้เงินก็เข้าไปหยิบฉวยทรัพย์สินในบ้านนั้นมาเป็นการลักทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดในคดีอาญาธรรมดาที่เกิดขึ้นทุกเมื่อเชื่อวัน ไม่มีลักษณะพิเศษอะไร
2. การตัดสินใจในการเข้ากระทำผิด เมื่อโอกาสอำนวยแล้วการตัดสินใจเข้ากระทำก็เป็นขั้นตอนต่อไป

แต่ในความผิดอาญาทางเศรษฐกิจต่างมีปัจจัยอื่นประกอบอีก คือ

ความรู้ที่จะใช้ในการกระทำความผิด การกระทำความผิดประเภทนี้ผู้กระทำความผิดมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นพิเศษ เช่น จะทำความผิดฐานฉ้อโกงด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ก็ต้องมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี รู้ถึงวิธีใช้ ระบบ จุดอ่อน และความสลับซับซ้อนของมัน การฉ้อโกงธนาคาร ก็ต้องรู้ระบบธนาคารอย่างลึกซึ้ง การออกเช็ค

¹⁰ ประจักษ์ศิลป สุปรรณเกสซ์, รวมบทความและคำบรรยายเรื่องอาชญากรรมทางการพาณิชย์, (กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2529), หน้า 2 - 3.

การใช้แคชเชียร์เช็ค ฯลฯ แม้แต่การปลอมเครื่องหมายการค้าก็ต้องมีความรู้ความชำนาญในการปลอมเครื่องหมาย รูปร่างตลาดและความต้องการของผู้บริโภคถึง goodwill ของสินค้าภายใต้เครื่องหมายนั้น ๆ ฯลฯ การที่ผู้กระทำความผิดอาญาทางธุรกิจนี้มักต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ จึงเรียกคดีประเภทนี้ว่า White Collar Crime หรืออาชญากรรมที่กระทำโดยคนชั้นสูง หรือผู้มีความรู้ คนประเภทนี้มักมีการศึกษาดี เป็นประเภทหนึ่งอยู่กับโต๊ะทำงาน สวมเสื้อผ้ามะนิลาสะอาด มองจากสภาพภายนอกแล้วไม่เห็นคราบอาชญากรอยู่เลย ต่างกับพวก Blue Collar (เป็นศัพท์บัญญัติที่มาจากกรรมกร ดานหินอังกฤษ สวมชุดสีน้ำเงิน) ซึ่งมักใช้เปรียบเทียบถึงการกระทำความผิดอาญาแบบธรรมดา

โดยสรุปความผิดอาญาทาง เศรษฐกิจมีลักษณะสำคัญคือ

1. ผู้กระทำต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ รูปร่างระบบ วิธีการ จุดอ่อน จุดแข็ง ขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ ที่ซับซ้อน ซึ่งโดยมากผู้กระทำความผิดในเรื่องนั้น ๆ จึงมักจะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการนั้นเอง เช่น ฉ้อโกงธนาคาร ผู้กระทำสำเร็จไฉนมักจะเป็นหรือเคยเป็นเจ้าของที่หรือพนักงานของธนาคารมาก่อน หรือแม้แต่เรื่องการปลอม - เลียน เครื่องหมายการค้า คดีโดยมากผู้ที่เลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นมักจะเป็นผู้ที่เคยทำงานกับเจ้าของเครื่องหมายนั้นมาก่อน แล้วแยกตัวออกมาทำเองภายหลัง
2. ความผิดเหล่านี้ไม่ชัดเจน ความผิดธรรมดาที่มีสิ่งที่มีมองเห็นชัดอยู่ในตัวว่ามีคดีอาญาเกิดขึ้นแล้ว เช่น พบคนนอนไม่หายใจมีรอยกระสุนปืนยิงทะลุท้ายทอยเมื่อตำรวจไปถึงที่เกิดเหตุก็สามารถตัดสินได้ทันทีว่ามีความผิดฐานฆาตกรรมเกิดขึ้นแล้วจะสอบสวนอย่างไร มีขั้นตอนลำดับก่อนหลังอย่างไรบ้าง เช่น การชันสูตรพลิกศพ พิมพ์มือ ตรวจอาวุธ ฯลฯ แต่ความผิดอาญาทางธุรกิจมิได้มีลักษณะเช่นนี้ ไม่สามารถมองเห็นความผิดได้ทันทีอย่างเด่นชัด มักเป็นเรื่องยุ่งยากในการสอบสวนสืบสวนร่องรอยต่าง ๆ ยากแก่การติดตาม ยิ่งถ้าการกระทำนั้นใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์แล้ว ไม่ใช่เรื่องง่ายที่ตำรวจธรรมดาจะติดตามสอบสวน ติดตามเรื่องราวได้ คดีเช่นนี้กว่าจะรู้ว่ามีความผิดเกิดขึ้น บางครั้งก็ต้องใช้เวลานาน เช่น กรมสรรพากร

ของสหรัฐอเมริกา เงินหาย 400 ล้านเหรียญ ยังสืบสวนไม่ใคร่สรุปรายจนทุกวันนี้ เพราะเป็นการกระทำโดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ เข้าไป Attack Software ซึ่งเป็นเรื่องซับซ้อนมาก หรือการปลอมเอกสารต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิสูจน์

3. การกระทำเช่นนี้มักเกิดกับองค์กรของรัฐ หรือนิติบุคคลมากกว่าเกิดกับบุคคลธรรมดา เช่นผู้เสียหายมักได้แก่ หน่วยงานของรัฐ อาทิ กรมสรรพากร ธนาคาร บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทที่ประกอบธุรกิจการค้า มีกิจการใหญ่โต มี goodwill เพชรหลายสินค้าเป็นที่เชื่อถือของมหาชน เพราะผลตอบแทนในการกระทำอาชญากรรมประเภทนี้ จะต้องให้ผลคุ้มค่า มีค่าตอบแทนสูงถึงระดับมหาศาล ดังนั้นถ้าเป็นการกระทำต่อบุคคลธรรมดา ผลได้ก็ไม่คุ้มกับวิชาความรู้ ความชำนาญ และแผนการที่ใช้ในการกระทำผิด และบ่อยครั้งมักพบในเรื่อง Undetected Crime คืออาชญากรรมประเภทที่ยากจะตรวจพบการกระทำผิดและสืบค้นหาตัวผู้กระทำผิดได้ เพราะเป็นความผิดที่มีลักษณะกระบวนกรกระทำซับซ้อน

4. คดีประเภทนี้มักจะมีผู้ร่วมมือกันหลายส่วน บางครั้งอาจเรียกได้ว่าเป็นองค์การหรือขบวนการเลยทีเดียว นับแต่ผู้ปลอม การนำไปใช้ การจัดหาให้ผู้อื่นหลงเชื่อการเข้ารุกอย่างมีประสิทธิภาพ การสืบหาข้อมูล การจำหน่าย การแบ่งปันผลประโยชน์ ล้วนแล้วแต่เป็นการดำเนินการที่มีระบบระเบียบ ซึ่งได้วางแผนไว้แล้วเป็นอย่างดี เรียกว่าเป็น Organized Crime

5. เป็นอาชญากรรมที่ผู้กระทำมักจะได้ประโยชน์ตอบแทนมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินหรืออำนาจ เมื่อมีเงินมากอำนาจก็ตามมาเกิดเป็นกลุ่มอิทธิพลขึ้น ยากในการกวาดล้าง ในขณะที่เดียวกันสิ่งที่เรามักจะมองข้ามคือ ผู้ประกอบธุรกิจโดยปฏิบัติตามกฎหมายกลับจะต้องเป็นฝ่ายเสียเงิน เสียภาษี และเสียเปรียบกลุ่มผู้ไม่สุจริตเหล่านี้ ทำให้การแข่งขันทางการค้าในระบบเสรี ไม่มีความเป็นธรรม ผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นฝ่ายได้เปรียบ เมื่อได้รับผลประโยชน์จากการกระทำเหล่านี้มากมายมหาศาล เงินก่อให้เกิดอำนาจจากอำนาจเล็กก็อาจก้าวไปสู่อำนาจสูงขึ้นโดยการเล่นการเมืองนับแต่ระดับท้องถิ่น ไปจนถึงระดับชาติซึ่งอันตรายอย่างยิ่ง เพราะเมื่อก้าวไปถึงการเมืองอิทธิพลทางการเมืองระดับชาติ ก็เป็นการเปิดโอกาสใช้อำนาจที่วั้นั้นแสวงหาประโยชน์ตอบแทนกลับมาอีก

6. ก่อให้เกิดอาชญากรรมอย่างอื่นติดพันเข้ามาด้วย (Mushroom Effect) เพราะการกระทำความผิดประเภทนี้กล่าวไว้แล้วว่ามักจะเป็นลักษณะขบวนการหรือองค์การอาชญากรรม ต้องมีการส่งสมर्थวิทยากรอื่น ๆ ประกอบ เช่น กำนัลคน กำนัลอาวุธ มีอิทธิพลเป็นเครื่องหนุนหลังพร้อมจะแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการกระทำความผิดด้วยวิธีการรุนแรง เมื่อมีการทรยศหักหลังกันในขบวนการ ก็ตัดสั้นกันด้วยชีวิต เช่น การสร้างสมกลุ่มอิทธิพลขึ้นมาซึ่งรู้จักกันในนามของ เจ้าพ่อ เจ้าแม่ หรือกลุ่มมาเฟีย (Mafia) ผลประโยชน์ที่ได้รับตอบแทนมักมีการหักหลังล้างแค้น เกิดการกระทำความผิดทางอาญาอย่างอื่นติดตามมา เช่น การลอบฆ่า การวางเพลิง การค้าอาวุธเถื่อน ฯลฯ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เป็นส่วนมาก

ในขณะที่ความเจริญของโลกทางวิทยาศาสตร์ วิทยาการทางเทคโนโลยี ทำให้การค้าระหว่างประเทศ การคมนาคมขนส่ง สื่อสาร รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจนโลกดูเหมือนจะแบนราบไป ในทางกลับกันอาชญากรรมกลับมีพื้นที่ในการทำมาหากินกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษทำให้เศรษฐกิจของทั่วโลกได้รับความกระทบกระเทือนอย่างใหญ่หลวง ศาสตราจารย์เคตะ ผู้อำนวยการสถาบันอาชญาวิทยามุบัยน์ โค้กล่าวไว้ว่า "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจธุรกิจการค้า เป็นอาชญากรรมที่เป็นอันตรายแก่ความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชน ทำลายการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมหาดศาล และบั่นทอนความมั่นคงทางการเมืองด้วย"¹¹ ซึ่งพอจะสรุปได้ถึงผลกระทบที่เกิดจากอาชญากรรมทางธุรกิจ คือ

1. กระทบต่อเศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวม เนื่องจากการกระทำประเภนี้เป็น การกระทำของบุคคลที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง มีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาเฉพาะ การกระทำ ความผิดจึงมักทำได้โดยง่ายมีแบบแผนและไร้ร่องรอย กว่าจะรู้ตัวก็สายไปแล้ว เช่น การปลอมเงินตรา หรือการปลอมดวงตราไปรษณีย์ กว่าจะรู้และกว่าจะจับได้ รัฐสูญเสียไปแล้วไม่น้อย ความผิดเช่นนี้มักจะมีคนกระทำความผิดโดยส่วนรวม และมองไม่เห็นเด่นชัดตามอง เฉพาะ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

ตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น การคดโกงธนาคาร ดำรงอย่างผิดวินัย ประชาชนรู้สึก
ว่าไม่ใช่เรื่องของตน คนไม่เดือดร้อน เป็นเรื่องของธนาคาร การที่กรมสรรพากร
ของอเมริกาถูกฉ้อโกงกว่า 400 ล้านเหรียญสหรัฐ ประชาชนแต่ละคนในส่วนตัวรู้สึก
ว่าตนไม่ได้รับผลร้ายอะไร อาจสนใจติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์รู้สึกสนใจว่า ผู้กระทำ
ผิดรายนี้มีความสามารถโกงเงินได้ตั้งมากมายโดยรัฐไม่รู้ตัว ฯลฯ ถ้าจะมองให้ลึกแล้ว
จะเห็นได้เลยว่า การที่รัฐต้องสูญเสียทรัพย์สินถึง 400 กว่าล้านเหรียญนั้น ประชาชนทุกคนใน
ชาติย่อมได้รับผลแห่งการสูญเสียด้วยเช่นเดียวกันที่เป็นเช่นนี้เพราะ ความผิดที่เป็นอาชญากรรม
ทางธุรกิจเป็นเรื่องไกลตัวไม่เห็นชัดเจน ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอย่างอาชญากรรมธรรมดา เช่น
คนถูกลักทรัพย์ น้องชายถูกยิงตาย บ้านถูกลอบวางเพลิง ฯลฯ ประเทศใดที่ไม่ชวนชววย
หาทางแก้ไขปล่อยให้อาชญากรรมทางธุรกิจลุกลามเฟื่องฟูต่อไปในไม่ช้า เศรษฐกิจของประเทศ
ชาติก็จะถูกทำลายอย่างย่อยยับ เพราะนอกจากรัฐจะเสียประโยชน์โดยตรงโดยการสูญเสีย
ทรัพย์สินแล้ว ต่างชาติก็ยังไม่กล้ามาลงทุน เมื่อไม่มีบรรยากาศการลงทุนเลย รัฐก็ไม่มีรายได้เข้า
ประเทศ ต้องกู้หนี้ยืมสินต่างชาตินำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ พัฒนาการด้านเศรษฐกิจก็จะงักงัน
ลงไป เกิดการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวม ค่าครองชีพสูงแต่รายได้ต่ำ

2. กระทบต่อความมั่นคงทางการเมือง ก่อให้เกิดความอ่อนแอของเสถียรภาพ
ทางการเมือง ประเทศใดที่มีสภาพเศรษฐกิจย่ำแย่ แน่นนอนว่าการเมืองย่อมต้องแคลนคลอน
ด้วย ในกรณีที่รัฐบาลของประเทศใดไม่อาจปราบปรามอาชญากรรมทางธุรกิจลงได้ ปล่อยให้
ให้กระทำการได้อย่างเหิมเกริม มีการปลอมเงินตรา ปลอมแสตมป์ ฉ้อโกงธนาคาร
ปลอมเครื่องหมายการค้า กักตุนสินค้า ฯลฯ บ้านเมืองก็เกิดความเดือดร้อน สูญเสียบรรยากาศ
การลงทุน การพัฒนาการทางเศรษฐกิจชะงักงัน เกิดภาวะคนว่างงานมากมาย บริษัทหรือ
โรงงานต่าง ๆ ต้องปิดกิจการเพราะไม่อาจทนการเอาเปรียบทางการค้าด้วยวิธีทุจริต รัฐต้อง
ขึ้นภาษี เรียกเก็บภาษีเพิ่ม เพื่อนำมาใช้หมุนเวียนในประเทศ สินค้าขึ้นราคา ค่าครองชีพสูง
สังคมก็เกิดโจรผู้ร้ายมากมาย ความผิดอาญาประเภทธรรมดาเกิดเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวเกิด
ปัญหาคอร์ปชั่นในวงราชการเพิ่มมากขึ้น ประชาชนรู้สึกว้าขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
ผู้เขียนมีความเห็นว่า ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเมือง ซึ่งเห็นได้จากสภาพการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน คือ
เมื่อประเทศชาติเกิดความระส่ำระสายขึ้นเช่นนี้ รัฐบาลเมื่อไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ประชาชนก็เป็

หน่ายไม่ไว้วางใจ เรียกร้องให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง คณะรัฐบาลในที่สุดอาจเป็นโดยการ
 ปฏิวัติของทหาร หรือโดยการยุบสภาของสมาชิกสภาหรือโดยการชุมนุมเรียกร้อง โดยพลัง
 นักศึกษาและมวลชนก็ได้ โดยประชาชนมองเห็นว่าการที่รัฐไม่ขจัดปัญหาที่เกิดจากความผิด
 ทางธุรกิจดังกล่าวนี้อาจเป็นเพราะรัฐบาลขาดประสิทธิภาพไม่มีสมรรถภาพในการปกครอง
 ประเทศหรือเป็นเพราะกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองของรัฐเป็นผู้มีส่วนในการกระทำผิดเช่นนี้
 ดังได้เคยกล่าวไว้แล้วบางครั้งพวกที่ก้าวมาสู่ผู้นำทางการเมืองของประเทศใดนั้น ก็มาจาก
 พวกที่มีเงินร่ำรวยมาจากความทุจริตเหล่านั้นนั่นเอง เมื่อเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองยิ่ง
 เป็นเรื่องง่าย เปิดทางสะดวกให้พวกพ้องได้ครอบงำผลประโยชน์กันอย่างเต็มที่ โดยอาศัย
 อำนาจตำแหน่งทางการเมืองยังหน้าแสวงหาผลประโยชน์สู่ตนซึ่ง เมื่อฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์
 ก็ยอมมีอีกฝ่ายสูญเสียผลประโยชน์ เกิดการขัดแย้งกันทางการเมืองแย่งตำแหน่งกัน ไม่เป็น
 อันปฏิบัติหน้าที่ของตน ข้าราชการการเมืองเข้ามาก้าวทำลายการปฏิบัติงานของข้าราชการ
 ประจำมากเกินไป มีการโยกย้ายตำแหน่งระดับสูงทางราชการโดยเอาพรรคพวกของตน
 เข้าไปแทนอย่างไม่เป็นธรรม ข้าราชการเกิดการทอดอหยมตกกำลังใจในการทำงาน
 เมื่อปล่อยให้เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นโดยไม่มีการแก้ไขก็ต้องมาถึงจุดที่เสถียรภาพของรัฐบาล
 อ่อนแอลงที่สุด มีการแตกแยกกันในคณะรัฐบาลเอง เปลี่ยนตัวรัฐมนตรีบ่อยครั้ง ในที่สุด
 รัฐบาลชุดนั้นก็อยู่ไม่ได้เพราะไม่เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชนอีกต่อไป เมื่อรัฐบาล
 อ่อนแอ ความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและนอกประเทศก็เป็นปัญหาตามมา และยัง
 เป็นการเปิดโอกาสให้ต่างชาติกระทำตนเป็นมือที่สามเข้าแทรกแซงกิจการภายในโดยไม่
 รู้ตัว การผลัดเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่สังคมส่วนรวมของชาติ
 ไม่เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของชาวต่างชาติในอันที่จะเข้ามาค้าขาย ลงทุน ห่วงเหี่ยว ฯลฯ
 ประเทศก็ยากจนลงในที่สุดเมื่อนโยบายทางการเมืองไม่มีความแน่นอน เปลี่ยนแปลงไปตาม
 ผู้บริหารซึ่งผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาใช้อำนาจ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้
 กฎหมายก็ปฏิบัติตัวไม่ถูก บางครั้งก็มีนโยบายผ่อนปรน บางครั้งก็มีนโยบายเข้มงวด กฎหมาย
 ขาดความศักดิ์สิทธิ์ การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ผลดี

3. กระทบต่อความมั่นคงของนักลงทุนและการตลาด เมื่อประเทศใดมีเศรษฐกิจไม่ดี รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพไม่ว่าจะเปลี่ยนรัฐบาลกันเมื่อไร ก็ไม่มีนักลงทุนโคกลงมาลงทุนในประเทศนั้น ประเทศใดมีการปลอมสินค้าเครื่องหมายการค้ากันดวงขวาง แมแต่เงินตราที่ใช้หมุนเวียนอยู่ภายในประเทศก็ปลอม ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหุ้นก็ถูกฉ้อโกง หรือแม้แต่อนาคารพาณิชย์ ก็ถูกฉ้อโกงโดยหาตัวจับไม่ได้เช่นนี้ แน่นนอนว่าประเทศที่ประสบปัญหาเหล่านี้ย่อมขาดบรรยากาศแห่งการลงทุนแน่นอน พ่อค้ารายใดที่จะเข้ามาลงทุนตั้งโรงงานหรือเปิดตลาดสินค้าที่ประเทศใดก็ต้องพิจารณาก่อนถึง เปอร์เซนต์การเสี่ยงของพวกเขาจะต้องมีน้อยที่สุด ถ้าการลงทุนนั้นมีเปอร์เซนต์การเสี่ยงสูงเกินไป อาจขาดทุนมากกว่ากำไร รัฐบาลของประเทศไม่สามารถให้หลักประกันการเสี่ยงลงทุนแก่เขาได้ ไม่รู้ว่าสินค้าเมื่อผลิออกมาลงทุนโฆษณาส่งเสริมการขายสินค้ามันบร้อยลัน เมื่อสินค้าเริ่มติดตลาดแล้วอาจจะมีผู้เอาเปรียบปลอมสินค้าหรือเครื่องหมายการค้าของเขาจนฉวยผลประโยชน์จากที่เขาได้โฆษณาลงทุนไว้แล้ว กอบโกยผลประโยชน์โดยไม่ต้องลงทุนทั้ง เวลาและค่าใช้จ่าย ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่พวกเขาได้ เมื่อความมั่นคงของนักลงทุนและการตลาดไม่มีก็ไม่มีใครกล้ามาลงทุน

4. กระทบต่อความเชื่อถือและเครดิตทั้งของชาติและผู้ค้าขาย ชาติใดที่สภาพเศรษฐกิจทรุดโทรม เสถียรภาพทางการเมืองสั่นคลอนย่อมไม่มีชาติใดให้ความเชื่อถือ ชาติเครดิต ทั้งในฐานะรัฐบาลและเอกชน เช่น รัฐบาลจะขอกู้เงินต่างชาตก็ลำบาก เพราะไม่มีใครเชื่อถือให้เครดิต เอกชนผู้เป็นพ่อค้าเองจะลงทุนประกอบธุรกิจในประเทศไทย ขอกู้เงินจากธนาคารต่างชาตก็ลำบาก เพราะการที่ธนาคารใดจะให้เครดิตใครภูธนาคารของตน เขาจะต้องเชื่อมั่นได้ว่าเงินที่ปล่อยให้ไปนั้นมีโอกาสที่จะได้ใช้คืนตามกำหนดเวลา เขาต้องพิจารณาโครงการก่อนถ้าเห็นว่าเป็นการกู้เงินไปลงทุนในประเทศที่เสถียรภาพทางการเมืองอ่อนแอ เศรษฐกิจง่อนแง่นแล้ว เขาก็อาจเห็นว่าเป็นการเสี่ยงเกินไปเป็นโครงการที่ไม่น่าเชื่อถือเพราะผลสำเร็จอาจปรากฏได้ยาก จึงไม่ปล่อยเงินกู้ให้แม้แต่ในระดับรัฐบาลเอง ก็เช่นเดียวกัน

5. เงินที่ได้จากการกระทำความผิดอาญาทางธุรกิจเหล่านี้จะไปเป็นปัจจัยอุดหนุนให้เกิดอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ขึ้นอีก เช่น ค้าของเถื่อน มื้อปิ่นรับจ้างฆ่าคน เป็นต้น

เห็นได้ว่าอาชญากรรมทางธุรกิจเป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ หมุนเวียนต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ โดยเฉพาะเมื่อความเจริญของโลกในด้านวิทยาการเทคโนโลยีแผนใหม่เจริญกว้างขวางขึ้น ทำให้การค้าระหว่างประเทศ การคมนาคมขนส่ง สื่อสาร รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนคล้ายกับโลกแคบลงทุกที แต่ในทางกลับกันอาชญากรรมกลับดูเหมือนว่าจะขยายพื้นที่ในการทำมาหากินกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะอาชญากรรมทางธุรกิจสามารถทำความเสียหายให้กับประเทศชาติมากมายมหาศาล

3.2.1.3 ปัญหานโยบายการบังคับใช้กฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับ เครื่องหมายการค้า

นโยบายอาญา หมายถึง การวางแนวทางหรือกำหนดทิศทางโดยอาศัยมาตรการทางอาญาเพื่อการบรรลุถึงจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่มุ่งไว้ ในการบริหารประเทศ รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายเพื่อให้เป็นแนวทางในการปกครองและบริหารประเทศ ซึ่งกลไกของรัฐจะต้องปฏิบัติตาม

การบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง การนำกฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชนในรัฐ โดยการบัญญัติกฎหมาย ทั้งกฎหมายสารบัญญัติ และวิธีสบัญญัติ เพื่อกำหนดความประพฤติของมนุษย์ในอันที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบและสงบสุข ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ ทั้งนี้ต้องประกอบด้วยผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ซึ่ง Professeur Paul B. Weston และ Professeur Kenneth M. Wells ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The Administration of Justice ถึงความหมายของการบังคับใช้กฎหมายอาญา

ว่า " The function of the administration of justice or the law enforcement is a sequential crime control process performed by agents and agencies of government with assigned functions and territorial jurisdiction " ซึ่งถอดความได้ว่า "หน้าที่ของการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมหรือการบังคับใช้กฎหมาย คือลำดับขั้นตอนของกระบวนการควบคุมอาชญากรรม ซึ่งกระทำโดยหน่วยงานรัฐบาล โดยได้รับมอบหมายภาระหน้าที่และมีขอบเขตอำนาจตามกฎหมาย ¹² และผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายคือประชาชน

การบังคับใช้กฎหมายโดยจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งคือ นโยบายของรัฐ แม้จะมีตัวบทกฎหมายกำหนดไว้สมบูรณ์เพียงใดก็ตาม หากรัฐมองไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนั้น การบังคับใช้กฎหมายก็ไม่สามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย โดยทั่วไปรัฐบาลจะมีนโยบายในการปราบปรามอาชญากรรมต่าง ๆ ภายในประเทศอยู่แล้ว แต่ในบางเรื่องรัฐอาจจะมีได้เน้นนโยบายเป้าหมายในการมุ่งปราบปรามควบคุมอย่างเคร่งครัดในอาชญากรรมประเภทนั้น ๆ ออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด ขึ้นอยู่กับรัฐจะได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยแค่ไหน เพียงไร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นในบางครั้งรัฐบาลจึงต้องมีนโยบายผ่อนปรนในความผิดบางอย่าง โดยการละเลยต่อความเสียหายและการเสียประโยชน์ของสังคมอื่น เพื่อประโยชน์ต่อสังคมของรัฐเอง ในเรื่องของความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า แต่เดิมมาแนวนโยบายของรัฐที่มีต่อการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ ยังไม่เด่นชัดในการกำหนดเป้าหมายสำหรับการปราบปรามและควบคุมความผิดอย่างเคร่งครัด กลไกของรัฐในการรองรับนโยบายในเรื่องนี้จึงขาดความแน่นอน เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่สม่ำเสมอ และขาดความต่อเนื่อง บางครั้งก็ยึดในบทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างเคร่งครัด แต่บางขณะก็ผ่อนคลายเป็นเหตุจากความเห็นอกเห็นใจเกิดการเลือกบังคับใช้กฎหมายตามอำเภอใจ

¹² อารี รุ่งพรทวีวัฒน์, การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย, หน้า 45.

ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่อำนาจรัฐบงกชขององค์กรของรัฐ เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายในส่วนนี้ ปัจจุบันแม้รัฐบาลจะได้แสดงนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้เด่นชัดยิ่งขึ้นกว่าเดิบบ้าง เห็นได้จากการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจของตำรวจขึ้นเพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินโดยเฉพาะ อันมีความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้ารวมอยู่ด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบระดับความสำคัญกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินด้านอื่น ๆ แล้ว โดยการตั้งข้อสังเกตจากหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานสอบสวนของกองบัญชาการสอบสวนกลางในเรื่องความผิดทางเศรษฐกิจและการพาณิชย์ ที่เคยจัดขึ้นมุ่งไปในการให้ความสำคัญกับความผิดที่เกี่ยวกับระบบธนาคาร ตัวเงินตลาดหลักทรัพย์ เล็ดเตอร้อฟเครดิต โดยมีใจจ้คเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเข้าเป็นหลักสูตรด้วยแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้านั้น หากมองอย่างผิวเผินก็ไม่น่าจะเป็นความผิดร้ายแรง (แต่ในส่วนลึกลงไปนั้นจะเห็นได้ว่าเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมในระยะยาว) ทั้งนี้เพราะ การปลอมการเลียนเครื่องหมายการค้า จะเกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าของสินค้าที่ทรงคุณภาพเป็นที่นิยมแพร่หลายของประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้านำเข้าหรือผลิตจากต่างประเทศ มิได้กระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ผู้บริโภคก็รู้ว่าเป็นของปลอมหรือเลียนแบบ โดยสังเกตได้จากลักษณะสถานที่การวางจำหน่าย ความแตกต่างของราคาและคุณภาพที่เห็นเด่นชัดภายนอก จึงไม่มีลักษณะเป็นการหลอกลวงสาธารณชนให้เดือดร้อน

อนึ่ง รัฐบาลเองก็ตระหนักดีว่า พื้นนิสัยของคนไทยส่วนใหญ่มีความนิยมชื่นชมต่อสินค้าต่างประเทศ ที่มีเครื่องหมายการค้าขึ้นนำ ราคาสูง เพราะเป็นการสร้างความภูมิใจแก่คนในสังคม เป็นความภาคภูมิใจของผู้ใช้ที่จะต้องดิ้นรนหามา แม้จะมีราคาสูงเพียงไรก็ตาม การที่คนในชาติผลิตสินค้าลอกเลียนแบบเครื่องหมายการค้าที่แพร่หลายเป็นที่นิยมออกจำหน่าย โดยส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ เช่น ผลิตภัณฑ์ของ Cartier, Pierre Cardin, Woolworth, La Coste เหล่านี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยอมเห็นว่าไม่เป็น การกระทบกระเทือนต่อคนในชาติ ส่วนผู้เสียประโยชน์ก็เป็นชาวต่างชาติ สินค้าจึงบางอย่าง

ต่างประเทศเป็นผู้ผลิตจากประเทศไทย แล้วนำไปติดเครื่องหมายการค้าของตน
ส่งกลับมาจำหน่ายในประเทศอื่นที่หนึ่งด้วยราคาสูงกว่าเดิมหลายเท่า เมื่อคนไทยซึ่ง
เป็นชาติผู้ผลิตเอง เห็นว่าประชาชนคนไทยนิยมสินค้าดังกล่าว เพราะนิยมว่าเป็นสินค้า
ภายใต้เครื่องหมายการค้าชั้นนำของต่างประเทศ ผู้ผลิตจึงคิดผลิตเองและติดเครื่องหมาย
การค้าที่นั่นปลอมลงไปบ้าง เพื่อช่วยในการส่งเสริมการขาย ส่วนคุณภาพสินค้าเท่า
เทียมกันเพราะผลิตจากแหล่งเดียวกัน

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้รัฐมองไม่เห็น เคนซัสว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรง
รวมทั้งปัจจุบันสภาพการณ์ในประเทศก็มีอาชญากรรมรุนแรงประเภทอื่นที่เห็นได้ชัดเจน
เกิดขึ้นอีกมากมาย อันเป็นเรื่องที่รัฐเห็นความสำคัญที่จะต้อง เร่งป้องกันและปราบปรามก่อน

นอกจากนี้ เศรษฐกิจปัจจุบันตกอยู่ในสภาพฝืดเคือง ปัญหาค่าครองชีพสูง
รายได้ต่ำ การทำมาหากินของประชาชนส่วนใหญ่เต็มไปด้วยความแร้นแค้น ปัญหาคน
ว่างงาน หรือค่าจ้างแรงงานต่ำไม่ได้สัดส่วนกับมาตรฐานค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นและไม่สมดุล
กับสภาพการทำงานที่เต็มไปด้วยความเหน็ดเหนื่อยลำบากตรากตรำ เป็นผลผลักดันให้ต้อง
คืนเงินเอาตัวรอดทุกวิถีทาง หันไปกระทำความผิดคดีนี้ เพราะทุนต่ำ รายได้ต่ำ เพียงพอ
ต่อการจุนเจือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำมิได้สำนึกว่านั่นเป็นการกระทำความผิดที่
เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมในอนาคต ประชาชนส่วนใหญ่ทั่วไปจึงมีทัศนคติที่เห็นอกเห็นใจ
บุคคลเหล่านี้ ฉะนั้นหากรัฐเข้มงวดกวัดขั้นกว่าจับปราบปรามอย่างเด็ดขาด ประชาชน
ทั่วไปก็จะพากันประณามว่า นอกจากรัฐจะไม่ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ
สังคม ปัญหาคนว่างงาน ต่าง ๆ แล้ว เมื่อประชาชนหาทางออกด้วยการช่วยเหลือตนเอง
รัฐก็กลับรังแกลั่นแกล้งประชาชน รัฐตกอยู่ใต้อิทธิพลของพวกนายทุน รักษาประโยชน์ให้
คนรวยแล้วรังแกคนจน ประชาชนก็จะขาดความศรัทธาเชื่อถือในรัฐบาล เกิดความรู้สึกต่อ
ด้านส่งผลกระทบไปถึงการไม่ให้ความร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของรัฐบาล

ดังนั้นนโยบายทั่วไปของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายว่าจะเข้มงวดหรือหย่อนยานแค่ไหนนั้น รัฐจะต้องคำนึงถึงประโยชน์และผลกระทบอันจะบังเกิดแก่ประชาชนของรัฐ ถ้าประชาชนในชาติส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบในการบังคับใช้กฎหมายนั้น ไม่มีความศรัทธา รัฐบาลนั้นก็มักจะไม่พิถีพิถันในการบังคับใช้กฎหมายนั้นอย่างเข้มงวดกวดขัน ไม่เอาจริง เอาจึงเพราะเห็นว่าผู้ที่ได้ประโยชน์จริง ๆ ในการปราบปรามคือตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเอง ยิ่งไปกว่านี้ประชาชนเองยังอาจมองออกไปอีกว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นเลือนอนกินเอาเปรียบคนอื่น มีการอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงกัน สินค้าคุณภาพเท่ากันคิดเครื่องหมายการค้าต่างกันราคาก็จะไม่เท่ากัน เมื่อโดยสำนักของมหาชนทั่วไปไม่เห็นว่าการปลอมและลอกเลียนแบบเครื่องหมายการค้าเป็นเรื่องเลวร้าย เป็นความผิดรุนแรง โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งยิ่งคอยพัฒนาเท่าไร สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมยิ่งมีมาก ความผิดเหล่านี้รับจึงผ่อนคลายเป็นยอมตามความคิดเห็นของมหาชนส่วนใหญ่ ไม่เคร่งครัดถึงหลักกฎหมายซึ่งการปลอมและการลอกเลียนเครื่องหมายการค้านี้ถือเป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่ตำรวจจับได้เลยทันทีที่พบเห็นว่ามี การกระทำผิดเกิดขึ้น ไม่ต้อง รอให้ผู้เสียหายคือเจ้าของเครื่องหมายการค้าร้องทุกข์ก่อน ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้รัฐเห็นว่าต้องลงทุนสูง ไร้สาระ ในขณะที่อาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ ซึ่งเป็นความผิดในตัว เกิดขึ้นอย่างมากมาย โจรผู้ร้ายชุกชุม กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจะปราบปรามก็ยังไม่เพียงพอ จึงไม่มีเวลาปราบปรามความผิดทางการค้าซึ่งประโยชน์อยู่กับเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น เมื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ทุกข์ร้อน ไม่ร้องทุกข์ ไม่ช่วยตัวเอง ทำไมรัฐจะต้องกระทำในสิ่งที่ตนไม่ได้รับประโยชน์ ทั้งยังสิ้นต่อสำนักและศรัทธาของประชาชนในชาติ

นอกจากนี้รัฐจะบังคับใช้กฎหมายอาญาในเรื่องนี้เข้มงวดเพียงไรต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก สมมุติเช่นหลาย ๆ ประเทศในเอเชีย เป็นต้นว่า ไต้หวัน เกาหลี สิงคโปร์ ไม่นับนโยบายเข้มงวด ปล่อยให้กระทำกันได้โดยไม่มี ปราบปรามจริงจังหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองไม่ร้องทุกข์ใส่ใจ เราก็มักจะมี นโยบายปล่อยตามบ้าง จะมาเข้มงวดอยู่ประเทศเดียว ในขณะที่ชาติอื่นเขาทำกันเป็นลำ

เป็นสินน้ำเงินเข้าประเทศมากมายนั้นก็เป็นการเสียเปรียบเขา รัฐบาลในแต่ละประเทศต่างก็มุ่งรักษาป้องกันผลประโยชน์ของชนในชาติของตน การฉกฉวยโอกาสเอาเปรียบเศรษฐกิจของประเทศอื่นแล้วแต่มีรัฐบาลหนุนอยู่เบื้องหลังประชาชนของตน การที่รัฐจะมุ่งปราบปรามบังคับใช้กฎหมายทางเศรษฐกิจอย่างเข้มงวดนั้น ยังมักจะต้องมีเงื่อนไขตอบแทนโดยที่รัฐหวังผลประโยชน์ตอบแทนจากต่างประเทศ เช่น ต้องการค้าขายกับต่างประเทศ และประเทศเหล่านั้นกำลังประสบปัญหาเรื่องใดอยู่ ตัวอย่างว่าเรื่องปัญหาการปลอมเครื่องหมายการค้า รัฐก็จะมั่นนโยบายเอาใจ โดยเพิ่มความเข้มงวดกวดขันในการปราบปรามผู้กระทำผิดเหล่านี้ เป็นต้น หรือบางครั้งรัฐยังไม่มั่นนโยบายเข้มงวดเด็ดขาดจนกว่ารัฐบาลต่างชาติจะขอร้องขอความร่วมมือโดยตรง โดยมีข้อเสนอตอบแทนอันเป็นประโยชน์ของชาติ เป็นการขอความร่วมมือกันระหว่างประเทศโดยตรง เช่น เมื่อสหรัฐอเมริกา ประสบปัญหาสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างหนักอันเนื่องจากการปลอมเครื่องหมายการค้าโดยประเทศในแถบเอเชียจนต้องเรียกร้องให้รัฐบาลในประเทศเหล่านั้นให้ความร่วมมือในการปราบปราม ซึ่งประเทศไทยเองก็ยินยอมที่จะปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ร่างกฎหมายใหม่นี้ก็ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว

ปัญหา นโยบายการบังคับใช้กฎหมายอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าของรัฐประกอบด้วยสาเหตุพอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม

เป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวม (Public Benefit) ซึ่งรัฐจะต้องคำนึงถึง เมื่อรัฐเห็นว่าอาชญากรรมที่เกิดจากการปลอมการลอกเลียน เครื่องหมายการค้านี้ แม้จะกระทบกระเทือนต่อสังคมหนึ่งอย่างมาก แต่ถ้าไม่ก่อให้เกิดภัยในรัฐเองเดือดร้อน การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ก็จะผ่อนคลายเป็นผล เมื่อรัฐเห็นว่าการที่วางขายสินค้าต่าง ๆ ตามริมถนน ติดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อจากต่างประเทศทั้งสิ้น นับแต่เสื้อยืด นาฬิกา กระเป๋าถือ เข็มขัด รองเท้า ประชาชนที่เดินผ่านไปมาก็พอใจที่จะซื้อโดยรู้ว่าไม่ใช่

สินค้าจากแหล่งผลิตแท้จริงตามที่ติดเครื่องหมายไว้ แต่เป็นการซื้อด้วยความเต็มใจซึ่ง
 ก่อประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้ผลิตจำหน่ายได้รายได้ส่วนผู้บริโภคซื้อที่รู้สึก
 ภาคภูมิใจที่ได้สินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าคุณภาพสูง เกิดกำลังใจ สบายใจ รู้สึก
 หักเหยมกับผู้มีฐานะสูงกว่าสามารถหาซื้อได้ในราคาที่ตนพอจะมีกำลัง เป็นการกระทำเพื่อ
 ความมีหน้ามีตาในสังคม โดยมีต้นทุนถึงคุณภาพของสินค้านั้นอย่างใด เพราะสินค้านั้น
 ก็ทรงคุณภาพเสมอกับราคาของมัน ชาวต่างประเทศมากมายที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย
 แล้วยินยอมซื้อสินค้าเหล่านั้นทั้ง ๆ ที่รู้ เพราะราคาถูก โกงเก และบางอย่างคุณภาพก็ไม่ได้แตก
 ต่างกันนัก เพราะสินค้าสมัยปัจจุบันที่มีราคาสูงมักเป็นสินค้าที่ขาย *goodwill*
 ของตนไม่ใช่ขายตัวสินค้านั้น ๆ ส่วนรัฐบาลเองก็ได้รับผลพลอยได้คือ ประชาชนมีงานทำ
 การเงินสะพัด เศรษฐกิจของประเทศหมุนเวียน ชาวต่างชาติซื้อสินค้าเหล่านั้นมากเป็น
 การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาแทนการที่จะต้องสูญเสียดอกไป เมื่อเป็นเช่นนี้เราจึง
 มักพบเห็นเสื้อยี่ห้อ La Coste ตัวละ 150 บาท นาฬิกา Cartier เรือนละ
 300 บาท และสินค้าติดเครื่องหมายทรงคุณภาพของต่างประเทศมากมายวางเกื่อนกลางคอง
 ตามริมถนนหนทางใหญ่ประชาชนได้เลือกซื้อได้ตามความพอใจ โดยเฉพาะบริเวณแหล่งที่มีชาว
 ต่างประเทศพักอยู่ด้วยแล้วยังมีมาก เช่น แถวบริเวณหน้าโรงแรมชั้นนำต่าง ๆ ที่ชาวต่าง
 ประเทศนิยมเข้าพัก จะเห็นสินค้าพวกนี้เรียงรายอยู่ตลอดทางเข้าโรงแรม ซึ่งนักท่องเที่ยว
 ต่างชาติก็นิยมซื้อกันมากมายด้วยความพอใจทั้งรู้ว่ามิใช่ของแท้ ความเสียหายเคื่อนร้อนจึง
 ตกอยู่กับบุคคลกลุ่มเดียวคือ ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าตนเองซึ่งโดยมากมักอยู่ต่าง
 ประเทศ เมื่อผู้เสียหายมิได้ปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง โดยการร้องทุกข์ต่อรัฐ รัฐก็จะ
 เลขกฎหมายในเรื่องนี้บ้าง แม้จะเป็นเรื่องของความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม เพราะฉากร
 บังคับใช้มุ่งกระทำอย่างเข้มงวดกวัดขัน มุ่งปราบปรามเช่นเดียวกับมาตรการการปราบปราม
 อาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ เช่น ยาเสพติด เหล่านี้ รัฐก็จะถูกประนามและประชาชนโดย
 เฉพาะคนระดับต่ำกว่าชั้นกลางลงมา ซึ่งมักมีรายได้น้อยก็จะเสื่อมศรัทธาในรัฐ เห็นตัวอย่าง
 ง่าย ๆ แม้แต่เรื่องการปราบปรามหาบเร่แผงลอย ซึ่งอันที่จริงแล้วก็สร้างความเดือดร้อน

ให้ประชาชนส่วนรวมที่สัญจรไปมาอย่างเห็นได้ชัด แต่เมื่อกวาดค้นการบังคับใช้กฎหมายนี้ขึ้นมา ยังเกิดปัญหาขึ้นมากมาย ประชาชนหลายฝ่ายเกลียดชังตำรวจเทศกิจ หันไปเห็นอกเห็นใจผู้กระทำผิดกฎหมาย และเลื่อมความศรัทธาในตัวผู้บังคับใช้กฎหมายแทน

อย่างไรก็ตาม ถ้าเครื่องหมายการค้าเป็นเครื่องหมายที่จดทะเบียนแล้ว ในราชอาณาจักร เป็นสินค้าของคนไทยก็จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายมากกว่า สินค้าของต่างประเทศซึ่งจดทะเบียนในราชอาณาจักร เพราะเมื่อจดทะเบียนในราชอาณาจักรก็ต้องมีที่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรมีเจ้าของ เครื่องหมายการค้าหรือตัวแทนอยู่ในราชอาณาจักร ทำให้มีโอกาสได้ดูแลสอดส่องว่าเครื่องหมายการค้าของตนถูกปลอมหรือลอกเลียนแบบบ้างหรือไม่ซึ่งทำได้ง่ายกว่าเจ้าของที่อยู่ต่างประเทศโดยตรงและมิได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร เพราะในกรณีเช่นนี้ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะละเลยต่อการบังคับใช้กฎหมายถ้าเจ้าของเครื่องหมายเองไม่กระตือรือร้นป้องกันผลประโยชน์ของตนเอง เพราะนอกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่รู้ว่าเครื่องหมายการค้าเป็นของต่างประเทศจดทะเบียนแล้วหรือไม่แล้ว รัฐก็มักไม่มียุบายปกป้องผลประโยชน์ของต่างชาติมากกว่าชนในชาติของตนเอง ทำให้กฎหมายเรื่องนี้มีการบังคับใช้ไม่เท่ากัน

อนึ่งในความคิดเห็นของผู้เขียน เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของผลประโยชน์ในสังคม ดังนั้นถ้ามหาชนถูกรบกวนหรือกระทบกระเทือนในการปลอมหรือลอกเลียนเครื่องหมายการค้ามากจนถึงจุดที่ทนไม่ได้แล้ว สังคมก็จะมี การบังคับ (Enforce) เอง เช่น การต่อต้าน ร้องเรียน ร้องทุกข์ พูดกันปากต่อปาก เป็นการบังคับใช้กฎหมายโดยมวลชน ผู้ซื้อผู้บริโภคเป็นผู้แพรวของตัวเอง

2. ปัญหากระทบต่อความรู้สึกสำนึกของประชาชนทั่วไปโดยส่วนรวม

(Public Opinion)

เนื่องจากความผิดฐานปลอมและเลียนเครื่องหมายการค้า ซึ่งในความจริงแล้ว เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงมากกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจระดับชาติอย่างสูง แต่ชาติที่ประสบความสูญเสีย เค็ดรอนมักเป็นชาติที่พัฒนาแล้วและเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า

เคารพกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ เมื่อประชาชนไม่เข้าใจ ไม่ศรัทธา ไม่เคารพกฎหมายนั้น การบังคับใช้ก็บกพร่อง บางครั้งทำให้รู้สึกต้อง โนม์เอียงไปในทางผอนคลายเมื่อประชาชนเกิดความรู้สึกขัดแย้งต่อต้าน ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงคุณค่าหรือวัตถุประสงค์ที่จะรักษาประโยชน์ของสังคมในกฎหมายนั้นชัดเจนดีพอไม่สำนึกถึงการกระทำความผิดนั้น ซึ่งก่อผลประทบร้ายแรงไปยังส่วนรวมในอนาคต ทั้งนี้เพราะผลร้ายมิได้บังเกิดขึ้นทันตาเห็น แต่เป็นเรื่องของอนาคตที่จะเห็นถึงความสูญเสียได้ในระยะยาว แม้ประโยชน์จะมีได้เกิดตอนนี้แต่จะเกิดได้ในระยะยาวถ้าสังคมมีความยุติธรรม โดยทั่วไปแล้วคนไทยส่วนใหญ่เป็นคนรักสวยรักงาม รักความมีหน้ามีตา ความทรูหราโก้เก๋ในวงสังคม มีความภาคภูมิใจที่ได้สวมใส่หรือประดับตกแต่งกายด้วยสินค้าที่มีเครื่องหมายทรงคุณภาพติดอยู่บนปกถึงรสนิยมของผู้ใช้และฐานะความเป็นอยู่ในสังคมไปในตัว เพราะมักเป็นสินค้านำราคาสูงที่คนธรรมดาทั่วไปไม่มีกำลังทรัพย์พอจะอุดหนุน คนจะมีโอกาสได้ใช้มักจะถูกอยู่ในระดับสูง ฐานะดี การศึกษาดี แต่มนุษย์ทุกคนย่อมปรารถนาความมีหน้ามีตาในสังคมทั้งสิ้น เมื่อมีสินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าทรงคุณภาพเป็นที่แพร่หลาย แม้จะรู้ทั้งรู้ว่าไม่ใช่ของแท้ก็ยังซื้อเพราะมีราคาที่มีกำลังทรัพย์พอจะซื้อได้ จะได้ใช้สวมใส่เชิดหน้าชูตา เป็นที่ภาคภูมิใจในวงสังคมว่าตนก็มีรสนิยมเช่นเดียวกัน แม่คนฐานะดีก็ยังนิยมใช้ของประเภทนี้ด้วยเพราะราคาถูก สูญหายไปก็ไม่เสียดายมากนัก ไม่ต้องระวังรักษาเท่าใด ประชาชนมากมายพยายามหาแหล่งขายสินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอมด้วยซ้ำเพื่อซื้อใส่เองหรือฝากเพื่อนฝูง มองในแง่การปลอมเครื่องหมายการค้าแล้วประชาชนเต็มใจซื้อหามาใช้มากกว่าจะหลงใช้เพราะถูกหลอกลวงด้วยตัวเครื่องหมายนั้น ทำให้รัฐต้องมีนโยบายผ่อนปรนอยู่เสมอมา

3. รัฐมุ่งประเด็นไปที่ตัวสินค้ามากกว่าตัวเครื่องหมายการค้า

ดังนั้นในเรื่องการปลอมเครื่องหมายการค้านี้ รัฐจะยื่นมือเข้ามาปกป้องคุ้มครองแม่ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายไม่ร้องทุกข์ก็ต่อเมื่อ มุ่งคุ้มครองปกป้องประชาชนโดยตรงเพื่อหลุดจากการถูกหลอกลวงให้หลงบริโภคสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมแล้วได้รับอันตราย แต่ถ้า

เป็นการซื้อคฤหาสน์สินค้าของประชาชน โดยรู้อยู่แล้วว่าปลอมแต่ก็ตั้งใจอยากซื้อเพราะใส่แล้ว
ภูมิฐาน รัฐก็มักจะเพิกเฉยเสีย เพราะเห็นว่าไม่มีอันตรายเตือนกับผู้บริโภค แต่ถ้าการปลอม
เครื่องหมายการค้านั้น เมื่อผู้บริโภคใช้แล้ว เกิดอันตรายรัฐก็จะเคร่งครัดในการปราบปราม
เช่น สินค้าประเภทอาหาร เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ เป็นต้น จนมองเห็นได้ว่า
รัฐมุ่งประเด็นไปที่ตัวสินค้าเป็นหลักใหญ่ เมื่อมีการปราบปราม จับสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า
ปลอมแล้ว รัฐมักจะใช้วิธีตรวจสอบที่ตัวสินค้า คุณลักษณะสินค้าและคุณภาพ ถ้าต่ำกว่ามาตรฐาน
ที่ควรจะเป็นก็จะสรุปว่า ปลอม ซึ่งสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมบางจำพวก คุณภาพ
อาจทัดเทียมกับสินค้าจริง ๆ ก็มี

4. มองไม่เห็นความผิดอย่างชัดเจน

ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า จัดเป็นความผิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
หรืออาชญากรรมทางการพาณิชย์ ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า White Collar Crime
เป็นอาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดมักจะมีความรู้ความชำนาญและมีการศึกษา ไม่ใช่อาชญากรรมที่ต้อง
ใช้กำลังเข้าข่มขู่ ไม่ต้องใช้อาวุธเข้าต่อสู้กัน ซึ่งองค์การระหว่างประเทศก็ได้จัดให้ความผิด
เกี่ยวกับการปลอมเครื่องหมายการค้า เป็นหนึ่งในประเภทของอาชญากรรมทางธุรกิจด้วย
เห็นได้จากการประชุม International Symposium on Commercial Crime
ที่มหาวิทยาลัย Cambridge ปี 1985 ตามแนวความคิดของกลุ่ม Commonwealth
กำหนดความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าไว้เป็น 1 ใน 26 จำพวกของอาชญากรรมทางธุรกิจ
และแม่แต่กลุ่มองค์การตำรวจสากล (Interpol) ก็เช่นเดียวกัน อาชญากรรมประเภท
นี้ไม่มีลักษณะที่เห็นได้ชัดทันทีที่พบเห็นว่าการผิดเกิดขึ้นแล้ว ยิ่งในกรณีเทคโนโลยีเจริญ
ก้าวหน้ามากขึ้น การปลอมก็ยิ่งเหมือนมากจนยากจะจับได้ เช่น เห็นคนวิ่งหนีมากลางหลัง
มีมีดเสียบอยู่เลือดโชกตัวทันทีที่พบเห็นก็รู้ว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว มีการทำร้ายร่างกาย
กันเกิดขึ้น แต่ถ้าเดินไปตามห้างสรรพสินค้า เห็นสินค้าต่าง ๆ วางอยู่ ยากจะวิเคราะห์ได้
ทันทีว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้วในเรื่องการปลอมเครื่องหมายการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้
เสียหายคือเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่กระตือรือร้นเอาเรื่องเอาราวด้วยแล้ว ยิ่งเป็นการ
ยากในการพิสูจน์ได้ว่าเครื่องหมายการค้านั้นปลอมหรือไม่

เมื่อความผิดปกติประเภทนี้ไม่ใช่ความผิดที่มองเห็นถึงความชั่วร้าย รุนแรงได้อย่างชัดเจนแล้ว รัฐจึงมักจะละเลยเนื่องจากยังมีอาชญากรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่เห็นชัดได้ถึงความชั่วและอันตราย ซึ่งรัฐต้องมุ่งปราบปรามและป้องกันก่อน เช่น การปล้นชิงทรัพย์ ปัญหาข่มขืนกระทำชำเรา เรียกค่าไถ่ การฆ่ากันตาย ฯลฯ ซึ่งเพียงแต่ปัญหาเหล่านี้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่พอเพียงในการป้องกันและปราบปรามอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าสภาพสังคมไทยปัจจุบันเต็มไปด้วยอาชญากรรมร้ายแรงรอบตัว มีทั้งเรื่องการฆ่า การปล้น วางระเบิด ข่มขืน ล้วนแล้วแต่เป็นภัยใกล้ตัวทั้งสิ้นซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ยังคงกำลังเพียงพอในการปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมประเภทนี้ได้อย่างเด็ดขาดทั่วถึง ดังนั้นปัญหาอาชญากรรมซึ่งมองไม่เห็นความชั่วร้ายแรงเด่นชัด และเป็นเรื่องอันตรายใกล้ตัวแล้ว รัฐก็ยอมให้ความสำคัญในการควบคุมปราบปรามลดน้อยลง การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องเครื่องหมายการค้าจึงมักถูกปล่อยปะละเลยเพิกเฉยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5. ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม

โดยที่ประเทศไทยยัง เป็นประเทศยากจนและกำลังพัฒนา สภาพเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะฝืดเคืองเกิดช่องว่างระหว่างชนชั้น คนตกงานเป็นจำนวนมากในขณะที่ค่าครองชีพพุ่งขึ้นสูงแต่รายได้ของประชาชนกลับต่ำลง เกิดอาชญากรรมมากมายขึ้นในสังคม บัณฑิตศึกษาจบออกมาแล้วไม่มีงานทำ การปลอมเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าทรงคุณภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมแพร่หลาย จึงระบาคอย่างหนักทั่วไปในกลุ่มประเทศแถบเอเชีย เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ต้องอาศัยทุนรอนมาก อย่างน้อยที่สุดก็ทุนค่าใช้จ่ายในการโฆษณาเผยแพร่สินค้าเหล่านั้น ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเช่นนี้ การจะตั้งบริษัทประกอบธุรกิจผลิตจำหน่ายสินค้าใดขึ้นมาใหม่ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องสู้มตัวอย่างสินค้า หาข้อมูล หาดตลาด หุมเทโฆษณาจ้างนักวิจัยตลาด ฯลฯ กว่าสินค้าจะเป็นที่รู้จักก็ต้องอาศัยเวลา กำลังทรัพย์มากมาย ดังนั้นการผลิตสินค้าที่เป็นที่นิยมแพร่หลายอยู่แล้วจะเป็นการง่ายกว่าลงทุนน้อยกว่าทั้งด้านกำลังคิดค้น สติปัญญา กำลังทรัพย์ และเวลา จึงมีธุรกิจประเภทนี้เกิดขึ้นมากมายเริ่มต้นจากการเลียน หรือปลอมเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงก่อน ต่อมาเมื่อมีรายได้ดีขึ้น

ทุนรอนมากขึ้น เป็นที่นิยมเชื่อถือของประชาชนมากขึ้นก็เริ่มขยับขยายใช้ชื่อของตนแทนเป็นการแก้ปัญหาค่างงาน และเศรษฐกิจฝืดเคืองของสังคมไปในตัว ประเทศไทยซึ่งยากจนยิ่งมกมีการปลอมลอกเลียนเครื่องหมายการค้ามากเท่านั้น ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ มิได้เน้นหลักกระจายรายได้หรือการเฉลี่ยผลของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างชอบธรรม เกิดความไม่เท่าเทียมกันและช่องว่างในทางเศรษฐกิจระหว่างชนชั้น¹³ เมื่อรัฐยังไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจฝืดเคือง ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ ปัญหาค่างงาน สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีงานทำ การจะมุ่งปราบปรามการกระทำผิดในเรื่องปลอมเครื่องหมายการค้าก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

6. ปัญหาอันสืบเนื่องมาจากกลุ่มอิทธิพลและพรรคการเมือง

เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องของประโยชน์และการประสานผลประโยชน์ทางการเมืองร่วมกันในระหว่างผู้นำทางการเมืองและเพื่อรักษาความมั่นคงของการดำรงไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองและรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองของตน ปกป้องรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองของตน โดยเฉพาะระบบการปกครองของไทยเป็นระบบที่ฝ่ายบริหารมีอำนาจมากและทัศนคติของผู้มีอำนาจทางการเมืองมักจะยึดหลักเรื่องผลประโยชน์และพวกพ้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใด เห็นได้จากภาวะการเมืองในปัจจุบัน เมื่อเข้ามาผู้มีอำนาจทางการเมืองยังเป็นการง่ายที่จะเปิดทางสะดวกให้พวกพ้องกอบโกยผลประโยชน์กันอย่างเต็มที่ นโยบายที่ออกมาก็มีลักษณะอำนวยการประโยชน์แก่การกระทำผิดประเภทนี้ ไม่เข้มงวดกวดขันเท่าที่ควร นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นว่าบางครั้งตัวนักการเมืองเองไม่ได้มีเบื้องหลังในการกระทำทุจริตจากการปลอมเครื่องหมายการค้าโดยตรงแต่พ่อค้า นักธุรกิจที่มีอิทธิพลอาศัยอำนาจเงินตราเข้าอึ้งผู้มีอำนาจทางการเมืองเหล่านี้ โดยให้ผลประโยชน์ตอบแทนมหาศาล ซึ่งระบบการเมืองของประเทศไทยก็เป็นเช่นนี้มาหลายยุคหลายสมัยแล้ว

¹³ สุรินทร์ ถั่วทอง, "ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายปัญหาและข้อเสนอแนะบางประการ" วารสารอัยการ 4 (ตุลาคม 2524) : 48 - 52.

นักการเมืองที่ทรงอิทธิพลมักจะมีพ่อค่านักธุรกิจที่มั่งคั่งอาศัยเป็นเครื่องมือพักพิงประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายหรือเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น โดยมีผู้นำทางการเมือง เป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลังเป็นฐาน การกำหนดนโยบายของรัฐบาลในแต่ละสมัยจึงมุ่งโดยตรงต่อการประสานหรือแบ่งผลประโยชน์ของบรรดากลุ่มผู้นำทางการเมืองและนักธุรกิจการค้าที่ทรงอิทธิพลรวมกันมากกว่าจะมุ่งโดยตรงต่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม ทำให้กฎหมายและหลักการบังคับใช้กฎหมายของรัฐกลายเป็นเครื่องมือในอันที่จะตอบสนองความต้องการของตน แทนการตอบสนองความต้องการแท้จริงของประชาชนหรือความยุติธรรมตามกฎหมาย บรรดานักการเมืองมักให้ความสำคัญแก่นโยบายมากกว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จนมีคำกล่าววาทนโยบายยอมอยู่เหนือกฎหมายทุกกรณี ทำให้กลไกการบังคับใช้กฎหมายขาดความแน่นอนและไร้ประสิทธิภาพ และยังทำให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงในวงราชการและเจ้าพนักงานของรัฐ โดยทั่วไปนี้จึงไม่เคร่งครัดเข้มงวดเท่าที่ควร เพราะข้าราชการและเจ้าพนักงานของรัฐยอมไม่อาจหลีกเลี่ยงโทษจากการครอบงำทางการเมืองได้

จากสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นทั้งในเรื่องของผลประโยชน์ของชาติ ความสำนึกรับรู้ของประชาชนในความผิดชนิดนี้ อิทธิพลของการเมือง เศรษฐกิจ สังคมต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคต่อรัฐบาลในการที่จะกำหนดนโยบายควบคุมและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับเรื่องหมายการค้าในการปลอม เลียน นำมาใช้ จำหน่าย นำเข้า ซึ่งเป็นความผิดทางอาญาอย่างเคร่งครัดเข้มงวด แต่เดิมรัฐบาลยังไม่มึนนโยบายปราบปรามเด่นชัด ในเรื่องความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องหมายการค้า และจนถึงขณะนี้ประเทศไทยก็ยังมิได้เข้าเป็นภาคีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศใด ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองเรื่องหมายการค้า นับแต่อนุสัญญากรุงปารีส มาจนถึงข้อตกลงกรุงแมดริด ปัญหาความเสื่อมโทรมในสังคม ปัญหาความยากจน ปัญหาทางการศึกษา ปัญหายาเสพติด ความประพฤติมิชอบของเจ้าพนักงานของรัฐ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหากลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มอิทธิพลทำให้การพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายอาญาในเรื่อง เรื่องหมายการค้าในลักษณะที่มีความสมดุล เสมอภาคกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่การบังคับใช้กฎหมายอาญา และอำนวยความยุติธรรมของรัฐ

ไม่สามารถเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ผู้เขียนเห็นว่า หากรัฐไม่เห็นชัดแจ้งถึงความสำคัญผลกระทบร้ายแรงจากการกระทำผิดประเภทนี้ในอนาคตข้างหน้า มองแต่ภายในกรอบแคบ ๆ โกลัศวี มุ่งประโยชน์เล็กน้อยจะทำให้สูญเสียประโยชน์ใหญ่หลวงไป เช่น มองว่าปลอมเครื่องหมายการค้าเป็นการกระทบกระเทือนต่างชาติมากกว่าชนในชาติของตน จึงละเลยไม่ให้ความสำคัญ แต่ผลสะท้อนกลับอาจเป็นผลเสียกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวมมหาศาลได้ โดยประเทศที่ได้รับความเสียหายได้กลับในลักษณะของการออกกฎหมายบางเรื่องมากัดกันทางการค้า เช่น Farm Act, Jenkins Bill เป็นต้น หรือการที่กลุ่มประชาคมยุโรป (E.E.C.) ลดปริมาณการส่งสินค้าเข้าจากประเทศไทยเราลงจากเดิมเป็นการตอบแทนเป็นต้น ที่เห็นเด่นชัดคือ เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2530 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้ดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ตามคำเรียกร้องของสหรัฐอเมริกา หากรัฐบาลไทยไม่แก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา บรรดาศิลปกรรม วรรณกรรม ที่ชาวอเมริกันคิดขึ้น สหรัฐจะตัดสิทธิ์พิเศษทางศุลกากร ซึ่งมีมูลค่า 357 ล้านบาท ในปีที่แล้วเสียให้หมดในโอกาสต่อไป

3.2.2 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายต่อเครื่องหมายการค้าในแง่ของสาธารณชนผู้บริโภค

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ถ้าประชาชนในรัฐนั้นไม่เคารพต่อกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ สำหรับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญาในเรื่องเครื่องหมายการค้านี้มีสาเหตุหลายประการอันเนื่องมาจากประชาชนทั่วไปมองไม่เห็นถึงความสำคัญของกฎหมายในเรื่องนี้จึงไม่สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้เพราะ

1. การกระทำผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นความผิดทางอาญาซึ่งมีผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือเรียกว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมองไม่เห็นถึงความชั่วร้ายเด่นชัดในตัวเหมือนความผิดอาญาทั่วไป เป็นความผิดที่มีได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนให้เห็นในทันทีทันใด เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย หรือปล้นทรัพย์ แต่เป็นความผิดที่ค่อย ๆ สะสมผลกระทบ

ไปเรื่อย ๆ ซึ่งถ้าหากไม่สามารถระงับหรือหยุดยั้งไว้แล้ว เมื่อถึงจุด ๆ หนึ่งผลร้ายนั้นก็จะปรากฏให้เห็นเด่นชัดในอนาคตอาจถึงขนาดทำลายเศรษฐกิจของชาติได้ แต่เนื่องจากประชาชนทั่วไปมักจะไม่ได้มอง เห็นถึงผลร้ายในอนาคต จะมุ่งแต่ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดในทันทีเท่านั้น ดังนั้นการกระทำใดที่มีได้ส่งผลร้ายให้เห็นทันตา ประชาชนก็มักจะมองข้าม และไม่ให้ความสำคัญในกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ การปลอม - ลอกเลียนแบบเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในชั้นแรกจะส่งผลกระทบต่อเฉพาะกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น คือกลุ่มของผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า แต่สำหรับประชาชนทั่วไปแล้วเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าถูกกระทบกระเทือน จึงไม่เดือดร้อนต่อการกระทำเช่นนี้ การบังคับใช้กฎหมายนี้จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควรเมื่อประชาชนไม่เคารพกฎหมายในเรื่องนี้ และยังคงมีพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการกระทำผิดนั้นอยู่เสมอ เช่น นิยมซื้อสินค้าแม่จะมีเครื่องหมายการค้าปลอมก็ตาม ทั้งนี้เพราะประชาชนมักมีคตินิยมที่จะผ่อนปรนในลักษณะที่ว่า มีทัศนคติที่ดีต่อผู้กระทำผิดเหล่านั้นมากกว่า ผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาประเภทความผิดในตัว

2. เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสัญชาติยานทั่วไปของมนุษย์มักจะต้องการความมีหน้ามีตาในสังคม นิยมการโอ้อวด ความหรูหรา โอ้อ่า การซื้อสินค้าที่มีราคาสูงกว่า แต่มีเครื่องหมายการค้าหรือสัญลักษณ์ที่ติดอยู่บ่งบอกถึงราคาสูงส่ง และรสนิยมที่เป็นเลิศ ก็เกิดความรู้สึกเสมือนตนมีกำไรในสังคม เพราะเมื่อประทับสินค้าเหล่านั้นเข้าสู่สังคมก็จะเกิดความภาคภูมิใจ แม้โดยข้อเท็จจริงแล้วจะมีข้อของแท้ก็ตาม ดังนั้น เมื่อมีสินค้าต่าง ๆ มากมายออกวางขาย โดยติดเครื่องหมายการค้าปลอมเครื่องหมายการค้าโก ๆ ต่าง ๆ ซึ่งโดยมากมีราคาสูงเป็นของจากต่างประเทศ และเป็นที่ยอมรับหลายกันทั่วไปในหมู่สังคมชั้นสูงคนมีฐานะร่ำรวยเท่านั้นจึงจะมีความสามารถจะหาซื้อมาใช้สอยได้ คนระดับธรรมดาที่มีรายได้ปานกลาง หรือรายได้น้อยย่อมสนใจซื้อหามาประทับตนบ้าง เพราะมีราคาที่ไม่เอื้ออำนวยพอที่ฐานะของตนจะหาซื้อได้ และในขณะที่เดียวกันก็เกิดความพอใจ ภูมิใจที่ตนได้มีโอกาสใช้สินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าโก้เก๋เช่นเดียวกับคนในสังคมชั้นสูง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าประชาชนทั่วไปนิยมหาซื้อนาฬิกา ยี่ห้อเด่น ๆ เช่น

ส่วนประเทศด้อยพัฒนากลับได้ประโยชน์จากการปลอมเครื่องหมายการค้า ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา เราต้องยอมรับว่ามีความชำนาญในการลอกเลียนแบบและปลอมเครื่องหมายการค้ามากกว่าจะมีความคิดประดิษฐ์ผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้าขึ้นมาใหม่ชื่อเสียงตกเทียมกับของเขา เมื่อเป็นเช่นนี้ สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมจึงมีขึ้นอย่างคาดคิด เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายจึงเกิดขึ้น ประชาชนเกิดปฏิกริยาต่อต้านการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ เช่น ถ้าตำรวจออกกวาดจับสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมที่ตั่งขายริมถนน บางครั้งประชาชนที่อาศัยอยู่แถวนั้นเองก็แอบช่วยซุกซ่อนของกลางหรือให้หลบซ่อนตัวแก่ผู้จำหน่าย ด้วยความเห็นอกเห็นใจว่ามีใครทำผิด เขาก็ทำมาหากินขายสินค้าของเขา ผู้บริโภคพอใจก็ซื้อสินค้าเขา ทำไมจึงถูกไล่จับ เช่นนี้เป็นต้น ต้นเหตุสำคัญคือความไม่รู้ไม่เข้าใจ ไม่เห็นถึงความสำคัญคุณค่าของเครื่องหมายการค้านี้ว่ากว่าเครื่องหมายนั้นจะแพร่หลายมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วโลกใต้นั้น ผู้เป็นเจ้าของต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังคน กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา ไปมหาศาลเพียงใด การที่ถูกผู้อื่นฉกฉวยไปใช้หาผลประโยชน์ใส่ตนโดยไม่ต้องลงทุนอะไรยอมเป็นการเอาเปรียบกันอย่างร้ายแรง ในเมื่อทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันในสังคม ทำไมอาชญากรรมอย่างหนึ่งถูกเพิกเฉย ขณะที่อีกอย่างหนึ่งถูกกวาดล้าง การลักทรัพย์เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เช่นเดียวกับการปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งก็เปรียบเสมือนการลักเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งถือเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งเหมือนกันมาใช้ (ทรัพย์สินทางปัญญา) แต่ประชาชนกลับมองไม่เห็น เพราะเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ประชาชนรับรู้แต่เพียงว่าไม่ใช่อาชญากรรมร้ายแรง เป็นที่เห็นคิดทั่วไปที่มีต่อกฎหมายนี้ เพราะการกระทำที่เห็นความผิดในตัวเองได้อย่างเด่นชัดประชาชนมักจะให้ความสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย แต่ความผิดซึ่งใช้กฎหมายเทคนิคตราขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะบางประการเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม เช่น กฎหมายปฏิรูปที่ดิน กฎหมายอาหารและยา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เหล่านี้เป็นต้น เป็นความผิดที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความคิดนิยมในทางที่จะสนับสนุน ประสิทธิภาพของกฎหมายเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของกฎหมาย และประสิทธิภาพของกฎหมายก็ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลปฏิบัติตามและ

Cartier, Pierre Cardin, Rolex ซึ่งมีวางขายตามท้องถนนทั่วไป
 แม้จะรู้ว่าไม่ใช่ของแท้โดยมิได้สำนึกหรือรู้สึกถึงการกระทำอันผิดกฎหมายของผู้จำหน่าย
 เหล่านั้นแต่อย่างใดเลย แต่ให้ความรู้สึกภาคภูมิใจ เป็นกำลังใจว่าตนได้ตัดเทียมกับผู้มี
 ฐานะอันจะกินแล้ว

3. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงคุณค่าหรือวัตถุประสงค์ในอันที่จะมุ่งรักษา
 ประโยชน์มหาชนของกฎหมายเรื่องนี้ได้คือ ทั้งนี้เพราะประชาชนทั่วไปขาดความรู้และ
 ความเข้าใจในอันที่จะเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของ เครื่องหมายการค้าที่กว่าผู้เป็นเจ้าของ
 จะส่งเสริมการขาย ขึ้นมาถึงระดับแพร่หลายเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปนั้น ต้องเสียเงินหุ้มนโยบาย
 มหาศาลในแต่ละปี การกระทำผิดกฎหมายในเรื่องนี้จึง เป็นการเอาโรคเอาเปรียบทางการ
 ค้าอย่างไรความเป็นธรรม แต่เมื่อประชาชนมองไม่เห็นจุดนี้มองแต่เพียงว่า เป็นแค่เครื่อง
 หมายถึงติดอยู่กับสินค้าเท่านั้น ใครมาใช้บ้างไม่ว่าจะเสียหายนัก สินค้าของเจ้าของเครื่อง
 หมายถึงจริงมักมีราคาแพง เมื่อมีสินค้านี้ราคาถูกออกมาติดเครื่องหมายการค้าเดียวกันก็เข้า
 นาสันใจกว่าและอาจมีความรู้สึกคุณภาพก็ไม่ต่างกัน สินค้าที่มีเครื่องหมายจริงยังขายแพง เป็นการ
 ค้าหวังกำไรเกินควร ก็สมควรแล้วที่จะถูกปลอมบ้าง ทั้งนี้ประชาชนทั่วไป มิได้มองเห็นถึงค่า
 ใช้จ่ายมากมายที่ผู้เป็นเจ้าของลงทุนโฆษณาสินค้า ซึ่งทำให้สินค้านั้นมีราคาสูงขึ้นตามราคาทุน
 เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอม ย่อมมีราคาถูกกว่าเพราะไม่ต้องลงทุน
 โฆษณา ส่งเสริมการขายสินค้า ไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาคนคว
 หาข้อมูล สภาพตลาด การศึกษาขณะบรรจ การใช้เวลาทดลองตัวสินค้า จนกระทั่งเป็นที่ยอม
 รับของตลาด คอยแจกจ่ายเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากพ่อค้าอื่นที่ได้สู้อุตสาหกรรมลงแรงเอาไว
 อย่างเดียว เมื่อประชาชนไม่รู้และเข้าใจถึงเหตุผลนี้ ยังคงสนับสนุนการกระทำผิดเช่นนี้ต่อไป
 เมื่อการบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ผล ในที่สุดเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงก็อยู่ไม่ได้ เพราะ
 ประชาชนไปซื้อสินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอมมากกว่า เพราะราคาถูกกว่า ส่วนสินค้าของ
 ตนต้นทุนผลผลิตสูงกว่า ต้องขายราคาแพงกว่า เมื่อลดราคาลงไม่ได้ ไม่มีผู้ซื้อ ในที่สุดก็ต้อง
 เลิกกิจการไป

4. ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่มีรายได้น้อยยากจนและว่างงาน ดังนั้นการที่เกิดการกระทำผิดความผิดเช่นนี้ขึ้น สังคมยังยอมรับ เพราะเห็นว่านี่ชายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมยิ่งดีกว่าไปจับปล้นชิงทรัพย์ใคร เพราะเมื่อผู้ซื้อพอใจจะซื้อผู้ขายพอใจจะขายก็ไม่ว่าจะต้องมีความผิด เป็นการเพิ่มอาชีพให้แก่คนยากไร้ในสังคมตามสายตาของประชาชนทั่วไปซึ่งเชื่อว่าเป็นการช่วยเศรษฐกิจของประเทศอย่างหนึ่งดีกว่าไปมุ่งรักษาผลประโยชน์ให้ต่างชาติซึ่งมักเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น ๆ นอกจากนี้คนจนมีรายได้น้อยก็ยังได้มีโอกาสใช้เครื่องแต่งกายหรือสินค้าที่มีราคาสูงได้เหมือนกัน เพราะสินค้าที่ใช้เครื่องหมายปลอมเหล่านั้นนั่นเอง

5. ในสภาพสังคมปัจจุบันคนยากจนมีมาก ค่าครองชีพโดยเฉลี่ยค่อนข้างสูงไม่สอดคล้องกับรายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีอยู่มาก การใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมมีได้มีอยู่แต่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเท่านั้น แม้ผู้ที่มีฐานะดี ร่ำรวยอยู่ในวงสังคมชั้นสูงก็นิยมใช้ เพราะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ ไร้กังวล และอุ่นใจว่าหากมีการชิงทรัพย์ ปล้น จี้แล้วก็ไม่เสียหาย เพราะราคามีได้สูงเหมือนของจริง ในขณะที่เดียวกันความมีหน้ามีตา ความภาคภูมิใจว่าใช้ของระดับสูง ก็ยังคงมีอยู่ในสังคม มิได้เป็นการลดความหรูหรา โอ้อวดแต่อย่างใด ซึ่งหากถ้าใช้สินค้าแท้จริงมีราคาสูงแล้วก็ต้องคอยระมัดระวังหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลาว่าจะถูกฉกชิง โดยพวกโจรผู้ร้ายซึ่งมีอยู่ทั่วไปในสังคมปัจจุบัน

6. แม้จะมีบ้างที่ชนระดับสูงที่มีฐานะร่ำรวยนิยมจะใส่แต่ของแท้ ยี่ห้อดี ราคาสูงไม่พอใจที่สินค้าที่ตนใส่ถูกลอกเลียนแบบหรือปลอมเครื่องหมาย แต่ในทางกลับกันก็มีส่วนใหญ่ที่ยังรู้สึกภาคภูมิใจ เพราะยังมีของปลอมเกิดขึ้นมากมายเท่าไร การที่ตนใส่ของจริงมิใช่ของปลอมยิ่งสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจให้แก่ตนมากขึ้นเท่านั้น เพราะเป็นการแสดงว่าสินค้ายี่ห้อนั้นแพร่หลายจริง ๆ จึงปลอมกันมาก เมื่อตนใส่ของแท้ย่อมรู้สึกว่าเป็นการเซตหน้าชูต้ายิ่งขึ้นกว่าเดิมเปรียบเทียบกับสินค้าที่แม้จะมีราคาสูง คุณภาพดี แต่หาไม่มีใครทำปลอมหรือลอกเลียนแบบแล้วบางคนก็ไม่นิยมซื้อหามาใช้เพราะถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีใครรู้จัก เมื่อใส่แล้วก็ไม่ไ้รู้เท่าสินค้าที่ตนรู้จักเพราะมีการปลอม - เลียนแบบมาก

7. คนไทยส่วนใหญ่มักมีนิสัยใจอ่อน สงสารง่าย มีเมตตากรุณา การจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมนั้น เมื่อวางขายเกลื่อนกลาดริมถนนหนทางนั้น ผู้จำหน่ายมักเป็นพวกที่เมื่อมองดูแล้วเหมือนกับเป็นพวกที่มีฐานะยากจน รายได้ต่ำ หาเช้ากินค่ำ เมื่อถูกตำรวจจับกุม หรือเจ้าของเครื่องหมายการค้าแท้จริงแจ้งจับ ก็มักเกิดความเวทนาแก่ประชาชนผู้พบเห็นให้เกิดความรู้สึกว่าตำรวจและนายทุนผู้ร่ำรวยรังแกคนยากจน ซึ่งในความจริงแล้วผู้ที่จำหน่ายเหล่านี้เป็นเพียงจากบ้งหน้าเท่านั้น ตัวการที่กระทำการปลอมเครื่องหมายซึ่งอยู่เบื้องหลังมักจะเป็นพวกที่มีฐานะร่ำรวยในวงสังคม เพราะได้คำตอบแทนจากการกระทำมาก พวกนี้จะรวมมือกันเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลสูง แต่แอบแฝงอยู่เบื้องหลังปล่อยให้ผู้จำหน่ายรับหน้า ซึ่งโดยมากผู้จำหน่ายเองก็มีอยู่ไม่น้อยที่ยากจนหาเช้ากินค่ำ เมื่อรับสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมก็มีเหตุสำคัญคือ รับเพราะไม่รู้ว่าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมเพราะพวกนี้โดยการศึกษา ไม่รับรู้และเข้าใจถึงเรื่องของเครื่องหมายการค้า เมื่อนายทุนให้จำหน่ายสินค้าให้ ได้ราคาดี ทุนไม่สูง พวกนี้ก็ยินดีจำหน่ายให้ อีกสาเหตุหนึ่งคือ รู้ว่าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม แต่เนื่องจากมีบทลงโทษตามกฎหมายไม่รุนแรงนัก ทั้งการปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐเองในเรื่องนี้ก็ค่อนข้างจะผ่อนปรนไม่เข้มงวดกวดขัน อัตราการเสี่ยงเมื่อเทียบกับผลประโยชน์รายได้ตอบแทนแล้วเห็นว่าคุ้มกันก็ทำให้กล้านำสินค้าเหล่านี้มาจำหน่าย ทั้งที่รู้ว่าผิด ประชาชนเมื่อเห็นพวกนี้ถูกจับกุมก็มักสงสาร เห็นว่าคนยากคนจนหาเช้ากินค่ำถูกรังแกอีกแล้ว ก็มักจะช่วยปกปิดความผิดให้และแถมตำรวจจับไปก็ได้แต่ตัวคนจำหน่ายเท่านั้น แต่ไม่สามารถจับตัวการใหญ่ที่กระทำปลอมจริง ๆ ซึ่งแอบแฝงอยู่เบื้องหลังได้

8. ในกรณีที่ประชาชนซื้อสินค้าที่มีเครื่องหมายปลอมโดยไม่รู้ เพราะเข้าใจว่าเป็นสินค้าจริงนั้น ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้มักเกิดในห้างสรรพสินค้า ไม่ใช่การวางขายสินค้าตามริมถนน ซึ่งเป็นลักษณะเปิดเผย แต่การวางจำหน่ายตามห้างเป็นแบบลักษณะปกปิด อาจวางสินค้าที่มีเครื่องหมายจริงและปลอมไว้ปะปนกันหรือติด ๆ กัน ราคาเท่ากัน เป็นต้น และผู้ซื้อที่ไม่มีเจตนาจะซื้อโดยรู้ว่าเป็นเครื่องหมายการค้าปลอม เมื่อหลงซื้อไปแล้ว กว่าจะรู้ว่าไม่ใช่ของแท้ก็เป็นระยะเวลานานที่ทั้งช่วงห่างจากเวลาที่ซื้อ มิได้รู้ได้ทันที โดยมากจะรู้จากคุณภาพสินค้าไม่เท่าเทียมกัน เช่น

ชื่อน้ำหอม ผู้จำหน่ายหยิบขวดที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมให้ไป (ทั้ง ๆ ที่น้ำหอมตัวอย่าง
 ที่ให้ทดลองดมก่อนซื้อเป็นของจริง) ผู้ซื้อเริ่มใช้ไปกลิ่นเริ่มจาง เป็นต้น หรือเกิดการเปลี่ยน
 สี จึงสงสัยว่าอาจเป็นปลอม แต่ก็เป็นเพียงแต่การสงสัยเท่านั้นไม่อาจพิสูจน์ได้ เพราะเม
 ลินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าจริงก็อาจเปลี่ยนสี หรือคุณภาพได้เหมือนกันหากผลิตนานหรือเป็น
 ของเก่า ดังนั้นผู้เดียวที่จะรู้ได้คือตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้า แม้แต่ตัวเจ้าหน้าที่เครื่อง
 หมายการค้าเองก็ไม่รู้ เพราะปัจจุบันการปลอมเครื่องหมายทำได้เหมือนทุกอย่าง (แต่เป็น
 เพียงเลียนแบบยังพอรู้ได้บ้าง) เมื่อประชาชนผู้ซื้อถูกหลอกเช่นนี้ก็เป็นผู้เสียหายไปแจ้งความ
 เมื่อพาเจ้าหน้าที่ไปยังห้างดังกล่าว ก็พิสูจน์ได้ยากว่าน้ำหอมขวดดังกล่าวซื้อจากห้างนี้ หาก
 เจ้าของห้างปฏิเสธ แม้มีใบเสร็จรับเงินยืนยัน ถ้าผู้ชายไม่รับก็พิสูจน์ยากอาจอ้างว่าขวดที่ว่า
 ไม่ได้ซื้อจากห้างนี้ ผู้ซื้ออาจกลับแกล้งซื้อจากที่อื่นด้วยแล้วซื้อที่ห้างด้วย โดยเอาใบเสร็จที่ซื้อ
 จากห้าง มาอ้างว่าเป็นหลักฐานว่าขวดที่ ปลอมซื้อจากห้างมีใบเสร็จยืนยันโดยอันที่จริงเป็นคน
 ละขวดกัน เช่นนี้ก็ได้อีก แม้จะมีการพิสูจน์โดยเปิดสินค้าสุ่มตัวอย่างที่วางขายอยู่ แต่ใครจะเป็น
 ผู้รับผิดชอบถ้าสุ่มเปิดสินค้าออกแล้วเกิดเป็นของจริง แล้วผู้ชายก็ขายไม่ได้เพราะเปิดแล้ว
 ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายนี้ (ความผิดในเรื่องการปลอมเครื่องหมายการค้า
 เป็นความผิดที่ต้องพิสูจน์จึงจะรู้ว่าผิดหรือไม่ผิดไม่ใช่ความผิดที่ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเป็นข้อยุติ
 ว่าผิดได้ทันทีที่เห็น เช่น การเล่นไฮโล กลางประตูน้ำตำรวจเห็นจะจับทันทีเพราะข้อเท็จจริง
 ที่ปรากฏเป็นข้อยุติในตัวไม่ต้องอาศัยการพิสูจน์ว่ามีความผิดเกิดขึ้นจริงหรือไม่ แต่การวางขาย
 สินค้ามีเครื่องหมายการค้าปลอม ต้องอาศัยการพิสูจน์ให้เห็นชัดก่อนจะสุ่มสี่สุ่มห้าจับไม่ได้) เมื่อ
 ประชาชนผู้ซื้อไม่แน่ใจว่าตนจะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจริง เพราะยากที่จะพิสูจน์
 ประชาชนซึ่งเป็นผู้ซื้อจึงมักจะละเลย ไม่อาศัยกฎหมายเข้าช่วย ถ้าซื้อสินค้าแล้วเจอสินค้าที่ติด
 เครื่องหมายการค้าปลอมเข้าก็นึกปลงว่าเป็นคราวเคราะห์ไป ถ้าไปต่อว่าผู้ชาย ผู้ชายก็มักปฏิเสธ
 อาจหาว่าหมิ่นประมาทอีก โดยมากประชาชนก็จะใช้วิธี "ปากต่อปาก" บอกต่อกันไปว่าให้ระวัง
 ร้านนี้ร้านนี้มีปลอม แทนการอาศัยมาตรการทางกฎหมาย

กล่าวโดยสรุปแล้ว เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของกฎหมาย อาญาในความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็ทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ไม่ได้ผลสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะประชาชนไม่ให้การสนับสนุนในการบังคับใช้กฎหมายนี้เกิดการรู้เห็นเป็นใจ ช่วยปกปิดการกระทำผิดนี้ เพราะการใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าโกหুর แม้จะเป็นเครื่องหมายการค้าที่รู้ยู่ว่าปลอมก็จริง แต่เป็นการสร้างความภาคภูมิใจของผู้ใช้เป็นการตอบสนองทางอารมณ์ในความต้องการโอ้อวด ซึ่งเป็นลักษณะของพฤติกรรมทางอารมณ์ของมนุษย์ที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมทั่วไป ผู้ขายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมก็มีไต่หลอกผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ ผู้ซื้อที่รู้ยู่แล้วว่ามีไม่ใช่อจริง แต่เป็นในลักษณะที่ประชาชนผู้ซื้อผู้บริโภคซื้อไปเพื่อไปหลอกสังคมอีกต่อหนึ่ง เป็นการส่งเสริมการปลอมเครื่องหมายการค้าโดยปริยาย แม้แต่ผู้บังคับใช้กฎหมายเองก็มีไม่น้อยที่นิยมซื้อสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมเพื่อความโก้เก๋หรูหราของตน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้เพราะเป็นเรื่องของการตรงข้ามกับความรู้สึกโดยทั่วไปของประชาชน การจับกุมพิสูจน์ความผิดสอบสวนสืบสวนหาต้นตอผู้กระทำผิดก็ทำได้ยากเมื่อประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเพราะเป็นการนำสู่สาธารณชนโดยประชาชนยอมรับ

3.2.3 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกิดจากตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเอง

ปัญหาความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า นั้น หากมิได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองแล้ว ก็เป็นการยากอย่างยิ่งที่จะสามารถบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ให้มีประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้เพราะไม่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจประชาชนทั่วไปหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่เครื่องหมายการค้าเอง ก็ไม่มีความมั่นใจพอที่จะระบุได้ชัดเจนว่าสินค้าใดใช้เครื่องหมายการค้าปลอม โดยเฉพาะปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าขยายตัวกว้างขวาง การปลอมแปลงต่าง ๆ สามารถกระทำได้อย่างแนบเนียนมาก การจะรู้ได้ว่าสินค้าใดใช้เครื่องหมายการค้าปลอมบางครั้งก็ต้องอาศัยการตรวจสอบคุณภาพตัวสินค้า ซึ่งไม่ได้ผลแน่นอนนักเพราะแม้สินค้าจริงมีหลายอย่างที่มีคุณภาพได้ นอกจากนั้นยังต้องใช้เวลาในการตรวจสอบพิสูจน์

ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายเท่านั้นที่จะระบุได้แน่นอนที่สุดว่า สินค้านี้ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมหรือไม่ เช่น ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายผลิตแต่เสื้อเชิ้ต ถ้าพบเครื่องหมายการค้าเหมือนของตนบนเสื้อยืด ย่อมบอกได้ทันทีว่าเป็นเครื่องหมายการค้าปลอมเพราะบริษัทของตนไม่เคยผลิตเสื้อยืด แต่ถ้าเป็นคำรวจ ประชาชนทั่วไปพบเสื้อยืดติดเครื่องหมายการค้านี้ก็ไม่กล้าจับกุมหรือฟ้องร้องประการใดเพราะไม่รู้ว่าเจ้าของเครื่องหมายแท้จริงผลิตสินค้าเสื้อยืดอีกหรือไม่ ดังนั้นแม้จะเป็นความผิดต่อแผ่นดิน แต่หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่เข้ามาให้ความร่วมมือ เตือนครอนกระตือรือร้นแล้ว การจับกุม สอบสวน หาหลักฐานพิสูจน์ความผิดก็เป็นไปได้ยากไม่สามารถบรรลุผลในการบังคับใช้กฎหมายได้ ดังนั้นตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองก็เป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย สาเหตุที่เจ้าของเครื่องหมายการค้ามักจะละเลยในการป้องกันเครื่องหมายการค้าของตนจากการปลอมหรือลอกเลียนแบบคือ

1. เจ้าของเครื่องหมายการค้ากับผู้ปลอมเครื่องหมายการค้าสมยอมกันเพราะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กรณีเช่นนี้จะพบในระบบธุรกิจการค้าของผู้ที่มีเชื้อสายจีน ซึ่งโดยมากจะประกอบธุรกิจการค้าแบบระบบครอบครัวทำให้ความสำคัญต่อระบบเครือญาติเป็นไปอย่างเหนียวแน่น ตัวอย่างที่เกิดเช่น พี่ชายผลิตสินค้าอย่างหนึ่งภายใต้เครื่องหมายการค้าหนึ่งจนเป็นที่แพร่หลายมีชื่อเสียง เป็นที่นิยมของประชาชนผู้บริโภคทั่วไป จนมีฐานะร่ำรวยจากการค้าผลผลิตนี้ต่อมาน้องชายเห็นพี่ชายขายสินค้าดังกล่าวจนร่ำรวยก็ทำขึ้นบ้าง อาศัยเครื่องหมายการค้าของพี่ชายกับสินค้าของตนด้วย ซึ่งมีคุณภาพต่ำกว่าของพี่ชาย เพราะเห็นว่าของพี่ชายขายดี เช่นนี้พี่ชายผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้ามักจะปล่อยปะละเลยไถนองท่า เพราะเห็นว่าเป็นญาติกัน ถ้าฟ้องร้องหามปรามก็จะถูกผู้ใหญ่ในครอบครัวตำหนิว่าตนก็รวยแล้วทำไมต้องห่วงน้องเพียงแค่เอาเครื่องหมายการค้าไปใช้เท่านั้น ผลเสียยอมตกอยู่กับประชาชน

2. เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับประโยชน์ตอบแทน เช่น มีผู้ขอใช้เครื่องหมายการค้าของตนโดยให้ผลประโยชน์ตอบแทน เมื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าแท้จริงพอใจในผลประโยชน์ดังกล่าว ก็ยินยอมให้ผู้อื่นใช้เครื่องหมายการค้าของตน โดยไม่คำนึงถึงการควบคุมคุณภาพ ผู้เสียหายเตือนครอน คือประชาชน

3. เจ้าของเครื่องหมายการค้ามองไม่เห็นถึงผลกระทบกระเทือนอันเกิดจากการที่เครื่องหมายการค้าของตนถูกปลอม เช่น เจ้าของเครื่องหมายการค้าผลิตภัณฑ์ชั้นสูงที่มีชื่อ ราคาแพง ถือว่ากลุ่มผู้บริโภคสินค้าของตนมักจะอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีฐานะสูง เท่านั้น ผู้ที่มีรายได้น้อยปานกลางหรือต่ำมักจะไม่สามารถซื้อหาสินค้าของตนได้อยู่แล้ว เมื่อมีการปลอมเครื่องหมายการค้าของตนขึ้นมา พวกที่ซื้อคือผู้ที่มีรายได้น้อยปานกลาง ถึงรายได้น้อย ซึ่งมีได้อยู่ในกลุ่มผู้บริโภคสินค้าของตนอยู่แล้ว แม้มีได้สินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอมออกมาพวกนั้นก็มิใช่ลูกค้าสินค้าของตนอยู่แล้ว เช่น Cartier ผลิตภัณฑ์เป่าดีอัสภาพสตรี ใบละ 10,000 บาท ผู้ซื้อมักอยู่ในระดับเศรษฐี ชาวบ้านธรรมดาไม่ซื้อลูกค้าของเขาอยู่แล้ว เมื่อมีการผลิตกระเป๋าสตรีติดเครื่องหมายการค้า Cartier ปลอม ขายราคาใบละ 100 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ชาวบ้านธรรมดาซื้อหามาใช้ได้ และพากันซื้อสินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอมดังกล่าว เจ้าของเครื่องหมายการค้า Cartier ก็ไม่สนใจเพราะแม้จะไม่มี การปลอมออกมา ชาวบ้านธรรมดาก็มิได้ซื้อสินค้าของตนอยู่แล้ว นอกจากนี้บางรายยังถือว่าปลอมดังกล่าวซึ่งหมายถึงคุณภาพและราคาต่ำกว่าของจริงมาก ๆ นั้น ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายนั้นมักไม่เคียดแค้น เพราะคนละตลาดกันอยู่แล้ว และยังเป็น การช่วยส่งเสริมการขายสินค้าของตนให้แพร่หลายไปในตัวโดยมิต้องลงทุน ถือว่าสินค้าใดที่เครื่องหมายการค้าถูกปลอมมาก ยิ่งแสดงว่ามี goodwill ดี เป็นที่นิยมแพร่หลายของประชาชนทั่วไป

4. มีเจ้าของเครื่องหมายการค้าจำนวนมากที่มุ่งแต่ผลิตและขายสินค้าของตนเท่านั้น ไม่เอาใจใส่สอดส่องสินค้าในท้องตลาดว่าสินค้าที่วางขายนั้นเป็นสินค้าแท้จริงของตนหรือไม่ กว่าจะรู้ว่ามีสินค้าที่ใช้เครื่องหมายปลอมปะปนอยู่ในตลาดก็เกือบ 10 ปีไปแล้ว หรืออาจเป็น เพราะการตรวจตลาดเพื่อสอดส่องหรือหาแหล่งปลอมแปลง ต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ซึ่งผู้ผลิตขนาดกลางหรือเล็กอาจมีปัญหาก็ได้ จึงรื้ออยู่ด้วยเห็นว่าสินค้าที่พบว่าปลอมยังไม่แพร่หลาย หรือกระทบกระเทือนต่อยอดขายของตนมากนัก แต่เมื่อรื้อจนคนนิยมซื้อสินค้าเครื่องหมายการค้าปลอมมากกว่าของจริง เพราะผลต่างของราคาหรือเหตุผลใดก็ตามแต่ การดำเนินการปราบปรามให้ได้ผลอย่างจริงจังก็ยากขึ้นเป็นเงาตามตัว

5. ในทางปฏิบัติการสืบให้ทราบต้นตอแหล่งผลิตไม้ไซเรองงาย ร้านค้าที่ขายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมย่อมได้รับประโยชน์จากการค้าขายสินค้านั้นอยู่แล้ว จึงมักไม่บอกถึงต้นตออันจะเป็นการทำลายแหล่งทำมาหากินของตนเสีย ดังนั้นการที่ต้องจ้างคนไปสืบจับหาแหล่งต้นตอต้องใช้ค่าใช้จ่ายมาก เมื่อจับได้ถึงแหล่งผลิตแล้วตำรวจมูลค้าของในร้านที่จับได้นับล้าน แต่เมื่อฟ้องศาล ศาลสั่งปรับเพียง 6,000 บาทเท่านั้น¹⁴ เป็นหนามยอกอกผู้ประกอบการค้าโดยสุจริตที่ต้องเผชิญไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายและเวลาในการลงทุนจ้างสืบและดำเนินคดี ทั้งนี้เพราะอัตราโทษในเรื่องการปรับน้อยมากเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างมหาศาลไม่คุ้มกัน ทั้งผู้กระทำผิดก็มักไม่เช็ดหลาบ ถูกปรับแล้ว เว้นระยะเวลาเล็กน้อยก็เริ่มกระทำผิดซ้ำอีกทำให้เจ้าของเครื่องหมายเอื้อมระอาในการที่จะกระตือรือร้นสืบหาแหล่งเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายเพราะได้ไม่คุ้มกับที่เสีย

ดังนั้นเมื่อตัวผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเลยไม่ลุกขึ้นต่อสู้เองไม่ดิ้นรนเพื่อประโยชน์ของตนแล้ว การบังคับใช้กฎหมายก็จะเกิดปัญหาตามมาเพราะนอกจากต้องอาศัยการชี้แจงโดยตรงจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าเอง เมื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าเลยรัฐซึ่งมีอาชญากรรมอย่างอื่นเกินกว่าอำนาจกำลังเจ้าหน้าที่งานจะพอเพียงในการปราบปรามทั้งยังมีความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่า จึงยอมเป็นธรรมดาที่ไม่ทุ่มเททางด้านนี้

3.2.4 ในด้านตัวผู้กระทำผิดเองและลักษณะการกระทำผิด

ลักษณะการกระทำผิด แบ่งเป็น 2 อย่างคือ

1. การปลอมโดยเปิดเผย เครื่องหมายการค้าใดไม่มีคุณค่า ไม่น่าสนใจไม่เป็นที่นิยมชื่นชมแพร่หลายต่อประชาชนทั่วไป ก็ไม่มีใครอยากปลอม สินค้าที่ถูกปลอมเครื่องหมายการค้าจึงมักเป็นเครื่องหมายการค้าของต่างประเทศที่ส่งสินค้าเข้ามาในเมืองไทย มีราคาสูงเป็นที่นิยมของผู้อยู่ในสังคมผู้ที่มีฐานะ สินค้าที่ทำเครื่องหมายปลอมออกมา จะมีคุณภาพและราคาต่ำกว่าของจริงมาก มักวางขายตามถนนหนทางทั่วไปอย่างเปิดเผย ผู้บริโภคสาธารณสุขที่เดินผ่าน

¹⁴ หมายถึง โทษจำคุกให้รอลงอาญา อ่านรายละเอียดในส่วนปัญหาของศาล

ไปมาหาซื้อได้โดยรู้ว่าไม้ไซของแท้ เห็นได้ชัดเจนจากคุณภาพและราคาเป็นการซื้อขายโดยปราศจากการหลงผิด เป็นความเต็มใจของผู้ซื้อเองที่จะหาซื้อมาใส่เพื่อความสบายใจและพอใจส่วนตัว มุ่งโดยตรงต่อความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้านั้น เพื่อความมีหน้ามีตาของตนในการสวมใส่โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพเป็นหลักใหญ่ เป็นการปลอมเครื่องหมายการค้าโดยลักษณะนำสู่สาธารณชนอย่างเปิดเผย และเป็นที่ยอมรับแก่ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเรื่องนี้เองก็มีไม่น้อยที่นิยมใช้สินค้าเหล่านี้ การปลอมโดยเปิดเผยนี้มักจะวางจำหน่ายตามทางเท้าในที่สาธารณะโดยผู้ขายมีลักษณะ ท่าทางค่อนข้างยากจน เป็นผู้มียรายได้น้อยในสังคม เป็นที่น่าสงสารแก่ผู้พบเห็น เมื่อมีการจับกุมปราบปรามโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ค้าขายพวกนี้มักจะได้รับความเห็นอกเห็นใจจากประชาชนมากกว่าจะถูกดำเนินคดีเสีย สินค้าที่วางขายเหล่านี้มักจะมีใช้สินค้าที่ให้อันตรายต่อชีวิตและร่างกายของผู้บริโภค มักจะเป็นประเภทของใช้ เครื่องประดับ เช่น ปากกา นาฬิกา กระเป๋า เครื่องหนัง มีใช้ประเภทสำหรับรับประทานเป็นอาหารหรือยา

2. การปลอมในลักษณะปกปิด เป็นการปลอมเครื่องหมายการค้าที่มีอยู่จริง ๆ มีชื่อเสียง เช่น เกี่ยวกับการปลอมในประเภทแรก แต่มักเป็นการปลอมที่มองไม่เห็นเด่นชัด เพราะมักจะมีคุณภาพหรือราคาใกล้เคียงกัน และมักวางขายในห้างสรรพสินค้ามากกว่าตามทางเดินทั่วไป การซื้อขายมักเกิดขึ้นจากการที่ผู้ซื้อหลงผิดว่าเป็นของแท้ เพราะราคาใกล้เคียงกันวางขายในสถานที่ที่ผู้ซื้อมักเชื่อมั่นว่าเป็นสินค้าจริงที่ทรงคุณภาพ ซึ่งการปลอมนี้จะกระทำกับสินค้าทุกประเภทไม่ว่าอาหาร ยา หรือของใช้ ซึ่งอาจเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายผู้บริโภคได้ การซื้อขายมิได้เกิดจากความเต็มใจทั้งที่รู้ว่าไม้ไซของแท้ แต่เกิดจากการหลอกลวงหรือหลงผิดของผู้ซื้อ ผู้ซื้อมุ่งถึงคุณภาพและ goodwill แท้จริงของสินค้านั้น มิได้ต้องการเพียงความโอ้อาเพื่อโอ้อวด การปลอมในลักษณะนี้กระทบกระเทือนต่อสาธารณชนผู้บริโภค และมักไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป แต่เป็นการยากที่จะตรวจสอบจำแนกได้ถึงการปลอมนั้น สินค้าจริงและปลอมมักวางรวมปะปนกันอยู่ จะรู้เฉพาะผู้จำหน่ายเท่านั้น การปลอมจึงมีลักษณะที่แนบเนียนมาก ผลประโยชน์ตอบแทนสูง ผู้ปลอมได้กำไรหลายเท่าตัว ไม่ต้องเสียค่าโฆษณาซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต ไม่ต้องรับผิดชอบ

ต่อคุณภาพสินค้าตามเครื่องหมายการค้านั้นจึงมักมีงบประมาณมาใช้จ่ายในการปกปิดแหล่งผลิต ปิดปากพยาน ยากจะรู้สืบทหาพยานหลักฐานและยากต่อการปราบปรามไม่ว่าจะเป็นการปลอม ในลักษณะเปิดเผยหรือปกปิด อุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายจากตัวผู้กระทำผิดคือ

1. ความสามารถในการกระทำผิดที่สูง ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้มีความรู้ การศึกษา ความชำนาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี การวางระบบระเบียบแผนดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีขั้นตอน การปลอมมักจะไม่ทำทีละมาก ๆ แต่จะทำออกมาเป็นจำนวน พอขายหมด คราวหน้าค่อยปลอมใหม่ เป็นเทคนิคที่จะฉกฉวยทั้งในแง่กฎหมายและพยานหลักฐานโอกาสจะถูก จับได้ก็น้อย เพราะมีได้ปลอมทีละมาก ๆ แต่ปลอมขายเป็นช่วง ๆ เริ่มจากคุณภาพสูงทัดเทียม หรือเกือบทัดเทียมกับของจริง ใช้วิธีการดึงดูคลุกค่าในลักษณะลดแลกแจกแถม เพราะต้นทุน การผลิตต่ำ ไม่ต้องเสียภาษี เสียค่าโฆษณา สำนวนจตลาค ฯลฯ จนนานไปจะขายได้ก็กว่า สินค้าตัวจริง ซึ่งมีต้นทุนผลสูง ราคาจึงลดไม่ได้ นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ยิ่งช่วยให้การปลอมแนบเนียนมากยิ่งขึ้น เมื่อวางเทียบเคียงกับของจริงยากจะบ่งชี้ได้ การสืบ ส่วนหาพยานหลักฐานจึงลำบาก

2. มีผลตอบแทนมหาศาล ในขณะที่ลงทุนน้อย และอัตราการเสี่ยงต่อกฎหมาย เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับแล้วเรียกได้ว่าคุ้มกัน ผู้กระทำผิดประเภทนี้คงได้กล่าวแล้ว ว่าเป็นผู้ที่คอยฉกฉวยเอาเปรียบผู้อื่นทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม ลงทุนน้อยไม่ต้องเสียค่า สำนวนจตลาค หาข้อมูลความต้องการของผู้บริโภค โฆษณาเผยแพร่สินค้าส่งเสริมการขาย หรือเสียภาษีอากรให้ภาครัฐ แต่ผลประโยชน์ที่ได้รับตอบแทนมีมากมายมหาศาลและไม่ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพนั้น ๆ สามารถยกระดับฐานะขึ้นจากเดิมได้อย่างทันตาเห็น ผลประโยชน์ดังกล่าว จึงเป็นสิ่งชักจูงทำลายใจให้กล้ากระทำผิดที่วุ่น นอกจากนั้นหากพลาดพลั้งถูกจับได้มักจะถูกลงโทษปรับ หรือรอลงอาญาในโทษจำคุกเท่านั้น การปรับก็ไม่เกิน 6,000 บาท เมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้รับมากมายมหาศาลแล้ว ทำให้มักเกิดการไม่เช็ดหลาบกระทำซ้ำอยู่เสมอเพราะ รายได้ดี โดยมากมักสำราญเพื่อให้เกิดยุติแล้วต่อไปสร้างฐานใหม่ขึ้นมาอีก

3. มักสร้างระบบตัดทอนผู้ผลิตกับผู้ขายโดยผู้ขายมักอ้างเจตนาว่าไม่รู้ว่าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม ไม่ยอมชี้ตอดไปถึงผู้ผลิต เพราะเท่ากับเป็นการทุบหม้อข้าวตนเอง การไม่เปิดเผยถึงแหล่งผลิตเช่นนี้ทำให้สืบเสาะหาข้อเท็จจริง หลักฐานพยานได้ยากโดยมากมักจับได้เพียงร้านค้าย่อย

4. การกระทำความผิดประเภทนี้มักไม่ได้ทำคนเดียว แต่เป็นการร่วมมือกันกระทำเป็นกลุ่ม เป็นองค์กร หรือเป็นขบวนการเลยทีเดียว การสืบสาวต้นตอจึงทำได้ยากเพราะมีผู้กระทำผิดร่วมมือโยงโยงกันหลายระดับชั้น

5. การกระทำความผิดเช่นนี้มักก่อให้เกิดอิทธิพลมืด เพราะการได้ผลตอบแทนสูงทำให้เกิดอำนาจทางการเงิน มีการใช้งบประมาณเพื่อปกปิดการกระทำ ทั้งในด้านการปิดปากพยาน การติดสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าพนักงานของรัฐ รวมทั้งการจ้างผู้อื่นให้รับสารภาพแทน ทำให้ไม่สามารถทำลายได้ถึงแหล่งต้นตอที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ใช้อำนาจเงินแล้วผู้ซัดผลประโยชน์อาจถึงกับถูกทำร้ายถึงแก่ชีวิตและร่างกายก็ได้ อาจมีการมาปิดปากพยาน เป็นต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานของรัฐไม่สามารถจะฟันฝ่าอิทธิพลที่หนุนอยู่เบื้องหลังการกระทำผิดนี้เข้าไปได้ นอกจากนี้ผู้กระทำผิดเหล่านี้มักอาศัยอำนาจเงินของตนองอิทธิพลทางการเมืองหรือการทหาร เกิดปัญหาอุปสรรคในวงการบริหารและกระบวนการยุติธรรม ไม่สามารถนำผู้กระทำผิดแท้จริงมาลงโทษได้เพราะพวกนี้มีการป้องกันตนเองสูง หรือถ้าถูกจับได้ก็จะมีการต่อสู้คดีจนสุดขีด มีการวิ่งเต้นเปลี่ยนแปลงผู้ต้องหา ซึ่งทำได้ไม่ยากเพราะมีอำนาจและเงินทุนอยู่ ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของความยุติธรรมหมดไป

6. ผู้กระทำความผิดประเภทนี้เองก็มักไม่รู้สำนึกในการกระทำผิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน มองไปในแง่ที่ว่าตนมิได้ไปปล้น ชิงทรัพย์ใครมา แต่ทำการค้าขายโดยปกติในสภาพสังคมที่เสื่อมโทรม ค่าครองชีพสูงทุกคนต่างดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด เมื่อเห็นเครื่องหมายการค้าของผู้ใดมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม ก็ทำสินค้าขึ้นมาบ้างและใช้เครื่องหมายการค้าเหมือนของผู้อื่นเพื่อดึงดูดใจให้ลูกค้าสนใจ เป็นการลงทุนน้อยและขายได้ง่าย ซึ่งผู้ที่ขายก็มีได้คิดว่าเป็นการก่อความ

เตือนใครให้ใคร เป็นการหารายได้จนเจือครอบครัวยุติตามปกติวิสัย ทั้งนี้เพราะไม่เข้าใจถึงความเสียหายของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง ว่าต้องสิ้นเปลืองลงทุนไปไม่น้อยกว่าชื่อของเครื่องหมายนี้จะติดปากจิตใจผู้บริโภค

7. คนไทยขึ้นชื่ออยู่แล้วว่ามีความสามารถสูงในการปลอมแปลงและลอกเลียนแบบ เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียไม่ว่าอะไรคนไทยก็สามารถปลอมได้ทั้งสิ้น ขนาดเงินดอลลาร์ที่สหรัฐก็ปลอมกันได้ชนิดเครื่องตรวจจับธนบัตรปลอมของสหรัฐเองยังจับไม่ได้¹⁵ การปลอมเครื่องหมายการค้าจึงไม่ใช่สิ่งที่ยากเย็นเทือกกว่าแรง เมื่อคนไทยนิยมใช้ชื่อนอก คนไทยก็ปลอมสนองความต้องการได้

8. นอกจากจะมีเทคนิคในการปลอมหรือลอกเลียนแบบสูงแล้ว ยังมีเทคนิคในการจำหน่ายสูงด้วย กรณีนี้เป็นลักษณะการจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมอย่างปกปิด มักวางขายตามห้างสรรพสินค้าใหญ่โต ผู้ซื้อผู้บริโภคเองก็ไม่รู้ว่าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมเป็นการซื้อเพราะหลงผิด มิใช่ซื้อโดยเต็มใจเหมือนประเภทวางขายแพะกินตามริมถนน สินค้าที่วางขายตามห้างฯ เหล่านี้มักจะปลอมได้แบบเนียนทั้งตัวเครื่องหมายการค้าและตัวสินค้า และใกล้เคียงกันทั้งคุณภาพและราคาสินค้า ในลักษณะการปลอมเช่นนี้ยากจะรู้ได้แน่ชัดในความผิดที่เกิดขึ้น บางครั้งห้างที่จำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมเองอาจเป็นฝ่ายโจมตีห้างที่ขายสินค้าที่ติดเครื่องหมายการค้าจริงเสียด้วยซ้ำ หรือบางกรณีที่เกิดขึ้นอาจเป็นการจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมทั้งสองห้างฯ ต่างฝ่ายต่างกลั่นแกล้งกัน โดยอาศัยวิธีขายว่าทำอย่างไรให้ประชาชนเชื่อว่าห้างฯ ของตนขายแท้ของจริง พยายามให้ประชาชนเข้าใจว่าสินค้าของห้างฯ ตนแท้ ของห้างอื่น ๆ ปลอมทั้ง ๆ ที่ของห้างอื่น ๆ เป็นของแท้และของห้างตนเป็นของปลอมด้วยซ้ำ อาจตีป้ายในห้างของตนว่า ระวังของปลอมทั้ง ๆ ที่สินค้า ห้างตนก็มีปลอมปะปนอยู่ด้วยเช่นกัน

¹⁵ "เครื่องหมายการค้าและการปลอมแปลง" นายประจักษ์ 2 (2529)

9. การปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ในขั้นเริ่มแรกทำให้สินค้านั้นขายได้ง่ายขายคล่องกว่าการติดเครื่องหมายฯ ใหม่ ๆ ที่คนยังไม่รู้จัก ทั้งยังลดต้นทุนการโฆษณา ฯลฯ มากมาย เมื่อใดกำไรมากขึ้นก็นำไปปรับปรุงคุณภาพขึ้นเรื่อย ๆ จากนั้นก็จะค่อย ๆ เปลี่ยนชื่อให้เพี้ยนจากเดิมทีละน้อยเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความเคยชิน แล้วค่อยเปิดเผยตัวในที่สุดเป็นการยกระดับโฆษณาสินค้าตนเอง ส่วนผู้ผลิตจริงได้กำไรน้อยกว่าเพราะต้นทุนการผลิตสูงกว่า การพัฒนาตัวสินค้าก็ดำเนินไปไต่ช้ากว่า ในที่สุดกลายเป็นว่าผลึกก่อนเขาแต่คุณภาพสู้ผู้ทำทีหลังไม่ได้ การที่ฝ่ายปลอมทีหลังถูกเจ้าของจริงฟ้องร้อง ก็มักจะหาทางออกเลี่ยงไปในข้อกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันเป็นการโฆษณาตัวเองด้วยไปในตัว ว่าจากบริษัทไม่มีชื่อ ไม่มีใครรู้จัก สามารถผลิตสินค้าออกมาดีเสมอบริษัทเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงมานานปีได้ และแม้จะถูกลงโทษโดยมากเป็นนิติบุคคลก็มักจะถูกลงโทษแค่ปรับซึ่งมีจำนวนไม่สูง เมื่อเทียบกับผลกำไรที่ได้รับมหาศาลอยู่แล้ว จากบริษัทไม่มีชื่อเสียง เมื่อเป็นคดีกับบริษัทใหญ่โตมีชื่อเสียงยอมเป็นที่ฮือฮาผู้คนรู้จักกันทั่วโลก

3.2.5 องค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกจากปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในส่วนของวิธีสำนัญติซึ่งได้กล่าวมาแล้วนั้น การบังคับใช้กฎหมายจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงไรยังขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญ่อีกด้วย ซึ่งองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ ได้แก่ ตำรวจ ศาล อัยการ และเจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียนเครื่องหมายการค้า ในส่วนของกฎหมายวิธีสำนัญตินั้น ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรนักเนื่องจากตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ได้วางหลักครอบคลุมไว้ค่อนข้างจะสมบูรณ์ใกล้เคียงกับกฎหมายของต่างประเทศ ปัญหาสำคัญจึงมาตกอยู่ในด้านการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่อันทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้มีผลไม่เต็มที่เท่าที่ควรปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนองค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พอจะวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

3.2.5.1 ปัญหาในศาลตำรวจ

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agency) ในด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในส่วนของความผิดอาญามีปัญหาอุปสรรคขัดข้องที่ยุ่งยากหลายประการ ในภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมปัจจุบันทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งปัจจัยอิทธิพลภาวะแวดล้อม

อำนาจหน้าที่ของตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2478 ได้กำหนดไว้หลายประการคือ

1. ในฐานะที่ตำรวจเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ย่อมมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร
2. ในฐานะที่ตำรวจเป็นพนักงานสอบสวน ย่อมมีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาภายในเขตอำนาจตน ตามที่ได้กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องกำหนดหน่วยงานเขตอำนาจรับผิดชอบ และเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ
3. มีอำนาจจับกุมบุคคลผู้กระทำความผิดอาญา
4. มีอำนาจควบคุมบุคคลผู้กระทำความผิดที่ถูกจับไว้ตามกำหนดเวลา ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
5. มีอำนาจตรวจค้นเคหะสถานที่อาศัยและสำนักงานของบุคคลอื่นเป็นที่รื้อฐานได้ ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ภาระสำคัญเริ่มแรกของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีประเภทนี้ คือ การสืบสวนและการสอบสวน

การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10))

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ (มาตรา 2 (11))

การสืบสวนสอบสวนจึงต้องอาศัยปัจจัยความรู้ ความสามารถ ความหมั่นเพียรเฉพาะตัวของพนักงานสืบสวนสอบสวนโดยตรง กอปรด้วยความมีศักดิ์ศรี ความซื่อสัตย์ กล้าหาญ ยุติธรรม ความมีไหวพริบ สันติเยติ สุนใจ อยากรู้อยากเห็น ช่างสงสัย จดจำ มีเหตุผล ความริเริ่ม จิตสังหรณ์หยั่งรู้ และการสร้างจินตนาการของพนักงานสืบสวนสอบสวนมาประยุกต์ใช้ประกอบการวิเคราะห์เหตุการณ์ให้บังเกิดผลสำเร็จ รวมทั้งความสามารถที่จะเรียกร้องขอความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนด้วย นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการจัดระบบงานบริหาร การจัดอัตรากำลังและความสะดวกรวดเร็วฉับไวอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งหน่วยวิทยาการ ผู้เชี่ยวชาญ อุปกรณ์เครื่องมือตรวจสอบต่าง ๆ ด้วย

ในการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า เช่น การปลอม การลอกเลียนแบบ ฯลฯ จึงต้องมีของจริงหรือของเทียมมาแสดง จึงจะเป็นที่รู้แน่ชัดว่ามี การปลอม ลอกเลียนแบบเกิดขึ้น องค์ประกอบในการสืบสวนจะต้องมุ่งพิจารณาถึงผู้เสียหาย ผู้ต้องสงสัย พยานบุคคลผู้รู้เห็น ผู้ชำนาญการ ผู้ดูแลรับผิดชอบ เจ้าของสิ่งของที่ปลอม เครื่องมืออุปกรณ์ในการปลอม กรรมวิธีในการปลอม สถานที่ หรือบุคคลผู้สมรู้ร่วมคิด ตัวการ หรือผู้สนับสนุน เป็นต้น

อุปสรรคสำคัญอัน เป็นปัญหาต่อการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ในส่วนของ
ตำรวจ คือ

1. เป็นความผิดเกี่ยวกับการค้า อันเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ต่างจาก
อาชญากรรมธรรมดาซึ่งมองเห็นชัดว่ามีความผิดเกิดขึ้นแล้ว เช่น การฆาตกรรม การ
ปล้นทรัพย์ เป็นอาชญากรรมที่มองเห็นความรุนแรง ความชั่วร้ายได้โดยตรง ในขณะที่
ความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในเรื่องของความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการค้าส่งผล
กระทบในระยะยาว ไม่กระเทือนขวัญประชาชนเหมือนอาชญากรรมธรรมดา ตำรวจจึง
มุ่งป้องกันและปราบปรามความผิดร้ายแรงก่อน เพราะเห็นว่าเป็นความผิดที่กระทบกระเทือน
ต่อสังคมโดยตรงและเห็นได้เด่นชัดในทันทีที่ความผิดเกิดขึ้น แต่ความผิดอันเป็นอาชญากรรมทาง
เศรษฐกิจนี้ ไม่สามารถมองเห็นผลร้ายได้เด่นชัดในทันทีทันใดโดยเฉพาะในระยะเริ่มแรก
จะเห็นเป็นเพียงการเอารัดเอาเปรียบกันทางธุรกิจการค้าอันเป็นเรื่องธรรมดาของการค้า
ขายซึ่งจะกระทบกระเทือนอยู่แต่เฉพาะในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น หากผู้เสียหายไม่มาร้อง
ทุกข์เอาเรื่องเอาราวต่อเจ้าพนักงานโดยตรง ตำรวจก็จะให้ความสำคัญต่ออาชญากรรม
ธรรมดามากกว่า เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองที่จะต้องคืน
กระตือรือร้นป้องกันผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองยังละเลย
ไม่สนใจร้องทุกข์ ตำรวจก็ไม่ปรารถนาจะไปเสียเวลาปกป้องแทน ดังนั้นแม้จะถือเป็นความ
ผิดอาญาแผ่นดิน ที่รัฐเข้าดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีผู้เสียหายก็ตาม แต่ตำรวจส่วนใหญ่จะ
ละเลยไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่ม ซึ่งมองอย่างผิวเผิน
ก็เรียกว่าประชาชนไม่ค่อยรู้สึกว่าเป็นเดือดร้อนหรือถูกกระทบกระเทือน เมื่อเป็นเช่นนี้หาก
ไม่มีเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือผู้เสียหายใครร้องทุกข์ แจ้งให้ดำเนินการจับกุมแล้ว ตำรวจ
ก็มักจะไม่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนด้วยตนเอง เพื่อหาทางจับกุมผู้กระทำผิดหรือแหล่งสถานที่
กระทำผิด นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกฝังลึกกว่านั้นจะเป็นคดีที่มีผู้เสียหายร้องทุกข์ ถ้าตำรวจ
เข้าจับกุมเองก็ลำบากในการหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดได้¹⁶

¹⁶ สัมภาษณ์ สง่า ดวงอัมพร, รองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง,

2. แม้จะเห็นความผิดเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตำรวจก็ยังไม่อาจสรุปเป็นข้อยุติได้ทันทีว่าเกิดความผิดขึ้นแล้ว เช่น เห็นสินค้า (ที่ติดเครื่องหมายการค้าปลอม) วางขายไว้ทั่วไปซึ่งตำรวจก็เดินผ่านไปมา ตัวอย่างเช่น เสื้อยืด La chemise La Coste หรือตำรวจพบสถานที่แห่งหนึ่งกำลังผลิตกางเกงยีนส์พร้อมทั้งติดเครื่องหมายการค้า (ปลอม) อยู่ก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวที่ตำรวจพบเห็นไม่อาจพิจารณาได้ในทันทีว่าความผิดเกิดขึ้นแล้วต้องดำเนินการจับกุมตามกฎหมาย ตำรวจไม่มีข้อพิสูจน์เด่นชัดในทันทีที่เห็นว่าสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่นั้นใช้เครื่องหมายการค้าปลอม หรือเครื่องหมายการค้าที่เลียนของผู้อื่น การผลิตสินค้าและสลากเครื่องหมายการค้าปดสินค้านั้นเป็นการกระทำที่ไม่ใช่ตัวเจ้าของหรือไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเจ้าของแท้จริง ตำรวจไม่อาจรู้ได้ทันทีถ้าเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือผู้เสียหายไม่มาแจ้งจับ ตำรวจจึงไม่สามารถเข้าจับกุมได้โดยพลการ ต่างจากความผิดอันเป็นอาชญากรรมธรรมดาซึ่งสามารถสรุปข้อยุติได้ทันทีที่พบเห็นว่าการผิดเกิดขึ้นแล้ว เช่น พบคนฆ่ากันตาย พบการวิ่งราวชิงทรัพย์ พบการเล่นพนันไฮโล เช่นนี้ตำรวจย่อมจับกุมได้ทันทีที่พบเห็นความผิด ไม่ต้องมีใครมาบอกตำรวจสามารถสรุปได้จากข้อเท็จจริงที่พบเห็นทันทีว่าเกิดการกระทำผิดกฎหมายขึ้นแล้ว แต่การกระทำผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าดังกล่าว ตำรวจไม่สามารถรู้ได้ด้วยตนเอง แม้จะพบเห็นสินค้าเหล่านี้วางจำหน่ายอยู่ตามท้องถนน ตำรวจก็ไม่อาจรู้ได้ว่า สลากเครื่องหมายการค้าที่ติดอยู่นั้นเป็นของปลอม สินค้านี้มีใช่ของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง หากตำรวจสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นของปลอมเพราะจำหน่ายราคาถูกกว่าสินค้าจริงทั่วไปและเข้าดำเนินการจับกุม อาจเป็นได้ว่าสินค้านั้นติดเครื่องหมายจริงทุกประการแต่ที่ขายราคาถูกเพราะเจ้าของเห็นว่ามั่วหรือผลิออกมาไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร หรือไม่ตรงสเป็ค จึงนำออกเลหลังจำหน่ายในราคาถูกก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ตำรวจจึงเห็นว่าเมื่อไม่มีผู้เสียหายแจ้งความแล้ว ตำรวจก็ไม่ควรเข้าไปเสี่ยงดำเนินการซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้โดยง่าย

3. อัตรากำลังตำรวจไม่เพียงพอ ในสภาพเศรษฐกิจตกต่ำปัจจุบัน รวมทั้งสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยโจรผู้ร้าย อาชญากรรมชุกชุมมีทั้งการฆ่า ปล้น ชิงทรัพย์ เรียกค่าไถ่ ยาเสพติด ฯลฯ เมื่อเปรียบเทียบกับกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอยู่ จึงเห็นได้ว่าแม้แต่อาชญากรรมธรรมดาที่เห็นเด่นชัดถึงความผิดที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อชีวิตของ

ประชาชนทั่วไปโดยตรงและรวดเร็ว ร้ายแรง กำลังตำรวจที่มีอยู่ยังป้องกันและปราบปราม
ไม่หมด เห็นชัดจากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ทั่วไปว่า อาชญากรรมประเภทนี้ชุกชุมมากและมี
หลายรายที่ตำรวจยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องร้องลงโทษได้ เมื่อเป็นเช่นนี้สำหรับ
ความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าแล้วจึง เป็นเรื่องที่ถูกละเลยมองข้ามไป กำลังของเจ้า
หน้าที่ตำรวจจะถูกส่งไปเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวมากกว่า เพราะเห็น
เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพ ชีวิต ร่างกายของประชาชน เห็นอ้อในใจ

4. ทศนคติ ของตำรวจในความผิดประเภทนี้¹⁷ ตำรวจส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึก
ชาตินิยม และเห็นว่าผู้ที่กระทำความผิดประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นประชาชนคนไทยที่มีรายได้น้อย
โดยเฉพาะพวกที่นำสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมมาวางจำหน่ายอยู่ตามริมทางเดิน ในสภาพ
เศรษฐกิจที่ตกต่ำ คนว่างงานมีจำนวนมากมาย จำเป็นต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในสังคม
เครื่องหมายการค้าส่วนใหญ่ที่ถูกปลอมหรือลอกเลียนแบบมักเป็นเครื่องหมายการค้าของชาวต่าง
ชาติ การเข้มงวดกวดขันมุ่งจับกุมผู้กระทำผิดเหล่านี้ก็ดูเหมือนเป็นการรังแกประชาชนคนไทยด้วย
กัน ในขณะที่ผู้ที่ได้ผลประโยชน์คือชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ ตำรวจซึ่งเป็นคนไทยจึงมักจะ
เอนเอียงให้ความเห็นอกเห็นใจผู้กระทำผิดเหล่านี้ ทั้งยังเห็นว่าเป็นลักษณะการค้าขายกัน
ธรรมดา ผู้ซื้อประสงค์จะซื้อและผู้ขายตกลงจะขายก็มีการซื้อขายเกิดขึ้นโดยมิได้ใช้กำลังข่มขู่
แม้แต่ตำรวจเองก็มีจำนวนไม่น้อยที่นิยมซื้อสินค้าเหล่านี้ เช่น นาฬิกาข้อมือ หุ่น ตุ๊กตา เป็นต้นว่า
Rolex หรือ Dupont ไว้ใช้เองทั้งที่รู้อยู่กับใจว่าไม่ใช่ของแท้ ทั้งนี้เพราะราคา
ถูกกว่ามากและช่วยเพิ่มความภูมิใจให้แก่ผู้ใช้ตามนิสัยรักความหรูหราของคนไทยทั่วไป

5. ตำรวจส่วนใหญ่มุ่งไปที่ตัวสินค้ามากกว่าเครื่องหมายการค้า ดังนั้นในกรณีที่เป็น
สินค้าเครื่องประดับธรรมดา เช่น นาฬิกา เสื้อผ้า กระเป๋าถือ แม้จะติดเครื่องหมาย
การค้าปลอมก็ยังไม่เห็นถึงความสำคัญที่จะต้อง เข้มงวดกวดขันในการจับกุม เพราะแม้แต่ตัว

¹⁷ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ ชีรวินิจ, กองกำกับการ 1 กองปราบปรามสามยอด,

ตัวเองก็มีไม่น้อยที่นิยมซื้อใช้ ตำรวจมักจะเพ่งเล็งที่ตัวสินค้าซึ่งเห็นว่าเป็นพิษเป็นภัยต่อประชาชนผู้บริโภคโดยตรง เช่น สินค้าประเภทอาหาร ยารักษาโรค เครื่องสำอาง เป็นต้น ซึ่งสินค้าเหล่านี้ก็มีพระราชบัญญัติอื่นให้ความคุ้มครองอยู่แล้ว เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พระราชบัญญัติยา พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

6. การได้รับบำเหน็จรางวัลตอบแทนจากหน่วยงานของตน¹⁸ ในการสืบสวนสอบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดประเภทนี้มันน้อยกว่า การสืบสวนสอบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมบางประเภท เช่น คดีวิสามัญฆาตกรรม เป็นต้น ตำรวจที่สามารถสืบสวนสอบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีวิสามัญฯ ได้ 1 รายใน 1 ปี จะถือเป็นผลงานดีเด่นที่ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนยศ ขึ้นเงินเดือน ง่ายกว่าการสืบสวนสอบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าหลายรายใน 1 ปี ทั้ง ๆ ที่ต้องเสียเวลาและทุ่มเทฝีมือในผลงานดังกล่าวเท่าเทียมกัน ดังนั้นในเมื่อมีอาชญากรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในสังคมไทยปัจจุบัน ตำรวจส่วนใหญ่จึงมักจะกระตือรือร้นที่จะทุ่มเทฝีมือและความสามารถในการดำเนินคดีในอาชญากรรมวิสามัญฯ เพื่อสร้างชื่อเสียงและผลงานให้กับตนเองมากกว่า จะมุ่งทำคดีอาญาที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ดังนั้นเมื่อไม่มีผู้เสียหายร้องทุกข์ตำรวจจึงมักไม่มีจุดประสงค์มุ่งสืบสวน สอบสวน หาต้นตอดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดเอง และในกรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์ในคดีประเภทนี้ การดำเนินการสอบสวน สืบหาต้นตอ แหล่งกระทำความผิด พยานหลักฐานต่าง ๆ ก็มักจะเป็นหน้าที่ของผู้เสียหายดำเนินการรวบรวมข้อมูล ฯลฯ มาให้ตัวเองทั้งสิ้นเป็นส่วนใหญ่

¹⁸ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ ชีรวินิจ, กองกำกับการ 1 กองปราบปรามสามยอด,

7. ตำรวจส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องของความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าไม่เพียงพอ¹⁹ มีตำรวจไม่น้อยที่ไม่เห็นถึงความสำคัญของเครื่องหมายการค้า เนื่องจากพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะ และไม่ได้รับการบังคับให้บรรจุลงในหลักสูตรในการศึกษาวิชากฎหมาย แม้แต่ประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการค้า ก็มักจะเปิดผ่านไปเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเน้นไปในเรื่องของความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความมั่นคงฯ ความผิดทางเพศ คดีในความผิดประเภทนี้มีน้อยมากเมื่อเทียบกับคดีอาชญากรรมอื่น ๆ ในการฟ้องร้องดำเนินคดีก็มีน้อยรายที่ขึ้นไปถึงศาลฎีกา การสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองมักเป็นผู้สืบเสาะรวบรวมมาให้ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจขาดประสบการณ์และความชำนาญในคดีประเภทนี้ เรียกได้ว่าความรู้และประสบการณ์ความชำนาญงานที่จะบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร

หน่วยงานของตำรวจแบ่งขอบข่ายการปฏิบัติงานได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

ก. กองบัญชาการตำรวจนครบาล คือตำรวจท้องที่ (กองกำกับการสืบสวนนครบาลเหนือ, กองกำกับการสืบสวนนครบาลใต้ และกองกำกับการสืบสวนนครบาลธนบุรี) ก็ขึ้นอยู่กับตำรวจท้องที่แต่ไม่มีอำนาจสอบสวนเองต้องให้ตำรวจท้องที่เป็นผู้สอบสวน)

ข. กองบัญชาการสอบสวนกลาง (กองปราบ) มีขอบข่ายงานทั่วราชอาณาจักร

ค. กองบัญชาการตำรวจภูธร 71 จังหวัด

ตำรวจนครบาล มีข้อดีในแง่ปฏิบัติงานคล่องตัวกว่า เช่น การออกหมายค้น หมายจับ สามารถออกได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์เพราะความผิดประเภทนี้ หากตำรวจปฏิบัติงานล่าช้า ผู้กระทำความผิดอาจโยกย้ายเอกสารพยานหลักฐาน สิ่งของที่เป็นความผิด รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ใน

¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

การกระทำความผิดไปเสียก่อนได้ แต่ข้อเสียคือ ตำรวจท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่สนใจในกฎหมายเฉพาะเรื่อง เมื่อมีความเข้าใจในกฎหมายเรื่องเครื่องหมายการค้าไม่เพียงพอ การสอบปากคำพยานต่อไป การดำเนินการสอบสวน ฯลฯ ก็ไม่เข้าเป้า ส่วนการสอบสวนที่ส่งอัยการอาชญาคดีสำคัญบางอย่างไปทำให้อัยการไม่สั่งฟ้อง ส่วนใหญ่ตำรวจท้องถิ่นมักพบแต่คดีอาชญากรรมธรรมดาที่เกิดขึ้นประจำ เช่น ลักทรัพย์ ฆ่าคนตาย ช่มชู้ ปล้น เหล่านี้เป็นต้น จึงมีความชำนาญในคดีเหล่านี้มากกว่าคดีซึ่งเป็นความผิดทางการค้า ส่วนกองปราบนั้นมีความคล่องตัวช้ากว่าตำรวจที่ การออกหมายผู้บังคับการเท่านั้นจะเป็นผู้ เช่นตลงนามอนุมัติ ถ้าไม่อยู่รองผู้บังคับการจะเป็นผู้ลงนาม แต่ตำรวจไม่มีอำนาจลงนาม แต่ข้อดีอยู่ที่มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายเฉพาะมากกว่าตำรวจที่ เขตพื้นที่กว้างกว่า โดยเฉพาะถ้าเป็นการกระทำความผิดในหลายท้องที่ เมื่อจับแล้วก็จะมารวมสอบสวนทีเดียวกัน ทำให้แนวการสอบสวนเป็นไปในแนวเดียวกัน ผู้เสียหายรายเดียวกันก็ไม่ต้องวิ่งรอกให้การ ส่วนกองกำกับการสืบสวนนครบาลเหนือและใต้ออกปฏิบัติงานใดพื้นที่ที่ได้รับแจ้งภายในท้องที่ของตน แต่เมื่อจับได้แล้วไม่มีอำนาจสอบสวนต้องส่งท้องที่จึง เป็นข้อยุ่งยากกับผู้เสียหายที่ต้องอธิบายสำนวนซ้ำอีก

นอกจากเรื่องอุปสรรคเกี่ยวกับความเข้าใจในตัวกฎหมายแล้ว ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเครื่องหมายการค้ายังเป็นความผิดที่ตำรวจไม่สามารถพิสูจน์ความผิดได้โดยลำพังตัวของตำรวจเอง ปัจจุบันการที่เทคโนโลยีเจริญรุดหน้าอย่างกว้างขวาง การปลอมเครื่องหมายการค้าไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์ การแกะบล็อก การทำเฟลท สามารถทำได้เหมือนของจริงอย่างที่สุด นอกจากนี้สลากเครื่องหมายการค้าบางรายยังสั่งพิมพ์จากโรงพิมพ์แหล่งเดียวกันอีกด้วย ไม่มีทางที่ลำพังเจ้าหน้าที่ตำรวจเองจะบ่งชี้ออกมาได้ว่าอันไหนปลอม อันไหนจริง ต้องอาศัยตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นผู้เสียหายเองเป็นผู้ยืนยัน เช่น สลากของจริงอาจมีลักษณะพิเศษบางประการที่ฝ่ายปลอมทำไม่เหมือนกันจะรู้ได้เฉพาะตัวเจ้าของเครื่องหมายการค้าเท่านั้น หรือสินค้าที่ติดเครื่องหมายเหมือนเครื่องหมายการค้าจริงนั้น ไม่ใช่สินค้าที่เจ้าของเครื่องหมายผลิตขึ้นแต่อย่างใด เช่น เจ้าของฯ ผลิตแต่เสื้อเชิ้ตอย่างเดียว แต่สินค้าที่จับได้เป็นเสื้อยัด เป็นต้น บางครั้งก็ต้องอาศัยกรรมวิธีพิสูจน์ตัวสินค้าเพิ่มเติม เช่น

กางเกงยีนส์ ของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเองเย็บด้วยตะเข็บคู่ แต่ของเทียมเย็บตะเข็บเดี่ยว และจะพิสูจน์ได้ยากมากสำหรับสินค้าที่เป็นของเหลว เช่น น้ำหอม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ตำรวจไม่อาจรู้ได้เลย ทั้งยังไม่รู้ด้วยว่าเครื่องหมายการค้าใดจดทะเบียนแล้วหรือยังไม่จดทะเบียน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นได้ว่าแม้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ตำรวจก็ไม่อาจเสี่ยงเข้าจับกุมผู้ต้องสงสัยโดยลำพังได้ เพราะเจ้าของเครื่องหมายการค้าคือกฎหมายสำคัญในการพิสูจน์ความผิด หากไม่มีเจ้าของเครื่องหมายการค้ามาร่วมเป็นโจทก์ด้วยแล้ว ตำรวจเกือบจะไม่สามารถดำเนินคดีได้

8. ตำรวจส่วนมากประสบปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับเงินเดือนไม่ได้สัดส่วนกับมาตรฐานค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งหลักประกันในสวัสดิการไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานที่ลำบากเหน็ดเหนื่อยและตรากตรำอันเป็นผลเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาความสำนึกรับผิดชอบ ซากกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยตรง²⁰ ทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจบกพร่องหรือทุจริตต่อหน้าที่รวมทั้งเนื่องมาจากกลุ่มอิทธิพล อำนาจทางการเงิน ทำให้การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นไปอย่างไม่เสมอภาคกัน การกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมเครื่องหมายการค้านี้ได้รับผลตอบแทนสูงมักทำกันเป็นกลุ่ม เป็นองค์การ มีกลุ่มอิทธิพลหนุนหลังจึงง่ายต่อการใช้อิทธิพลหรืออำนาจเงินนำไปสู่การคอร์รัปชัน การติดสินบนเจ้าพนักงานตำรวจเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าไม่มี การจับกุมส่วนใหญ่จะจับได้ในรายย่อย ๆ และต้องยอมรับว่าในบางครั้งการติดสินบนนำจับแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยให้ตำรวจมีความกระตือรือร้นในการดำเนินคดีได้ยิ่งขึ้น ความไม่เป็นธรรมจึงเกิดขึ้นได้จากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในลักษณะที่เลือกปฏิบัติต่อประชาชน โดยไม่เสมอภาคกัน

9. การประชาสัมพันธ์ จัดสัมมนา อบรม เผยแพร่ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องนี้โดยเฉพาะ รวมทั้งการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า และการประสานงานกันระหว่างตำรวจ นายทะเบียนเครื่องหมายการค้าและกลุ่มเจ้าของเครื่องหมายการค้ามีไม่เพียงพอขาดการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน

²⁰ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 98.

10. แต่เดิมมานั้นกรมตำรวจขาดหน่วยงานที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อรับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญาประเภทอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ และเป็นประเทศเดียวในเอเชียที่ไม่มีหน่วยงานเฉพาะด้านนี้²¹ การดำเนินการสอบสวนความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ต่างกับอาชญากรรมธรรมดาทั่วไป ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญพิเศษในเรื่องกฎหมายเฉพาะ ตำรวจที่จะสอบสวนคดีความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจต้องมีลักษณะของความเป็นผู้ชำนาญในการสอบสวนคดีความผิดอาญานี้ในลักษณะเป็นมืออาชีพ การสรรหาผู้ชำนาญเป็นปัญหามาก พนักงานสอบสวนต้องรู้ว่าในคดีอย่างนั้นต้องใช้ความชำนาญอะไรบ้าง เพื่อให้การสอบสวนและการทำสำนวนยื่นต่ออัยการตรงตามเป้าหมาย

11. ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน ตำรวจจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจและประชาชนด้วย ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ ปัจจุบันภาพพจน์ของตำรวจในความรู้สึกของประชาชนยังไม่ดีเท่าที่ควร อันเนื่องจากปัญหาข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและประชาชนยังมีความหวาดเกรงภัยจากการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต ถืออำนาจเป็นใหญ่และขาดความเป็นธรรมของตำรวจ ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีนัก จึงมักไม่ให้ความร่วมมือต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายเท่าที่ควร โดยเฉพาะในกรณีความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าประชาชนบางคนยังช่วยปกป้องผู้กระทำผิด และมองตำรวจไปในแง่ร้ายแก่ประชาชนด้วย

ตำรวจเป็นองค์กรสำคัญยิ่งในการบังคับใช้กฎหมายอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า แต่จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ไม่บรรลุผลมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวได้ว่าไม่มีคดีความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าคดีใดที่ตำรวจดำเนินการตามลำพังด้วยตนเอง โดยไม่มีเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือผู้เสียหายร้องทุกข์ แม้จะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินก็ตาม

²¹ ประจักษ์กิลป์ สุพรรณเกสส์, รวมบทความและคำบรรยายเรื่องอาชญากรรมทางการพาณิชย์, หน้า 6.

3.2.5.2 ปัญหาในส่วนของเจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียนเครื่องหมายการค้า

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กองสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารงานด้านเครื่องหมายการค้าโดยแบ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายการค้าออกเป็น 4 ฝ่าย

1. ฝ่ายบริหาร
2. ฝ่ายจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า
3. ฝ่ายตรวจสอบเครื่องหมายการค้า
4. ฝ่ายคัดค้านและอุทธรณ์

เจ้าหน้าที่ 22 เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านเครื่องหมายการค้ามีทั้งสิ้น 69 คน คือ ฝ่ายบริหาร 20 คน ฝ่ายจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 21 คน ฝ่ายตรวจสอบเครื่องหมายการค้า 17 คน ฝ่ายคัดค้านและอุทธรณ์ 7 คน ที่เหลือเป็นลูกจ้าง 2 คน ระดับการศึกษา จบชั้นปริญญาตรี 30 คน (ด้านกฎหมาย 28 คน, ด้านอื่น 2 คน) จบอนุปริญญา 6 คน อื่น ๆ 23 คน

แต่เจ้าหน้าที่ด้านเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม มีเพียง 5 คน และไม่มีผู้ใดได้รับการฝึกอบรมด้านตรวจสอบเครื่องหมายการค้าเลย

งานในลักษณะต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในขณะนี้เกือบทั้งหมดยังทำในลักษณะใช้คนปฏิบัติอยู่ ได้มีการนำเอาอุปกรณ์สมัยใหม่มาใช้เพียงเล็กน้อย เช่น ด้านการเตือนอายุเครื่องหมายการค้า และในด้านการตรวจสอบกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาาระบบการตรวจค้นเครื่องหมายการค้าโดย

²² จีราคม กิตติยากร และยรรยง พวงราช, "รายงานผลการศึกษากฎหมายและการบริหารงานด้านเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย" สิงหาคม 2528. หน้า 25.

ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก และสำนักงานสิทธิบัตรแห่งออสเตรเลีย²³

ระบบงาน²⁴ การบริหารงานด้านเครื่องหมายการค้า แบ่งออกตามลักษณะหน้าที่ได้เป็น 6 ลักษณะคือ

1. งานทะเบียน (Registration) ได้แก่ หน้าที่เกี่ยวกับการเก็บรักษา และปรับปรุงทะเบียนเครื่องหมายการค้า
2. งานบริหาร (Administration) ได้แก่ หน้าที่เกี่ยวกับการบริหารทั่วไป เช่น การรับคำขอ บันทึกค่าธรรมเนียม ตรวจสอบเบื้องต้น เป็นต้น
3. งานตรวจสอบ (Examination) การตรวจสอบเครื่องหมายการค้า เช่น การตรวจค้น จัดสารบบ ตรวจสอบ
4. งานบริการ (Service to Users) เป็นหน้าที่เกี่ยวกับการบริการทั่วไป เช่น บริการถ่ายสำเนา บันทึกและประมวลข้อมูลเครื่องหมายการค้า
5. งานประกาศโฆษณา (Publication) หน้าที่เกี่ยวกับการประกาศโฆษณา คำขอจดทะเบียนตามกฎหมาย
6. งานคัดค้านและอุทธรณ์ (Opposition and Appeal) ได้แก่ หน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาคำคัดค้าน คำอุทธรณ์เครื่องหมายการค้า

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25 - 26.

เปรียบเทียบการบริหารงานด้านเครื่องหมายการค้าของไทยกับประเทศในกลุ่ม
อาเซียน รวมทั้ง เกาหลีและญี่ปุ่น 25

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในกลุ่มอาเซียนที่จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านเครื่องหมายการค้าขึ้น ส่วนประเทศญี่ปุ่นจัดตั้งหน่วยงานด้านนี้มานานที่สุด คือ ประมาณ 100 ปีมาแล้ว ในด้านอัตราค่าสิ่งจำหน่ายที่ ญี่ปุ่นมีเจ้าหน้าที่มากที่สุด ส่วนในกลุ่มอาเซียนประเทศไทยมีอัตราค่าสิ่งจำหน่ายที่มากที่สุดในงานด้านนี้โดยประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีเจ้าหน้าที่น้อยที่สุด สำหรับประสิทธิภาพของหน่วยงานในประเทศต่าง ๆ โดยพิจารณาจากอัตราส่วนเจ้าหน้าที่กับการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในแต่ละปี ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านเครื่องหมายการค้าของประเทศดังกล่าวเรียงลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้

1. ญี่ปุ่น
2. อินโดนีเซีย
3. สิงคโปร์
4. ไทย
5. เกาหลี
6. มาเลเซีย
7. ฟิลิปปินส์

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน

ก. ปัญหาด้านบุคคลากร 26

1. เจ้าหน้าที่ส่วนมากยังขาดความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า และทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการตรวจสอบเครื่องหมายการค้า การจัดรายการ การจำแนกประเภท

25 เรื่องเดียวกัน, หน้า 30 - 31.

26 เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

จำพวกสินค้า ทั้งนี้แม้จะมีเจ้าหน้าที่ที่จบปริญญาตรีค่านกฎหมายถึง 28 คน แต่ก็มีผู้ที่ได้ศึกษาวิชากฎหมายเครื่องหมายการค้าเป็นส่วนน้อย มีผู้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้น (1 - 3 สัปดาห์) เพียง 5 คน และไม่มีผู้ใดได้รับการฝึกอบรมด้านการตรวจสอบเครื่องหมายการค้าโดยเฉพาะเลย

2. การเพิ่มอัตราค่าลงไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น คือปริมาณค่าขอจดทะเบียนเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 10 % แต่อัตราค่าลงเพิ่มได้ไม่เกินปีละ 2 %

3. ระบบการบริหารงานบุคคลทำให้สูญเสียเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์เป็นพิเศษ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเครื่องหมายการค้าซึ่งต้องใช้เวลามากกว่าจะมีความชำนาญ เมื่อมีความชำนาญแล้วหากต้องการความก้าวหน้าในระดับสูงขึ้นไป อาจต้องย้ายตำแหน่งไปปฏิบัติหน้าที่อื่น (ระดับ 6 - 7)

ข. ปัญหาเกี่ยวกับระบบงาน ²⁷

1. การแบ่งหน้าที่รายงานและหน้าที่รับผิดชอบในบางจุดยังขาดเอกภาพ เช่น จัดทีมงานที่หน้าที่เกี่ยวกับการจัดสารบบ (Indexing Unit) ขึ้นอยู่กับฝ่ายจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า แทนที่จะให้ขึ้นอยู่กับฝ่ายตรวจสอบเครื่องหมายการค้า และการประสานงานเกี่ยวกับการใช้และติดตามควบคุมเพิ่มเครื่องหมายการค้า เป็นต้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับระบบงานการติดต่อกับผู้จดทะเบียน เพราะมีแบบฟอร์มที่ใช้ในการติดต่อกันมากเกินไป (หนังสือ ต.ต.) คือประมาณ 25 ฉบับ ทำให้เกิดความสับสนทั้งแก่ผู้จดทะเบียนและเจ้าหน้าที่เอง

3. ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานและยังไม่ได้รวบรวมคำสั่งหรือประกาศต่าง ๆ ให้เป็นระบบทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการปฏิบัติงานและในบางเรื่องก็ยังไม่ได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ให้แน่นอน เช่น การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขอจดทะเบียนต่าง ๆ ภายหลังการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว เป็นต้น

4. การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังทำในลักษณะใช้คนปฏิบัติ ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่มีปริมาณมาก เช่น การควบคุมการแจกจ่ายเพิ่มค่าขอการบันทึกและการเก็บรักษาทะเบียน และการกรอกข้อความในหนังสือโต้ตอบ เป็นต้น

5. ไม่มีการประชุมสัมมนาปรึกษาหารือกันระหว่างบรรดาเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการพิจารณาค่าของจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างสม่ำเสมอ ทำให้แนวการพิจารณาขาดเอกภาพในการพิจารณาค่าของจดทะเบียนในเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกันในกรณีใกล้เคียงกัน เจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งพิจารณาว่าคล้ายกันไม่รับจด แต่เจ้าหน้าที่อีกผู้หนึ่งพิจารณาว่าไม่คล้ายคลึงกันรับจดได้ ตัวอย่างเช่น VIPEX กับ VAPEX วินิจฉัยว่าไม่คล้ายกันจนอาจก่อให้เกิดความหลงผิดได้ (วินิจฉัยคำคัดค้านที่ 30836) ส่วนคำว่า WALPA กับ WALPAMUR วินิจฉัยว่าคล้ายกันจนอาจก่อให้เกิดความหลงผิดได้ (คำขอที่ 33700) นอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ประสานงานกันระหว่างองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

ก. ปัญหาด้านงบประมาณ²⁸ การสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าได้รับงบประมาณปีละประมาณ 1 - 1.5 ล้านบาท เป็นค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือนประมาณ 30 % และมีปรากฏว่างบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอแทบทุกปี

การบริหารงานด้านเครื่องหมายการค้า เป็นด้านแรกในการกลั่นกรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หากการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นการช่วยลดปัญหาการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าอันเป็นความผิดอาญาลงได้มาก โดยเฉพาะคดีในความผิดฐานเลียน เครื่องหมายการค้า ตามมาตรา 274 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญาให้น้อยลงได้

28. เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

3.2.5.3 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายนี้ในส่วนของศาล

ศาล เป็นหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมปฏิบัติหน้าที่พิทักษ์ความเป็นธรรมในสังคม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (1) บัญญัติว่า "ศาล หมายถึง ศาลยุติธรรม หรือผู้พิพากษาซึ่งมีอำนาจทำการอันเกี่ยวกับคดีอาญา" ศาลจะต้องมีอิสระในการพิพากษาคดี โดยปราศจากการแทรกแซงของอิทธิพลทางการเมืองหรือภาวะครอบงำอื่นใดทั้งสิ้น หลายประเทศนิยมจัดตั้งศาลชำนาญการเฉพาะเรื่องตามความเหมาะสมจำเป็น เพื่ออำนวยความสะดวก ความรวดเร็ว และความยุติธรรมแก่ประชาชน เช่น ศาลครอบครัว ศาลปกครอง ศาลแรงงาน ศาลจราจร เป็นต้น แต่ยังไม่มีการจัดตั้งศาลเฉพาะคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจขึ้นแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่คดีประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะอย่าง ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญพิเศษเพราะ เศรษฐกิจ ธุรกิจ การค้า การเงิน ระบบธนาคาร ไม่ใช่เรื่องที่ศาลโดยทั่วไปจะรู้และเข้าใจได้ลึกซึ้งพอในการพิจารณา

การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลไทย²⁹ ได้ถือปฏิบัติในทำนองเดียวกับระบบศาลของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา โดยการใช้ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) เป็นแนวทางพิจารณาพิพากษาคดี กล่าวคือจะต้องมีผู้เสียหายหรือโจทก์นำคดีมาฟ้องร้องกล่าวหาผู้กระทำผิด หรือจำเลยต่อศาล โดยผู้กระทำผิดจะต้องนำประจักษ์พยานหลักฐานมาสืบแสดงต่อศาล เพื่อประกอบการพิพากษาของศาล ในฐานะที่ศาลเป็นตุลาการชี้ขาด (Umpires) ที่จักต้องวางตัวเป็นกลางในการพิพากษาคดีด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม อันเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากวิธีค้นหาข้อเท็จจริงในศาล คือ ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ดังที่ใช้อยู่ในฝรั่งเศส ซึ่งได้แก่ การค้นหาข้อเท็จจริงแห่งคดีที่เกิดขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นผู้กล่าวหาฟ้องร้องหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นการที่ศาลจะวินิจฉัยคดีว่าผิดหรือถูก พิพากษาลงโทษมากน้อยอย่างไรนั้น จึงขึ้นอยู่กับ การสอบสวนหาข้อเท็จจริงพยานหลักฐานต่าง ๆ ในขั้นต้นโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในการวินิจฉัยคดีผู้พิพากษาจะต้องวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด คำพิพากษาจะต้องตั้งมั่นอยู่บนรากฐานของหลักการใช้เหตุผลทางกฎหมาย หลักความเป็นจริงทางประจักษ์พยานหลักฐานและหลักความบริสุทธิ์ใจอย่างแท้จริง

²⁹ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 332.

ในความผิดอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า นั้น ประมวลกฎหมายอาญาได้วางหลักไว้ค่อนข้างกว้าง ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นเพราะเป็นตัวบทกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่กฎหมายเฉพาะเรื่อง จึงไม่สามารถจะแจกแจงกำหนดรายละเอียดลงไปเป็นกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัวได้ ต้องอาศัยดุลพินิจของศาลมาประกอบในการพิจารณาพิพากษาคดี เช่น มาตรา 274 การเลียนเครื่องหมายการค้า ตัวบทกฎหมายมิได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการวินิจฉัยแน่นอนลงไปว่าคล้ายคลึงขนาดใดจึงจะทำให้ประชาชนหลงผิดได้ จึงเป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาวินิจฉัยเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือแนวการพิจารณาที่แตกต่างกันไป เช่น บางคดีศาลเห็นว่าลำพังศาลเองก็สามารถวินิจฉัยได้ว่าเครื่องหมายการค้าใดคล้ายคลึงถึงขนาดจะทำให้ประชาชนหลงผิดหรือไม่ โดยการพิจารณาจากตัวเครื่องหมายนั้น ไม่จำเป็นต้องสืบพยานบุคคลแต่อย่างใด แต่บางศาลก็เห็นว่าพิจารณาเพียงตัวเครื่องหมายการค้าอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอต้องคำนึงถึงพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วย เช่น ราคาสินค้า ตลาด ระดับความรู้ของประชาชนผู้บริโภคสินค้า นั้น ชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า นั้น ลักษณะการวางรูปแบบสลากเครื่องหมาย ฯลฯ

นอกจากศาลจะใช้ดุลพินิจในเรื่องนี้แล้ว ในเรื่องการกำหนดบทลงโทษ ก็อยู่ในดุลพินิจของศาลด้วยว่าจะลงโทษผู้กระทำผิดสูงสุดตามอัตราโทษที่กำหนดไว้ หรือลดหย่อนลงมา เช่น โทษจำคุกกับโทษปรับ อาจลงโทษปรับอย่างเดียวหรือลงโทษจำคุก แต่ให้รอลงอาญา เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติของศาลแต่ละท่านที่มีต่อความผิดประเภทนี้ โดยปกติศาลจะต้องใช้ดุลพินิจในการลงโทษที่สำคัญ 2 ประการคือ ³⁰

1. พิจารณาลงโทษให้เหมาะสมแก่ข้อเท็จจริงตามสภาพแวดล้อมคดี เช่น กระทำผิดเพราะบันดาลโทสะ เพราะยากจนจนจนแค่น
2. พิจารณาลงโทษให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ เช่น

³⁰ นพพร โพธิ์รังสียากร, การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ, หน้า 20.

- ก) ทำให้ไม่อาจกระทำผิดได้อีก (Incapacitation)
- ข) เพื่อให้กลับใจเสียใหม่ (Reformation)
- ค) เพื่อข่มขู่ให้เกรงกลัว

ปัญหาสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ที่เกิดขึ้นคือ ทัศนคติของศาลที่มีต่อความผิดประเภทนี้ ศาลเป็นนักนิติศาสตร์ไม่ใช่ชนกเศรษฐศาสตร์ หรือนักธุรกิจการค้า ดังนั้นความเข้าใจ ความรู้สึกในคุณค่าของเครื่องหมายการค้า ก็เป็นความเข้าใจตามความรู้สึกนึกคิดของบุคคลธรรมดาที่มีได้อยู่ในวงการธุรกิจ ซึ่งมองเห็นคุณค่าของเครื่องหมายการค้า การโฆษณาทุ่มเทเงินจำนวนมหาศาลในแต่ละปีก็เพื่อการส่งเสริมการขายเครื่องหมายการค้า นั้นเอง เห็นได้จากงบประมาณในรอบปี 1985 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึง ธันวาคม สำหรับสินค้าในประเทศไทยมีดังนี้³¹

ยาสีฟันคอลเกต	43.76	ล้านบาท
ผงซักฟอกบริส	37.86	"
สุราแม่โขง	31.76	"
ยาสีฟัน เปปโซเคนท์	30.41	"
ผงซักฟอกแฟ็บ	26.74	"
ผงซักฟอกเปาบุ๋นจิ้น	26.59	"
สบู่ปาล์มโอลีฟ	24.48	"
สบู่ลักซ์	24.07	"
ลูกอมฮอลส์	23.82	"
ยาสีฟันไกลซีด	23.45	"
บรันดีเฮนเนสซี่	19.30	"
ครีมเกลียวกวนอิม	18.97	"

31 "งบประมาณสินค้าสูงสุด 20 อันดับ" นิตยสารคู่แข่ง 7 (กุมภาพันธ์ 2530) : 51.

เห็นได้ว่า แต่ละบริษัทต่างทุ่มทุนโฆษณาสินค้าภายใต้ชื่อเครื่องหมายการค้าของตนอย่างเต็มที่ ในสินค้าบางประเภทค่าโฆษณาแพงยิ่งกว่าต้นทุนการผลิตเสียอีก แต่ก็ต้องยอมเพื่อให้เครื่องหมายการค้าของตนแพร่หลายเป็นที่รู้จักติดปากติดใจประชาชนผู้บริโภค ดังนั้น การที่ผู้อื่นฉวยโอกาสปลอม หรือลอกเลียนเครื่องหมายการค้าของตน จึงเท่ากับเป็นการลัก **goodwill** ที่ทุ่มเทสร้างสมมาให้สูญสิ้นไป เป็นความเสียหายร้ายแรงเทียบเท่าหรือมากกว่าถูกลักตัวสินค้าจริง ๆ เสียอีก แต่ในความรู้สึกของศาลส่วนใหญ่ซึ่งเข้าใจในเรื่องของเครื่องหมายการค้าอย่างสามัญชนธรรมดาที่มีไข่นักธุรกิจพอค้า จึงมองไม่เห็นความสำคัญของเครื่องหมายการค้าเท่าที่ควร มองไม่เห็นความชั่วร้ายของการกระทำความผิดประเภทนี้ว่าเป็นสิ่งที่รุนแรง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับอาชญากรรมอื่น ๆ เมื่อเห็นว่าเป็นเพียงการเอาไรต์เอาเปรียบกันในทางการค้าซึ่งมักเกิดขึ้นทั่วไปในวงการธุรกิจ ผู้กระทำผิดเองก็มักไม่เคยกระทำความผิดอาญาอื่นใดมาก่อนไม่ใช่ลักษณะของอาชญากร เหล่านี้เป็นต้น คำพิพากษาศาลในคดีเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าที่ตัดสินออกมาโดยมากจึงเป็นการปรับอย่างเดียวหรือมีโทษจำคุกแต่ให้รอลงอาญาเสมอ ศาลจะลงโทษเข้มงวดก็เฉพาะในกรณีปลอมเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค เช่น อาหาร ยา เป็นต้น จึงจะลงโทษจำคุกด้วย

เมื่อเป็นเช่นนี้ อัตราโทษในความผิดเหล่านี้โดยเฉพาะในส่วนของ การปรับ กำหนดไว้ต่ำมาก เช่น โทษปลอม ปรับไม่เกิน 6,000 บาท โทษเลียน ปรับไม่เกิน 2,000 บาท น้อยมากเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำผิดได้รับทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก ไม่เช็ดหลายเมื่อเสียค่าปรับพันโทษไปพอมมีโอกาสก็กระทำผิดอีก ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร ผู้กระทำผิดไม่กลัวกฎหมาย ไม่เช็ดหลายและส่วนตัวโจทก์เองก็ไม่อยากฟ้องร้องคดีเพราะเสียเวลา ฟ้องไปแล้วหลังศาลพิพากษาไปไม่ทันไร ก็กระทำผิดซ้ำอีก โจทก์เสียเวลาสืบเสาะหาหลักฐานพยาน บางรายก็ต้องเสียค่าสินบนนำจับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย อาจหันไปใช้วิธีการนอกกฎหมายเป็นการตอบแทน เช่น จ้างมือปืนลอบสังหาร หรือทำร้ายร่างกายสังฆสอน เป็นต้น

3.2.5.4 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในส่วนของอัยการ

อัยการเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญต่อการพิทักษ์ความเป็นธรรมในการสอบสวนฟ้องร้องและดำเนินคดีอย่างยิ่ง มีหน้าที่ภารกิจสัมพันธ์กับเจ้าพนักงานสืบสวนและสอบสวนอย่างใกล้ชิด พนักงานอัยการมีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลในฐานะเป็นทนายของแผ่นดินอำนาจเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่เป็นอำนาจสำคัญที่สุดของอัยการ อัยการจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยใจเป็นกลาง และซื่อสัตย์ต่อภารกิจของตนเพื่อผดุงไว้ซึ่งความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย การปฏิบัติหน้าที่ของอัยการทุกขั้นตอนย่อมจะมีผลทั้งในการส่งเสริมสร้างคามยุติธรรมในสังคมและเป็นอุปสรรคต่อการรักษาไว้ซึ่งความเที่ยงธรรมได้เช่นกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมถูกต้อง ครบถ้วนบริบูรณ์หรือมีน้ำใจเป็นกลาง กล่าวหาญ บริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่วั้นเกรงคออติพิลใด ๆ ของอัยการเป็นสำคัญ เพราะหน้าที่ของอัยการเป็นปัจจัยส่งเสริมให้พนักงานอัยการมีบทบาทฐานะกึ่งตุลาการโดยรับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญามาแต่ต้น ในลักษณะที่เป็นการควบคุมและดวงดุลอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยอาศัยข้อมูลและพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนของตำรวจเป็นพื้นฐานในการใช้ดุลพินิจเพื่อวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการฟ้องร้องใดหรือไม่ รวมทั้งฟ้องพิสูจน์หลักฐานที่กล่าวว่ามีบุคคลกระทำความผิดต่อศาลอื่นเป็นเหตุให้งานของอัยการอยู่ในฐานะกึ่งกลางระหว่างงานรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง อันเป็นงานฝ่ายบริหารกับงานรักษาความยุติธรรม และจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติงาน ดังนั้นหากอัยการปล่อยให้อติพิลอื่นใดเข้ามามีอำนาจเหนือกว่าจนเกิดความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนแล้ว ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายก็จะตามมา

ในกรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในส่วนความผิดอาญานั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นต่ออัยการก็เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตำรวจและศาล เช่น ในด้านที่คดีที่มีต่อความผิดประเภทความรู้ความสามารถและความชำนาญพิเศษในคดีประเภทนี้ เป็นต้น

ปัญหาของอัยการอีกประการหนึ่งคือ ในการทำสำนวนส่งฟ้องต่อศาลในคดีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้านั้น อัยการส่วนมากจะมีได้เน้นให้ศาลเห็นถึงความเสียหายร้ายแรงอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของชาติ ในคำบรรยายฟ้อง หากได้บรรยายลงไปศาลก็จะลงโทษหนักตามความร้ายแรงนั้น เมื่ออัยการมิได้เน้นถึงจุดนี้ ศาลก็พิพากษาพิจารณาไปตามสำนวนฟ้อง³²

³² สัมภาษณ์ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากสาเหตุจากปัญหาหลัก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการบังคับใช้กฎหมายครั้งนี้ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีปัจจัยอื่นประกอบอยู่อีกไม่น้อยอันเป็นการส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอีกด้วย

1. ในด้านเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ มีบางรายที่เรียกร้องค่าตอบแทนในการดำเนินการตามกฎหมาย มิฉะนั้นจะไม่ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ระเบียบการลงโทษผู้บังคับใช้กฎหมายมักใช้สถานเบาเกินไป เช่น สั่งย้ายกรณีจลาจลราชฎ์บังหลวง
2. ด้านประชาชน ปัญหาเช่น ประชาชนไม่สนใจในตัวกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กลัวการล้างแค้นตอบแทน เพราะอาจไม่ได้รับความปลอดภัยเพียงพอ จึงไม่กล้าเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำผิด หรือแจ้งแหล่งปลอมหนี้ให้ตำรวจรู้ เพราะกลัวถูกทำร้าย นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนขาดจริยธรรม มีความเห็นแก่ตัว มุ่งเอารัดเอาเปรียบกัน รวมทั้งความแตกต่างของอายุ เพศ ชั้นระดับฐานะของบุคคลในสังคมได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่างกัน เช่นผู้ที่มีฐานะดีมีหนทางต่อสู้ หลุดรอดเงื้อมมือกฎหมายได้ง่าย ผู้ยากไร้มักได้รับโทษตามกฎหมาย
3. ระบบสังคม ค่านิยมของบุคคลในสังคม มีส่วนสนับสนุนให้การกระทำความผิดต่อเครื่องหมายการค้ากันขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะคนไทยมีค่านิยมชอบความหรูหราฟุ่มเฟือยนิยมของต่างประเทศ ชอบลอกเลียนวิธีการ (Style) แต่งตัวจากดาราที่ตนชื่นชอบยกย่องชาวต่างชาติว่าเป็นผู้เจริญ นิยมปฏิบัติตามคำขวัญไม่เป็นไร ทำอะไรตามใจ คือไทยแท้ รวมทั้งนิยมวัดค่าของคนด้วยเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ นอกจากนี้ สังคมไทยขาดความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย การบริการประชาชนทางกฎหมายมีน้อยมาก
4. เศรษฐกิจ การนำมหากินผิดเคื่อง รัฐบาลขึ้นภาษี ราคาสินค้าสูงตามค่าครองชีพสูงไปด้วย แต่รายได้ต่ำลงว่างงาน ต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดโดยไม่คำนึงว่าผิดกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ร้ายแรงจนเกินไป เกิดลักษณะแบบตัวใครตัวมัน

ต่างคนต่างอยู่ต่างต้องช่วยเหลือพึ่งตนเอง ไม่ข้องเกี่ยวกับใคร ซึ่งเป็นลักษณะที่พบเห็น
มากในสังคมเมือง คือ ไม่เกี่ยว ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่ทราบ การกระทำอาชญากรรมใด
หากมิได้รับผลกระทบต่อนโดยตรงแล้ว จะไม่ให้ความร่วมมือต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อย่างใด

รวมความแล้ว การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ให้มีประสิทธิภาพ บรรลุผลสอดคล้อง
กับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่วางไว้ได้นั้น จำเป็นต้องลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและ
ทางอ้อมลงให้ได้ ซึ่งจะได้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย